

Π. Α. Β. Γ. Δ. 13.

KAIS. KÖN. HOF. BIBLIOTHEK

43.579-B

Alt

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

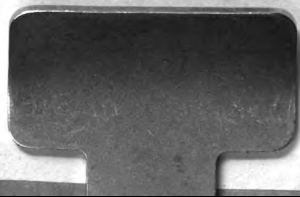
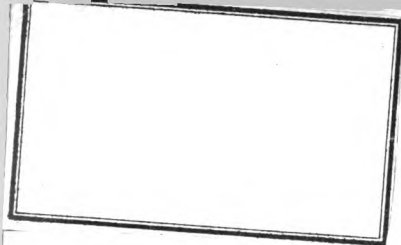
ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΠΕΡΙ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΑΚΜΗΣ ΤΟΥ ΕΝ
ΒΙΕΝΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ,

ΤΠΟ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΠΑΛΛΑΤΙΔΟΥ

ΙΑΤΡΟΥ, ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗΣ
ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΔΑΚΤΟΡΙΑΣ κτλ.

43579-B.

Υ Π Ο Μ Ν Η Μ Α

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΠΕΡΙ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΥ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΑΚΜΗΣ ΤΟΥ ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ,
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ, ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑ-
ΣΘΕΝ ΑΦΟΡΜΗ, ΤΗΣ ΝΕΩΣΤΙ ΓΕΝΟΜΕΝΗΣ
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ Η-
ΜΩΝ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΙΣ ΤΟ ΤΕΤΡΑΦΩΝΟΝ,

Τ Π Ο

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΠΑΛΛΑΤΙΔΟΥ

ΙΑΤΡΟΥ, ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΣΤΗΝΔΙΔΑΚΤΟΡΙΑΣ κτλ.

Μή νυν, ὅτι φθονεραὶ
Θνατῶν φρένας ἀμφικρέμανται ἐλπίδες,
Μητ' ἀρστάν ποτε σιγάτω πατρώων,
Μηδὲ τοὺς δ' ὕμνους· ἐπί τοι
Οὐκ ἐλινύσσοντας αὐτοὺς εἰργασάμην.

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ, ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΠΕΝΚΟΥ.

1 8 4 5.

Α Γ Γ Ε Λ Ι Α .

Περὶ ἐκδόσεως σειρᾶς Λατινικῶν μαθημάτων.

Τὸ μάθημά τῆς Λατινικῆς γλώσσης, καθ' ἀναγκαῖον εἰς τὴν τελείαν παιδείαν τῶν ἐξευγενισμένων ἔθνων, εἰσῆχθη καὶ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος. Ἄλλ' ἡ παντελὴς ἄλλειψις τῶν εἰς τοῦτο ἀναγκαιούντων διδακτικῶν βιβλίων παρεμπόδιζε τὴν ἐπιμέλειαν τῆς γυμνασίας μας, καὶ ἐβράδυνε τὰς προόδους αὐτῆς εἰς τὴν μάθησιν τῆς εἰρημένης γλώσσης. Τούτου χάριν πρὸ μίας δεκαετίας ἐξέδωκα τὴν γνωστὴν ἤδη εἰς τὸ Πανελλήνιον Ἑλληνολατινικὴν γραμματικὴν μου, καὶ ἐπομένως ἠτοιμάζον νὰ ἐκδώσω καὶ μαθήματα καὶ λεξικὸν τῆς Λατινικῆς γλώσσης· διότι μόνη γραμματικὴ χωρὶς τῶν ἄλλων ἀποβαίνει σχεδὸν ἄχρηστος. Περιστάσεις ὁμως ἀκαίσιαι ἀπεκώλυσάν με ἀπὸ τοῦ εἰρημένου σκοποῦ, καὶ ἀνεβλήθη ἡ ἐκδοσις τῶν προμνησθέντων φιλοπονημάτων μου μέχρι τῆς ὥρας. Νῦν δὲ μεταβολὴ τῶν πραγμάτων αἰσιωτέρα καὶ ἡ ἠθικὴ πρόοδος τῶν ὁμογενῶν μὲ παρεκάλεσαν ν' ἀναλάβω τὸ ἔργον, καὶ ἐπεξεργασθῆς αὐτὸ σπουδαιότερον τὰ ἐκδώσω διὰ τοῦ τύπου εἰς φῶς. Ὅθεν ἀπεφάσισα νὰ τυπώσω σειρὰν ὁλόκληρον, εἴτε σύστημα μαθημάτων τῆς Λατινικῆς γλώσσης τέλειον, ὅπερ ἐμπεριέχει γραμματικὴν, συγγραφεῖς καὶ λεξικόν. Εἰς τρόπον τοιοῦτον χορηγεῖται διὰ τῆς ἐκδόσεως ταύτης ὅλη ἡ ἀναγκαία βιβλιοθήκη εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ μελέτην τῶν ἀρίστων τῆς παλαιᾶς Ῥώμης συγγραφέων. Τέσσαρες ὀγκῶδεις τόμοι συμπληροῦσι τὸ προειρημένον σύστημα τῶν μαθημάτων τῆς Λατινικῆς γλώσσης.

)(

Ὁ πρῶτος τόμος ἐμπεριλαμβάνει τὴν αἰω εἰρη-
μείην γραμματικὴν μου μετὰ διορθώσεών τινων νῦν προστι-
θεμένων, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ ἀπαράλλακτον ὡς κατὰ τὸ
1834 ἔτος ἐξεδόθη, καὶ διαιρεῖται εἰς μέρη τρία, ὧν τὸ
πρῶτον περὶ ὀρθοεπείας καὶ ἔτυμολογίας διαλαμβάνει, τὸ δὲ
δεύτερον περὶ συντάξεως, τὸ δὲ τρίτον περὶ στιχουργίας τῆς
Λατινικῆς γλώσσης.

Ὁ δεύτερος τόμος ἐμπεριέχει τὰ καθ'αυτὸ μα-
θήματα τῆς Λατινικῆς γλώσσης, καὶ διαιρεῖται εἰς βιβλία
δύο. Τὸ πρῶτον τῶν βιβλίων τούτων ἐνέχει τὰ ἀναγκαῖα
προγυμνάσματα τῆς γλώσσης, οἷον περικοπὰς βραχείας καὶ
ἐφηρμοσμένας εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἔτυμολογικοῦ μέρους τῆς
γραμματικῆς, διαλόγους, φυσιογραφίαν (φυσικὴν ἱστορίαν)
σύζυτον καὶ εὐκατάληπτον εἰς τοὺς ἀρχαρίους, διηγήματα
καὶ ἀπομνημονεύματα διάφορα ἐκ παλαιῶν καὶ νεωτέρων
συγγραφέων ἐρανισθέντα. Τὸ δεύτερον βιβλίον ἐμπεριέχει
ἀποσπάσματα ἐκλεκτὰ ἐκ τῶν διαφόρων συγγραμμάτων τῶν
ἐιδόξων Ῥωμαϊκῶν συγγραφέων, ὅποιοι φερεῖσθαι εἰσὶν Ἐπι-
φάνιος Βίκτωρ, Ἰουστίνος, Ἰούλιος Καῖσαρ, ἱστοριογρά-
φοι Ἐπιφάνιος Μέλας, γεωγράφος Ἐπιφάνιος Νέπωσ,
βιογράφος Ἐπιφάνιος Κικέρων, πολυγράφος καὶ
κορυφαῖος πάντων τῶν Ῥωμαϊκῶν συγγραφέων. Τοῦ τελευ-
ταίου τούτου συγγραφέως τεμάχια ἐξαιρέτα καὶ ἀποσπά-
σματα ἐκλεκτὰ παντοίας ὕλης ἐκ τῶν πολυειδῶν αὐτοῦ συγ-
γραμμάτων συμπληροῦσι κατὰ μέγα μέρος τὸν τόμον τοῦτον.

Ὁ τρίτος τόμος διαιρεῖται ὁμοίως εἰς δύο βιβλία,
οἷς προστίθεται καὶ ἐπίμετρον. Τὸ πρῶτον βιβλίον περιέχει
παράδειγματα καλλιτεχνίας καὶ συγγραφῆς ῥητορικῆς, οἷον
τοὺς τέσσαρας κατὰ τοῦ Κατιλίνα πολυφρυλλήτους λόγους
τοῦ Κικέρωνος, τὸν πρὸς τοὺς Κύριτας εὐχαριστήριον λόγον
μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπαύεσθαι τοῦ ῥήτορος εἰς Ῥώμην,
τὸν ὑπὲρ τοῦ Μ. Μαρκέλλου πρὸς τὸν διατάτωρα Καῖσαρα,
τὸν πρὸς Ῥωμαίους ὑπὲρ τοῦ Μανιλείου νόμου, ἦτοι περὶ
τῆς ἐκλογῆς Πομπηίου ὡς ἀρχιστρατήγου τοῦ πρὸς Μιθρι-
δάτην πολέμου, καὶ τὸν ὑπὲρ Ἀρχίου τοῦ ποιητοῦ λόγον
τοῦ αὐτοῦ ῥήτορος. Τοῦτοις προσετέθησαν δύο ἐξαιρέτοι
διὰ τὸ λεκτικὸν καὶ διὰ τὴν ὕλην αὐτῶν λόγος Μάρκου
Ἀντωνίου τοῦ Μουρέτου. Ἐν τῷ προτέρῳ τούτων ἀναπτύσ-

σεται ἡ ὠφέλεια τῶν μαθημάτων τοῦ ἀνθρωπισμοῦ· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἐγκωμιάζεται ἡ ἠθικὴ φιλοσοφία. Τὸ δεύτερον βιβλίον περιλαμβάνει παραδείγματα τινὰ τοῦ ἐμμέτρου λόγου ἐκ τῶν ποιημάτων τῶν ἀρίστων αἰοιδῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς Μούσης. Τοιαῦτα φερρεῖται εἰς μῦθοιτινες τοῦ Φαίδρου ἐκλεκτοί· πέντε ἐλεγείαι τοῦ Ὀβιδίου, καὶ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν Μεταμορφώσεων αὐτοῦ· ἀποσπάσματα ἐκλεκτὰ ἐκ τῶν Γεωργικῶν καὶ ἐκ τῆς Αἰνειάδος τοῦ Βιργιλίου· δεκατέσσαρες ἐκλελεγμένα ἠδαὶ τοῦ Ὀρατίου. Τὸ δ' ἐπίμετρον περιέχει περικοπὰς τινὰς τῆς ἱστορίας τῶν Ῥωμαίων ἐκ τῶν ἱστορικῶν Τίτου Λιβίου, καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς συνωμοσίας τοῦ Κατιλίνα ὑπὸ Σαλλουστίου.

Ὁ τέταρτος τόμος εἶναι τὸ λεξικόν, ὅπερ συμπεριλαμβάνει ὅλας τὰς εἰς τοὺς κλασσικοὺς καλούμενους συγγραφεῖς προκλυπτύσας λέξεις, καὶ τὰς ἐπιστήμονικὰς, καὶ πολλαὶς τοῦ παρακμάσαντος λατινισμοῦ εὐχρήστους παρὰ τοῖς νεωτέροις, τὰς ὁποίας ἐρμηνεύει εἰς τρόπον πλήρη καὶ ὅλας τὰς ἐνδεχομένας σημασίας των· ὥστε δύναται γὰ χρησιμεύειν εἰς τὴν μελέτην ὅλων τῶν εἰδόξων Ῥωμαίων συγγραφέων καὶ εἰς κατάληψιν τῶν μετὰ ταῦτα Λατινιστῶν. Τὸ πάχος τοῦ τόμου τούτου ἐξογκοῦται εἰς τὸ τριπλάσιον σχεδὸν ἐνὸς τῶν τριῶν ἄλλων τόμων, καὶ θέλει ἔχειν τὸ συντεθειμένον εἰς τὰ λεξικὰ σχῆμα, δηλαδὴ μέγα ὄγκοον τοῦ τυπογραφικοῦ φύλλου.

Ἐννοεῖται ὅτι εἰς τὴν σύνταξιν τῶν προεκτεθειμένων μαθημάτων πανταχοῦ προσετέθησαν αἱ ἐνδεχομέναι σημειώσεις, αἱ ἀναγκαῖαι ἐρμηνεῖαι, παραφράσεις, σχόλια, γραμματικαὶ παραπομπαί, παραλληλισμοὶ χωρίων τῶν ὁμοτέχων Ἑλλήνων, καὶ εἴτι ἄλλο χρήσιμον καὶ ἀναγκαῖον ἐφάνη εἰς τὴν κατάληψιν τοῦ κειμένου τῶν συγγραφέων. Προσετέθησαν προσέτι καὶ σύντομοι βιογραφίαι τῶν συγγραφέων, καὶ ὑποθέσεις τῶν λόγων, καὶ περιλήψεις τῶν ποιημάτων, καὶ ἄλλαι ἱστορικαὶ καὶ φιλολογικαὶ ἀναπτύξεις, ζωογονοῦσαι τὸ μάθημα τῆς νεκρᾶς γλώσσης. Εἰς δὲ τὴν σύνταξιν τοῦ λεξικοῦ ἐσπούδασα πρὸ πάντων γὰ εὖρω τὴν κυριολεξίαν, καὶ δὲν ὤκησα ν' ἀναζητήσω τὰς ἀιαλόγους φράσεις τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν Λατινικῶν φράσεων ὅσον αἱ κατὰ τοῦτο γνώσεις μου ἐπῆρκον.

Ἐνασχοληθεῖς καὶ κοπιήσας ἱκανὸν ἤδη χρόνον εἰς τὴν ἐκπόνησιν τῶν εἰρημένων βιβλίων, τομίζω ὅτι ἐξετέλεσα ἔργον ἀφ'εὐλίμου εἰς τὴν παιδείαν τῶν ὁμογενῶν μου, ἔργον προσφιλές εἰς διδάσκοντας καὶ διδασκομένους τὴν ἀθάνατον τοῦ παλαιοῦ κόσμου γλώσσαν. Ἐπειδὴ καὶ ἄνευ διδασκάλου διὰ μόνης τῆς παρασκευῆς τῶν βιβλίων τούτων δύνανται οἱ φιλομαθεῖς τῶν Ἑλλήνων αὐτοδίδακτοι γὰρ προσποιηθῶσιν οὐχ ἥττον ἐντελῶς τὴν μάθησιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος γλώσσης. Τιμὴ προσέτι τῶν εἰρημένων βιβλίων διορίζεται εὐτελής ὡς πρὸς τὸν ὄγκον αὐτῶν, ὥστε γὰρ δυνηθῆναι γείνη τὸ κοινοφελές τοῦτο σῦνταγμα εὐπόριστον καὶ εἰς τοὺς πενεστέρους τῶν ὁμογενῶν.

Ἡ τιμὴ ὅλου τοῦ προεπιθέτου σῦντάγματος τάττεται εἰς φιορίνια Αὐστρίας δώδεκα, ἅπερ ἀποτίνονται ἐκ διαλειμμάτων· δηλαδή μετὰ τὴν ἐμφάνισιν καὶ λῆψιν τῶν τριῶν πρώτων τόμων καταβάλλονται μόνον φιορίνια ἕξ, τὸ δὲ ὑπόλειμμα τῆς τιμῆς ἀποδίδεται μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ παράδοσιν τοῦ λεξικοῦ εἰς τοὺς συνδρομητάς. Ἡ εὐτελής τιμὴ αὕτη ὡς πρὸς τὸν μέγαν ὄγκον τῶν βιβλίων διορίζεται ἐπὶ τοῦ παρόντος μόνον χάριν τῶν συνδρομητῶν, μετὰ ταῦτα δὲ θέλει αὐξηθῆναι ἀναλόγως πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ πράγματος.

Ἄλλα καὶ εἰς τὴν ἐκδοσιν τῶν βιβλίων τούτων καθίσταται ἀναγκαία ἡ σύμπραξις τῶν ὁμογενῶν καὶ ἡ ἀντίληψις αὐτῶν, ἐξ ἧς καὶ τὰ λοιπὰ καλὰ ὅλα, ὅσα νῦν ἔχομεν, ἐπήγασαν μέχρι τοῦδε· διὰ τοῦτο προσκαλοῦνται οἱ φιλόκαλοι ὁμογενεῖς καὶ αὐτοὶ γὰρ συνεισφέρασι τὸ κατὰ δύναμιν διὰ τῆς προθύμου αὐτῶν συνδρομῆς εἰς τὴν δαπάνην τῆς ἐκδόσεως τῶν κοινοφελῶν τούτων βιβλίων.

Ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας, μηνὶ Μαΐῳ 1845.

Ἄνασάσιος Παλλατιδῆς
Ἰατρός.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Τὸ παρὸν πονημάτιον σκοπὸν ἔχει πρῶτον τοῦ νὰ δείξῃ εἰς τὸ Πανελλήνιον πόσα καὶ πόσον μεγάλα καλὰ ἐπέβρευσαν μέχρι τῆς σήμερον ἐκ τοῦ συνοικισμού τούτου τῶν Ἑλλήνων ἐν Βιέννῃ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς ἅπαν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος· δεύτερον τοῦ τ' ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν μνήμην τῶν ἐν τῇ εἰρημένῃ μητροπόλει τῆς Αὐστρίας συνοικούντων ὁμογενῶν τὴν φιλογένειαν καὶ τὴν φρόνησιν τῶν αἰοδύμων πατέρων μας, οἵτινες εἴτε διὰ τὰς δεινὰς περιστάσεις, εἴτε χάριν ἐμπορίου, ἐγκαταλείψαντες τὸ πατρίον ἔδαφος καὶ ἀφικθέντες εἰς γῆν ξένην, δὲν ἀπέθεσαν ὅμως τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ ἐθνικὸν φρόνημά των, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ἐτι πλέον ἐξευγένισαν αὐτὰ καὶ ἐπειρῶντο νὰ ἐνεργῶσι πράγματα λαμπρὰ καὶ ἐθνωφελῆ, ἀφορῶντα τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν καὶ τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν τοῦ ἔθνους. Τοιαύτη τις ἐποψὶς τῶν πατριῶν ἔργων καὶ σύγκρισις αὐτῶν πρὸς τὰ ἔργα τῶν υἱῶν καὶ ἐγγόνων, μᾶς γίνεται σήμερον πολὺ ἀναγκαῖα, καθ' ὅσον μάλιστα ἡμεῖς οἱ μεταγενέστεροι ὁσημέραι ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τοῦ σκοποῦ καὶ ἀπὸ τῶν πατριῶν φρονημάτων. Ἐντεῦθεν βλέπομεν τὰς μεγάλας προσπαθείας τῶν ἀειμνήστων πατέρων μας, καὶ ὅσα αὐτοὶ ἐπαινετὰ καὶ μεγάλα ὡς πρὸς τοὺς τότε μικροὺς πόρους των

ἐνήργησαν πρὸς ὄνησιν τῶν μεταγενεστέρων, καὶ γνωρίζομεν κάλλιον τὴν ἡμετέραν κατὰ τοῦτο ἔλλειψιν. Διὰ τῆς γλώσσης ταύτης ἀνανήφομεν, καὶ δὲν ἀνεχόμεθα κατ' οὐδένα τρόπον νὰ γεινώμεν ὑποδεέστεροι τῶν ἀπλοϊκῶν πατέρων καὶ προπατόρων μας, οἱ εἰς τὰ χρηστά ἤθη καὶ τοὺς τρόπους ἐπιδόντες δῆθεν καὶ προοδεύσαντες υἱοὶ καὶ ἔχγονοι ἐκείνων· ἐν ᾧ μάλιστα καὶ τοὺς ὑλικούς τρόπους ἔχομεν σήμερον ἀφθονωτέρους, καὶ ἐδυνάμεθα ἴσως μόνον ἐκ περισσείας νὰ καταπράξωμεν πολλὰ καλὰ καὶ ὄνησιμα τῇ πατρίδι, εἰάν εἴχωμεν καὶ τὸ μέγα μέτρον τῆς προθυμίας καὶ φιλογενεῖας τῶν προγενεστέρων ὁμογενῶν μας. Εἰς τοῦτο τείνει τὸ αὐτοσχέδιον ὑπόμνημα τοῦτο περὶ τοῦ ἐνταῦθα συνοικισμοῦ μας. Τοῦτο κυρίως ἐπιθυμῶ καὶ ἀγωνίζομαι ν' ἀνεγείρω καὶ ν' ἀνακαλέσω, εἰ δυνατόν, εἰς φῶς διὰ τῆς παρούσης συνοπτικῆς ἱστορικῆς ἐκθέσεως τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου καὶ τῆς σημερινῆς ἀκμῆς τοῦ κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους ἀξιωματικοῦ συνοικισμοῦ τῶν ἐν Βιέννῃ Ἑλλήνων. Ἐάν δυναθῶ νὰ ἐνεργήσω τοῦτο τρόπον τινα, ἐπὶ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης ἐξίσταμαι, καὶ γίνομαι „θεοῖς ὑναλίγκιος. Sublimi feriam sidera vertice.

Ἐν Βιέννῃ κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον 1845.

Ὁ ἐκδότης.

Περὶ ἀρχῆς καὶ προόδου καὶ τῆς σημερινῆς ἀικμῆς τοῦ ἐν Βιέννῃ Ἑλληνικοῦ συνοικισμοῦ.

Ανέβη εἰς τὸν θρόνον τῆς Αὐστρίας ὁ τῆς ἐνδόξου μη-
τρὸς Μαρίας Θηρεσίας ἐνδοξότερος υἱὸς, ὁ μεγαλεπίβουλος
Ἰωσήφ ὁ Β', καὶ ἀνέτειλεν ἥλιος ἐλευθερίας καὶ ἀνθρωπισ-
μοῦ κατ' ὅλας τὰς διαφόρους χώρας τῆς ἐκτεταμένης αὐτο-
κρατορίας του. Τὰ πυκνὰ νέφη τῆς ἀμαθείας, ὁ ζόφος τῆς
δεισιδαιμονίας καὶ αἱ προλήψεις τοῦ μεσαιῶνος διασκεδάσθη-
σαν ταχέως ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος τοῦ κράτους τούτου τοῦ με-
γάλου βασιλέως, τοῦ βραχυβίου μὲν, ἀειμνήστου δὲ καὶ
ἐνθυμίου ἐν ταῖς καρδίαις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ κατ'
ἐξοχὴν τῶν Ἑλλήνων. Αἱ Ἑλληνικαὶ φυλαὶ φεύγουσαι τότε
τὴν πολυστένακτον πατρίδα των καὶ τ' ἄρρητα δεινὰ τῆς
σκληροτάτης δουλείας, προσέφευγον εἰς τὰς εὐνομουμένας
χώρας τῆς Αὐστρίας, καὶ ἐπὶ Ἰωσήφ ἀθρόως συνέρρευσαν
εἰς τὴν καθέδραν τοῦ κλεινοῦ τούτου Ἡγεμόνος. Ἐνταῦθα
διώκοντες τὰς αὔρας τῆς ἐλευθερίας, ἀνέπνεον ἀέρα ζω-
γόνου ἀτμοσφαιράς, καὶ περιεθάλλοντο ὡς ἐκ τοῦ προσε-
χοῦς πολὺ εὐκολώτερον ὑπὸ τῶν ἀκτίων τοῦ θρόνου τοῦ
προμνησθέντος μεγάλου Βασιλέως. Οἱ πατέρες [οὔτοι καὶ
προπάτορες ἡμῶν τῶν ἤδη ἐνταῦθα παροικούντων Ἑλλήνων
ἀπλοῖκοι μὲν καὶ ἀμαθεῖς, περινούστατοι δὲ καὶ σοφώτατοι
φύσει, πατρῶον θρήσκευμα καὶ μητρικὴν γλῶτταν εὐλα-
βοῦντο ὡς παλλάδιον ἐξ οὐρανοῦ εἰς τοὺς κόλπους των κα-
ταπεσόν, καὶ ἐθεώρων αὐτὰ ὡς ἄγκυραν ἱερὰν τοῦ ἐθνισμοῦ

καὶ τῆς μελλούσης πολιτικῆς σωτηρίας των. Ὅθεν σοφῶς χρώμενοι τοῖς καιροῖς, ὠρμήθησαν σπουδαίως μεγάλας συστάσεις ἐκ τῶν μικρῶν τότε πόρων τῆς ἐμπορείας των καὶ συστήσωσι κατὰ τὰς λαμπρὰς ἡμέρας τοῦ εὐκλεοῦς Ἰωσήφ ἐκκλησίας καὶ σχολεῖον Ἑλληνικόν. Οὕτως ἔθεσαν τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς καθιδρύσεως δύο Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Εὐρώπης, ἐν Βιέννῃ, λέγω, τῇ μητροπόλει τοῦ Αὐστριακοῦ κράτους.

Αἱ Κοινότητες αὗται παρίστανται ἀξιοσημεῖοι λίαν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πολιτικῆς ἀναγεννήσεως τῶν Ἑλλήνων· διότι καὶ οἱ πρωταγωνισταὶ τοῦ δράματος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἦσαν μέλη αὐτῶν, καὶ τόσα ἄλλα καλὰ ἠθικὰ καὶ ὑλικά, εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους συνεργήσαντα ἐκ τῶν κόλπων αὐτῶν ἐπήγασαν. Πᾶς τις ἐξ ἡμῶν γνωρίζει, ποῦ πρῶτον οἱ Φοῦριοι παιᾶνες τοῦ ἀθανάτου Ῥήγα ἐπήχησαν, καὶ ἔμαθεν ἐκ τῆς ἱστορίας τὰς τραγικὰς τύχας τοῦ πρωτομάρτυρος τούτου τῆς Ἑλληνικῆς ἀπελευθερώσεως. Ἀτυχήματα τοιαῦτα ἀπέτρεψαν τοὺς Ἑλληνας ἀπὸ τοιοῦτων ἐπιχειρημάτων ἐν τῇ μητροπόλει ταύτῃ, ἀλλ' ὅμως δὲν παρέλυσαν, μὴδ' ἀπήμβλυναν μηδαμῶς τὴν ὀργῶσαν ἐπιθυμίαν τῆς ἠθικῆς βελτιώσεως τῶν ὁμογενῶν των. Ἡ κακὴ τύχη τοῦ προμνησθέντος ἥρωος τῆς νεωτάτης ἱστορίας τῶν Ἑλλήνων προσέφερε μέγα καὶ ὄξυ κέντρον εἰς τὰς φυχὰς τῶν τότε ἐν Βιέννῃ ἀποίκων καὶ παροικούντων ὁμογενῶν, ὥστε ἐπενόησαν ἄλλους τρόπους καὶ ἐξεῦρον ὁδοὺς ἀσφαλεστέρας εἰς ἰδίαν ἑαυτῶν εὐτυχίαν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν τοῦ ἔθνους των εὐδαιμονίαν. Ἡ ἐπιστήμη, εἶπον, διασχίζει τοὺς αἰθέρας καὶ ἀναβιβάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τοὺς οὐρανοὺς· ὁ δὲ πλοῦτος κατεργάζεται τὰ πάντα, καὶ αὐτὰς τοῦ ἄδου τὰς πύλας ἀνοίγει. Εὐφυῶς ἐγνώρισαν τὴν παντοδυναμίαν, τὴν ὁποίαν μόνον ὁ φίλιος δεσμός καὶ ἡ φιλία ἔνωσις τῶν, δύο τούτων χρημάτων γεννᾷ εἰς

τὰ ἔθνη. Ταῦτα ἐζήτησαν γὰ προσποιηθῶσιν ἀμφοτέρα οἱ ἐκ τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Αὐστρίας συνελθόντες Ἕλληνες, καὶ δὲν ἐθήρυσαν μόνον ἐμπορείαν, ἀσπασθέντες πλεόν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὸν ἐντεῦθεν προσγινόμενον πλοῦτον, ὡς οἱ κατὰ τὴν Εὐρώπην διεσπαρμένοι υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ, καθὼς τινες ἄλλοι-θνεῖς Ζαῦλοι, ὑφορῶντες ἡμᾶς διὰ τὰ πλεονεκτήματα τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς βιομηχανικῆς ἐπιμελείας ἡμῶν, μᾶς συκοφαντοῦσιν ἀδίκως.

Ἄψευδεῖς μαρτυρίαι τῶν κατ' ἀλήθειαν ἱστορικῆν ἀνωτέρω εἰρημένων εἰς τὰ ὑπ' ἀνδρῶν πεπαιδευμένων ἐν τοῖς κόλποις τούτων τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων τραφέντων ἑναρίθμητα σχεδὸν συγγράμματα Ἑλληνικὰ πατρίδος ὕλης τῶν ἐπιστημῶν ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ μικροῦ τούτου συνοικισμοῦ τῶν Ἑλλήνων ἐν Βιέννῃ, μέχρι τῆς ἀειμνήστου ἐποχῆς τοῦ 1821 ἔτους ἐκδοθέντα, καὶ πολυεδῶς εἰς παιδείαν καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους συντελέσαντα. Μικρὰ μὲν ἦν ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία αὕτη, ἐκλεκτὴ δὲ τῶ ὄντι, εὐεργετικὴ καὶ χρησιμωτάτη εἰς τὴν ἀνατροφὴν, διάπλασιν καὶ τὴν ἠθικὴν ἀναμόρφωσιν τῶν ὁμογενῶν· διότι ἀπ' ἀρχῆς τῆς γεννήσεώς της συνεγεννήθησαν ἐν αὐτῇ οὐχὶ μόνον ἔμποροι ἐπιχειρηματικοὶ, βιομήχανοι καὶ μεγαλόπλουτοι, ἀλλὰ καὶ ἄνδρες ὄντως πεπαιδευμένοι συνεξανέστησαν ἐξ αὐτῆς. Διδάσκαλοι καὶ φιλόλογοι πολυμαθεῖς, συγγραφεῖς σοφοὶ, ἰατροὶ ἔμπειροι, ἐκκλησιαστικοὶ ἐλλίγμοι ἕζων ἐν τῇ ἐκλεκτῇ κοινωνίᾳ ταύτῃ, εἰργάζοντο καὶ ἐνῆργον εἰς τὴν ἠθικὴν ἀναγέννησιν τῶν Ἑλλήνων ἐντεῦθεν ὡς οὐδαμῶθεν οὐδεὶς ἄλλος. Τίς δὲν ἀναπολεῖ εἰς τὴν μνήμην του πλήρης αἰσθήματος εὐγνωμοσύνης τὸ ὄνομα τῆς περιφήμου ἀδελφότητος τῶν Δαρβαρεων; Ὁ μὲν Δημήτριος Δάρβαρις εἰργάζετο αἰτῦτοις πόνοις ἡμέραν τε καὶ νύκτα εἰς μετάφρασιν καὶ συγγραφὴν βιβλίων, ἀναγ-

καίων εἰς τὴν καλὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν παιδείαν τῶν ὁμογενῶν, ὁ δὲ Νικόλαος Δάρβαρις ἐδαπάνᾳ ἀφειδίᾳς εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτῶν, καὶ διὰ τῶν ἐμπορικῶν πρὸς πολλὰς χώρας τῆς Τουρκίας σχέσεών του εὐκόλως μετεκόμιζε καὶ διέδιδε τὰ ἡθικὰ καὶ ψυχικὰ φάρμακα ταῦτα εἰς τὴν πολυπαθῆ πατρίδα μας. Ὁ μέγας ἐμπορικὸς οἶκος, ἡ πολυμελής οἰκογένεια τῶν Δαρβάρων ἐσβέσθη σχεδὸν, ὥστε σήμερον μὴδε ἔχνος αὐτῶν φαίνεται· ἀλλὰ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐγείνεν αἰμνηστον, καὶ ἐνεχαράχθη εἰς τὰς σελίδας τῶν χρονικῶν τῆς νέας φιλολογίας τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Κωνσταντῖνος Κοῦμας ἐν τῶ μέσῳ τῶν ἡμετέρων Κοινοτήτων εὗρε περίθαλψιν καὶ ἡσυχίαν καὶ συνδρομὴν κατὰ μέγα μέρος, ὥστε νὰ μεταφράσῃ καὶ νὰ ἐπεξεργασθῆ ἕκ τῶν διαφόρων γλωσσῶν τῆς Εὐρώπης τὰ πολύπτυχα καὶ πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ συγγράμματά του, καὶ ἐκδούς νὰ μετοχετεύσῃ αὐτὰ εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου. Ὁ φιλογενὴς καὶ ἄντως σεβάσμιος Νεόφυτος Δοῦκας τελῶν τὰ κἀθήκοντα ἐφημερίου ἱερέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἀγίου Γεωργίου, ἀκάματος ἦν ἰπροσέτι εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἄλλων διδακτικῶν βιβλίων του. Ὁ δ' Ἄνθιμος Γαζῆς πόσον ὠφέλιμος ἀνεδείχθη εἰς τὸ γένος μας διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ λεξικοῦ καὶ τῶν ἄλλων φιλολογικῶν ἐργασιῶν του, μηδεὶς τῶν ὁμογενῶν ἀγνοεῖ. Τῶν ἀξιοσεβάστων ἱερέων τούτων ἀξίος διάδοχος ἀπεδείχθη καὶ ὁ Θεόκλητος Φαρμακίδης, ἐφημέριος τῆς προῤῥηθείσης ἐκκλησίας τοῦ ἀγίου Γεωργίου, ἐκπρέψας τὰ μέγιστα διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος, ὁ Λόγιος Ἐρμῆς. Τὰ στενὰ ὄρια τῆς παρούσης διατριβῆς δὲν συγχωροῦσι νὰ ἱστορήσωμεν διεξοδικώτερον ὅλους τοὺς πεπαιδευμένους ἄνδρας, τοὺς διαπρέψαντας μεταξὺ τῶν παροίκων ἐν Βιέννῃ Ἑλλήνων, τοὺς ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος ζήσαντας καὶ ἀποθανόντας ἐνταῦθα, ὁποῖοι φερρεπεῖν ἦσαν, Ἄθανά-

σιος Σταγειρίτης, Στέφανος Κομητᾶς, Βασίλειος Παπαῦ Εὐθυμίου, ἀδελφοὶ Καπεταναῖοι καὶ πολλοὶ ἄλλοι, οἳ τι-
τες διδάσκοντες καὶ συγγράφοντες ἄλλος πολὺ ἄλλος ὀλίγον
ὠφέλησαν τὴν κοινὴν πατρίδα τῶν Ἑλλήνων.

Συμπτώματα φανερά τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ διανοητι-
κῆς ζωῆς τῶν ἐν Βιέννῃ Ἑλλήνων ἦσαν προσέτι τὰ ἐνταῦ-
θα πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐκιδόμενα πολιτικά
καὶ φιλολογικὰ περιοδικὰ συγγράμματα, ὅσων ὁ Τηλέγρα-
φος, ἡ Καλλιόπη, ὁ Λόγιος Ἑρμῆς, ἅπερ διαχεόμενα ἐν-
τεῦθεν ὡς ἐξ Εὐρωπαϊκῆς κεντρικῆς ἐστίας τῶν Ἑλλήνων,
δισκορπιζόντο ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης
τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, καὶ διέσπερον Εὐρωπαϊκὸν πολι-
τισμὸν καὶ γνώσεων θησαυροὺς μεγάλους. Ἐκ Παρισίων εἰς
Βιέννην ἀπεύθυνεν ὁ Κοραῖς τοὺς σοφοὺς λόγους του, καὶ
ἐντεῦθεν διὰ τῶν εἰρημένων ἐφημερίδων ἐξεσφενδόνει αὐτοὺς
πρὸς ἅπαντας, τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς διεσπαρμένους Ἑλ-
ληνας. Αὐτὸς ὁ αἰεὶ ἀνὴρ ἀνεβρίπιζε τῇ δυνάμει τῶν
λόγων του ἐνταῦθα τὴν φλόγα τῆς φιλομαθείας, ἐκέντριζε
τὴν εὐγενῆ ἀμιλλαν, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ἐκεῖνος ὁ ἀγὼν τῆς
Καλλιόπης καὶ τοῦ Ἑρμοῦ πρὸς ἀλλήλους. Ὅλα ταῦτα
ἐνήργον εἰς παιδείαν καὶ τὴν ἠθικὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ ἔθνους εἰς τρόπον δραστηριώτατον· εἴλκυεν μέγα
πλῆθος φιλομαθῶν ἰσῶν ὁμογενῶν ἀπανταχοῦ τῆς οἰκου-
μένης τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν καθέδραν ταύτην τῶν Αὐστρια-
κῶν Αὐτοκρατόρων, καὶ παρώτρυνον αὐτοὺς εἰς τὸ εὐρὺ στά-
διον τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν. Οἱ πλεῖστοι τούτων
πτῶχοι καὶ πένητες, ἄποροι καὶ ἀμήχανοι, ἀποπλανώμετοι
τῶν πατρικῶν ἰεστίων χάριν τῆς ἐπιστήμης, καθήρχοντο ἐν-
ταῦθα ὡς εἰς λιμένα σωτηρίας, καὶ ἄλλος διδάσκων τὴν
Ἑλληνικὴν νεολαίαν, εἴτε ἄλλοθενεῖς κατὰ τὸ ἐνὸν, ἄλ-
λος τῇ ἀμέσῳ βοηθείᾳ τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων, εἴτε
ἀντιλήψει ἰδίᾳ ὁμογενῶν τινῶν, εὕρισκον πάντες πέρους τοῦ

ζῆν καὶ τρόπους πολυειδεῖς, ἐνισχυρίζοντας αὐτοὺς εἰς μελέτην τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν ἐν τῷ ἐνταῦθα πανεπιστημείῳ, πολυτεχνείῳ καὶ τοῖς ἄλλοις καταστήμασι τῆς Μαρίας Θερεσίας καὶ τοῦ Ἰωσήφ, τῶν δύο σπανίων Ἡγεμόνων τῆς Αὐστρίας.

Ἡ εὐεργετικὴ ἐπίρροια καὶ ἡ πραγματικὴ ἐνέργεια τῶν ἐν Βιέννῃ Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων εἰς τὰ τιμαλφέστατα συμφέροντα τοῦ ἔθνους, δὲν περιορίζοντο μόνον εἰς βοήθειαν καὶ ὑποστήριξιν νέων, ἐφιεμένων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν τεχνῶν, ἀλλ' ἐπεξετείνετο ἄνευ ὁρίων εἰς πᾶσαν ἀγαθοεργὸν πράξιν, εἰς πᾶν εὐεργετικὸν ἐπιχείρημα, προκαλούμενον ἐξ ἀπροσδοκῆτων περιστάσεων, καὶ ἀναγκαῖον γινόμενον εἰς περίθαλψιν καὶ παραμυθίαν παντὸς ὁμογενοῦς καὶ ὁμοθρήσκου, ὁμοφύλου τε καὶ ἀλλοφύλου, ἐνίοτε δὲ καὶ ἑτεροθρήσκων. Μάρτυρες καὶ κήρυκες διαπρύσιοι τοῦ λόγου τούτου χιλιάδες ἀνθρώπων παντοίας τάξεως καὶ καταστάσεως, ἐκφυγόντων τὸ πῦρ καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ καταστρεπτικοῦ πολέμου τῆς ἐποχῆς τοῦ 1821 ἔτους καὶ τῆς ἐπομένης τραγικῆς σειρᾶς πολλῶν ἀλληλοδιαδόχων ἐνιαυτῶν, οἵτινες ἐγκαταλιπόντες τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐστίας εἰς τὴν θηριώδη ὄργην τῶν πολεμίων, καὶ ζητοῦντες ἄλλας, πεινηλέοι, γυμνοὶ καὶ τετραχληλισμένοι διέβαινον ἐντεῦθεν, καὶ ἐξητοῦντο φιλάνθρωπον ἀντίληψιν καὶ τὴν ἀδελφικὴν συμπάθειαν τῶν ἐνταῦθα παροίκων ἀδελφῶν των. Ἐκείνους αὐτοὶ στοργῇ ἀδελφικῇ, ἀγάπῃ καὶ ἀρετῇ ὄντως εὐαγγελικῇ περιποιούμενοι, ἔθρεψαν, ἐνέδυσαν, καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἐφόδια αὐτοῖς χορηγήσαντες, ἐξαπέστειλον εἰς τὸ ἐλεύθερον ἔδαφος τῆς γλυκυτάτης πατρίδος μετ' εὐλογίας πατρικῆς καὶ ἀδελφικῆς. Τὴν αὐτὴν πρόνοιαν ποιοῦνται ἔτι καὶ σήμερον αἱ εἰρημέναι Ἑλληνικαὶ Κοινότητες τῶν κατὰ συγκυρίαν, εἴτε ἐκ προθέσεως ἐνταῦθα ἀφικνουμένων ἀπόρων ὁμογενοῶν καὶ ἄλλων ὁμοθρήσκων ἀδελφῶν.

Ἐκτὸς τῶν προειρημένων προσκαίρων εὐπραγιῶν, ἐνεργοῦσιν οἱ ἐν Βιέννῃ Ἕλληνες εὐεργεσίας τινὰς πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πρὸς τὸ ἔθνος των, δι' ὧν ἀνοίγεται πηγὴ ἀέναος ἀγαθοεργείας καθ' ὅλας τὰς ἐπερχομένας γενεὰς τῶν συμπατριωτῶν μας μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος. Τοιαύτη τις αἰετιμνηστος καὶ ἀθάνατος πράξις μοὶ φαίνεται ἢ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν λᾶσσαν ὁσημέραι ἔνεργουμένη θαυμαστὴ καὶ σωτηρία τῶ ὄντι εὐπραγία. Λάσσα καλοῦσιν οἱ ἐνταῦθα ὁμογενεῖς ὅλας ἐκείνας τὰς χρηματικὰς καταβολὰς τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει εὐσεβῶν, φιλογενῶν καὶ φιλοχρίστων πατέρων μας, οἵτινες χρηματικὰ τινὰ κεφάλαια ἐν ταῖς διαθήκαις αὐτῶν ἐνέγραψαν καὶ διέταξαν, ὅπως παρακατατίθενται ταῦτα ἐν τῷ δημοσίῳ ταμείῳ τοῦ Αὐστριακοῦ κράτους, καὶ διαμένωσιν ἐνταῦθα ἀκέραια καὶ ἀνέπαφα εἰς αἰῶνα τῶν ἅπαντα. Οἱ τόκοι δὲ τῶν εἰρημένων κεφαλαίων ὀφείλουσι νὰ πέμπωνται διηνεκῶς καθ' ἑξαμηνίαν εἰς τὴν γεννήσασαν τοὺς εὐεργέτας τούτους πατρίδα, καὶ νὰ δαπανῶνται εἰς τὴν συντήρησιν τῶν αὐτόθι σχολείων καὶ εἰς περίθαλψιν ἐνδωῶν, χηρῶν καὶ ὀρφανῶν. Τῆς ἐξαιρέτου ταύτης εὐεργεσίας μέτοχοι ἐγένοντο μέχρι τοῦδε διάφοροι πόλεις τῆς Ἠπείρου, Θεσσαλίας, Μακεδονίας, Βουλγαρίας κλ. αἵτινες συντηροῦσι τὰ σχολεῖά των, καὶ παραμυθοῦσι τοὺς δυστυχεῖς καὶ ἀπόρους ὁμογενεῖς μας διὰ μόνης σχεδὸν τῆς ἐκ τῶν εἰρημένων τόκων χορηγίας. Εὐεργεσίας ἐφεύρεμα οὐράνιον ὄντως καὶ θεῖον. Πόσων σχολείων μὴδε ἔχνος ἐμελλε σήμερον νὰ ὑπάρξῃ κατὰ τὰς τελευταίας δευὰς περιστάσεις καὶ ἐν τῇ νῦν μεγάλῃ πτωχείᾳ τοῦ ἔθνους, ἐὰν δὲν προῦπήρχεν ἡ φιλάνθρωπος καὶ χριστιανικὴ τῶ ὄντι διάθεσις αὐτῶν ἐν Βιέννῃ ἀποθανόντων αἰετιμνηστῶν ὁμογενῶν μας; Αἰωνία σας ἡ μνήμη αἰοίδιμοι εὐεργέται τοῦ ἔθνους καὶ τῆς πατρίδος! Τὰ ὀνόματα ὑμῶν διὰ στόματος τῶν συμπατριωτῶν σας φέρονται διηνεκῶς μετ' εὐγνωμοσύνης, μνημονεύον-

ται, καὶ μέλλουσι μνημονεύεσθαι ἀδιαλείπτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ μέχρι συντελείας τοῦ κόσμου, ὥστε καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι τὸ μνημόσυνον ὑμῶν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν ἀνεξάλειπτον, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ὁ στέφανος τῶν εὐεργετικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν πράξεών σας ἀμάραντος. Ὁ εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ οἰκείους καταλειφθεὶς μέγας πλοῦτος τῶν μακαρίτων τούτων ὁμογενῶν διελύθη εἰς σποδὸν καὶ καπνὸν, οἱ κληρονόμοι καὶ αἱ οἰκογένειαι αὐτῶν κατὰ μέγα μέρος ἐξηφανίσθησαν ἐκ τοῦ προσώπου τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν ἀνθρώπων, τὸ δὲ εὐτεβές κληροδότημα καὶ ἡ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς τῶν εὐεργεσία, ὅσον μικρὰ καὶ ἂν ᾖσι, διαμένουσιν αἰωνίως ἀναλλοίωτα, ἀδιάφθορα καὶ αἰδία, παραμυθοῦσι τὴν δυστυχίαν τοῦ ἔθνους μας, ξηραίνουσι πηγὰς δακρύων πικρῶν τῶν τεθλιμμένων ὁμογενῶν μας, καὶ ἐμποιοῦσιν εἰς τὰ ὀνόματα τῶν εὐεργετῶν μνημόσυνον αἰώνιον καὶ ἀθανασίαν πανόλβιον. Τοιαῦται πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς εὐπραγίαι εἰσὶ χρήματα ὄντως ἀθάνατα καὶ ἀείμνηστα εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα,

Ἐν καὶ τὸ αὐτὸ αἶσθημα ὁμοθυμαδὸν ἅπαντας τοὺς ἐν Βιέννῃ Ἑλληνας ζωογονεῖ καὶ τρέφει, τὸ γλυκύτατον, λέγω, αἶσθημα τῆς ἐθνικῆς εὐδαιμονίας καὶ δόξης τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἡ εὐφρόσυνος συνειδήσις τῆς πρὸς τὸν πλησίον εὐπραγίας τῶν. Ὅταν εὐαγγελίζονται αἴσια τῆς ποσεινῆς πατρίδος τῶν, ἀγάλλονται καὶ σκιρτῶσιν· ὅταν δὲ ἀπαίσιόν τι ἐπηχεῖ, κατήφεια καὶ πένθος περικαλύπτει τὰ πρόσωπα αὐτῶν. Ὅταν πρόκειται λόγος περὶ συνδρομῆς εἰς ἔργον κοινωφελές καὶ ἀπαιτεῖται ἔρανος παρ' αὐτῶν, οὐδεὶς ἀνανεῖε νὰ καταβάλλῃ τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς συνεισφορᾶς του. Εἰς ταῦτα σύμφωνοι, συγκατάνοι, ὁμόφηφοι πάντοτε οὗτοι οἱ Ἑλληνας, καίτοι τὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν αἱ Κοινότητες αὐτῶν σύγκινται, ἑτερογενῆ καὶ διστωῖα ἐπ' ἀλλήλων ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται. Διότι ἀνακαλύπτεις

ἐνταῦθα γεννήματα καὶ θρέμματα Ἑλληνικὰ τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης· τῆς μικρᾶς Ἀσίας δηλονότι, τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων, τῆς Θεσσαλίας, Ἡπείρου, Μακεδονίας, Θράκης, Βουλγαρίας, Δακίας· ὥστε τὴν μικρὰν ταύτην συνοικίαν τῶν ἐν Βιέννῃ Ἑλλήνων, πανσπερμίαν Ἑλληνικὴν δύναται τις οὐκ ἀφυῶς νὰ ὀνομάσῃ. Ἐκ τούτων ὁμῶς τῶν πολυειδῶν στοιχείων τὸ Μακεδονικὸν καθ' ἑπικρατέστατον καὶ προέχον πάντων, συννεοῖ ἐν ἑαυτῷ καὶ σχεδὸν ἀπορρόφᾳ δι' ὅλου τὰ ἕτερα, τὰ ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ὑποδεέστερα καὶ ἀσθενέστερα. Ὅθεν καὶ ἐνόησεν τις τοῦ φρονήματος, καὶ σύμπνοια, καὶ συμφωνία ὅσον ἔνεστιν εἰς τὰ πράγματα καὶ εἰς τὰς κοινὰς πράξεις τῶν Κοινοτήτων ἐπικρατεῖ. Διὰ τοῦτο πᾶσα κακόβουλος ἀπόπειρα ἐκ μέρους ὀλέθρου τινος νὰ διαταράξῃ τὴν κοινὴν ἁρμονίαν καὶ νὰ ψυχράνῃ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀδελφικὴν ἀγάπην τῶν δύο Κοινοτήτων ἀποτυγχάνει, καὶ ὁ ταραξίας πρὸς κέντρα λακτίζει δακτυλοδεικτούμενος καὶ καταφρονούμενος ὑπὸ πάντων. Ἡ μικρὰ αὕτη Ἑλληνικὴ κοινωνία εἶχε καὶ ἄλλοτε, ἔχει καὶ σήμερον τοὺς ὀλέθρους της, τὰ περιτρίμματα τῆς ἀγορᾶς, καὶ τοὺς ἀλλανταπώλας της. Ἀναφύονται δηλονότι ἐν αὐτῇ οἴκοθεν, ἢ ἐκρίπτονται εἰς αὐτὴν ἕξωθεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ ἀνέμων καὶ καταγιγδοῦς, ὡς ζιζάνια ἐν μέσῳ τοῦ σίτου, ἀγύρται ὀλέθριοι, θεροῖται θρασεῖς καὶ προπετεῖς, ἔργον ἔχοντες τὴν κακίαν. Μηδαμῶς ἐκλείπουσιν ἐντεῦθεν δι' ὅλου μὴδε ψωμοκόλακες καὶ ζωαριάτινα παρασιτικά, οἷτινες ἐκμυζῶντες τὸν κάλλιστον χυλὸν τοῦ σώματος τῆς κοινωνίας, ἀποστεροῦσιν αὐτοῦ τὰ λυσιτελῆ καὶ ἀναγκαῖα εἰς ὅλον τὸ σῶμα μέλη· καὶ ἐπὶ τέλους τὰ ἀρχῆθεν ἀβλαβῆ καὶ ἀθῶα κατὰ τὸ φαινόμενον ζωῦφια ταῦτα ἐκτραφέντα εἰς θηρία καὶ ὄφεις ἰοβόλους, ἀποβαίνουσιν ἀληθῆ κνώδαλα ἀνθρωπόμορφα καὶ ἐπικίνδυνα. Διότι ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν δὲν ἐξέρχεται πλέον ἄλλο τι, εἰ μὴ δηλητήριος ἰὸς,

ὅστις καταφαρμακεύει τὰ μέλη καὶ ὅλον τὸ σῶμα τῆς κοινωνίας. Ἄλλὰ τοῦτο φυσικὸν καὶ ἀφρευκτὸν τῇ κοινωνίᾳ τῶν ἀνθρώπων· ἐπειδὴ καὶ ἡ ἐλάχιστη ὁμάς, καὶ κοινωνία ἐκ δέκα ἀνθρώπων μόνον συγκειμένη ἔχει ἐν ἡ δύω τοῦλάχιστον ἀπόπτυστα ἄτομα καὶ βδελύγματα τῆς ἐρημώσεως.

Ἡ γεωγραφικὴ θέσις τῆς Βιέννης ἐν τῷ μέσῳ τῆς Εὐρώπης, ἡ ἄμεσος συνορία τῆς Αὐστριακῆς ἐπικρατείας πρὸς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ Ὄθωμανικοῦ κράτους, τὸ ναυσίπορον ρεῦμα τοῦ Ἰστρου μέχρι τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ εἰς τὸν Εὐξείνιον πότιον, οἱ ἀπ' ἐποχῆς ἀρχαιότερας ἐν εἰρήνῃ καὶ ἰσονομίᾳ πρὸς τοὺς αὐτόχθονας λαοὺς ζῶντες ὑπὸ τὸ ἡμερον σκῆπτρον τῶν βασιλέων τῆς Αὐστρίας ὁμόθησκοι Οὐγγροβλάχοι καὶ Σέρβοι· ὅλα ταῦτα ἦσαν τόσα φίλτρα ὄντως ἐπαγωγὰ καὶ θελκτικὰ διὰ τοὺς ὑπὸ τὸν βαρὺν ζυγὸν τῆς Ὄθωμανικῆς κυριαρχίας καταπιεζομένους Χριστιανικοὺς λαοὺς, καὶ κατ' ἐξοχὴν διὰ τοὺς νοήμονας, μάθησις, τέχνας, βιομηχανίαν καὶ ἐμπορείαν διώκοντας Ἕλληνας· ὥστε ἐπόμενον ἦν νὰ ἐγκαταλειφῶσι τὸ πάτριον ἔδαφος πολλοὶ τῶν ὁμογενῶν, καὶ ν' ἀποσυρθῶσιν εἰς κατώπιον τοῦ ἄλλου, καὶ ἐπὶ Ἰωσήφ τοῦ Β', ὡς εἴρηται, πολλοὶ ἐκ μᾶς εἰς διαφόρους σημαντικὰς πόλεις, καὶ ἐξαιρέτως εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ Αὐστριακοῦ κράτους. Ἐδῶ ἡ φρόνησις τοῦ προνοητικοῦ Ἰωσήφ, τοῦ θέλοντος ν' ἀνοίξῃ πηγάς ἀεναοῦς ἐμπορίου, καὶ νὰ μετοχετεύσῃ τοὺς τότε σημαντικοὺς θησαυροὺς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ τῶν ἄλλων ἀνατολικῶν χωρῶν εἰς τὸ βασιλείον του, εἴλκυσε διὰ τῶν φιλελευθέρων προνομίων του, τῶν τοῖς Ἑλληνικοῖς ἐμπόροις τοῦ Τουρκικοῦ κράτους κατ' ἐξαιρέσειν χορηγηθέντων, μέγα πλῆθος Ἑλλήνων, καὶ εὐκόλυσε τὸ ἐμπόριον αὐτῶν ἀρμοδίαις συνθήκαις πρὸς τὴν Ὄθωμανικὴν κυβέρνησιν, προάξας καὶ ἐνισχυρίσας αὐτοὺς εἰς τοὺς μεγάλους σκοποὺς του. Ἐδῶ οἱ πρῶτοι Ἕλληνες τῆς περιφανοῦς σήμερον καὶ διὰ τὸν μέγαν

πλουτον αὐτῆς λαμπρᾶς Ἑλληνικῆς συνοικίας, ἀμαθεῖς καὶ ἀγράμματοι, ἀκοινώνητοι καὶ ἄπειροι τῶν ἡθῶν καὶ τῆς γλώσσης τῶν αὐτοχθόνων, καθίδρυσαν τοὺς πρώτους εὐτελεῖς καὶ ταπεινοὺς ἐμπορικοὺς οἴκους των, θύντες τοὺς Σεμελίους λίθους τῶν μετέπειτα κολοσσαίων ἐμπορικῶν καταστημάτων των. Ἐντεῦθεν ὄχετοὶ ἐπιμιξίας διάφοροι ἠνεώχθησαν διὰ τοὺς μέχρι τοῦδε μεμονωμένους, καὶ ὡσανεὶ ὑπὸ τῶν μεγάλων τειχῶν τῆς Κίτης περιχλειομένους, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ὄθωμανικοῦ κράτους ζῶντας Χριστιανοὺς λαοὺς, καὶ μετεκομίσθησαν εἰς τὴν πατρίδα θησαυροὶ γνώσεων καὶ σπέρματα μελλούσης ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς βελτιώσεως τῆς κακῆς τύχης τῶν ἀναξιοπαθούτων Ἑλληνικῶν φυλῶν.

Οἱ πρῶτοι Ἕλληνες ἔμποροι, ἀναλόγως πρὸς τὰς περιωρισμένας ἐμπορικὰς γνώσεις των, περιωρίζοντο κατ' ἀρχὰς εἰς ἐμπόριον μικρὸν καὶ ἀσήμαντον, μετακομίζοντες ἀκατέργαστα καὶ τινὰ κατεργασμένα προϊόντα τῆς Τουρκίας εἰς τὴν Αὐστρίαν, καὶ δι' αὐτῆς περαιτέρω εἰς τὴν Σαξωνίαν καὶ τὴν λοιπὴν Γερμανίαν. Ἐλάμβανον δ' ἀντ' αὐτῶν ῥώπους διαφόρους, χειροτεχνήματα καὶ διάφορα ἄλλα τεχνουργήματα καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἐπιμελείας ἐφευρέματα νέα, διαβιβάζοντες αὐτὰ εἰς τὰς χώρας τῆς πατρίδος των, καὶ κεντριζόντες δι' αὐτῶν τὴν φιλομάθειαν καὶ φιλοκαλίαν τῶν συμπατριωτῶν των, οἵτινες συνδιαιτώμενοι καὶ συναγελιζόμενοι διὰ μακρᾶς ἐνιαυτῶν σειρᾶς μετὰ τῶν τέκνων τῆς εἰμαρμένης, ἐφαίνοντο μέχρι τοῦδε ἀπαθεῖς πρὸς πᾶσαν βελτιώσιν τοῦ κοινωνικοῦ βίου των. Ἄλλ' ὀλίγος χρόνος ἐπὶ τούτοις παρήλαθε καὶ ἡ Ἑλληνικὴ εὐφυΐα διέβρηξε τὰ δεσμά της· οἱ ἐμπορευόμενοι ἐνταῦθα ὁμογενεῖς δὲν ἔμμενον διὰ πολλοῦ χρόνου εἰς τὴν περιωρισμένην καὶ ταπεινὴν κατάστασιν τοῦ ἐμπορίου των. Μαθόντες ἐντὸς ὀλίγου τὴν ἐγχώριον γλῶσσαν, λαβόντες γνώσεις τινὰς τῶν ἐπιτοπίων

πραγμάτων, συνεξομοιωθέντες ὅσον οἷόντε πρὸς τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τοῦ τόπου, καὶ συνοικειωθέντες, ὅσον τὸ ἀμοιβαῖον συμφέρον ἀπῆται, πρὸς τοὺς αὐτόχθονας ἐμποροὺς, ἐπεξέτεινον καὶ τὰ στενὰ ὄρια τοῦ μέχρι τοῦδε ἐμπορίου των, ἐπεμβῆκαν καὶ εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἐργασίας τῶν ἐντοπίων· ὥστε ἐπάναγκες ἔγεινε τὸ νὰ πολιτογραφηθῶσίτινες ἐξ αὐτῶν καὶ νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὰς τάξεις τῶν ὑπηκόων τῆς Αὐστριακῆς κυβερνήσεως, ἵνα μὴ παραγωνίζωνται καὶ ὑποσκελίζωνται πλέον εἰς τὴν δραστηριότητα καὶ τὰς πολυειδεῖς ἐμπορικὰς ἐργασίας των ὑπὸ τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν καθὼς ξένοι καὶ ἐξαιρούμενοι ἀπὸ τῶν ἰδικαίων τῶν ἄλλων πολιτῶν τοῦ κράτους. Τούτου γενομένου, ἐγενήθη ἡ γνωστὴ ἐκείνη διάκρισις καὶ διαίρεσις τῶν ἐν Βιέννῃ Ἑλλήνων εἰς δύο Κοινότητες· εἰς μίαν δηλονότι τῶν ἐν τοπίων, εἴτε τῶν Αὐστριακῶν ὑπηκόων Ἑλληνικὴν Κοινότητα, καὶ εἰς ἄλλην τῶν ξένων, εἴτε τῶν Τουρκικῶν ὑπηκόων. Τούτων τὸ ἐμπόριον περιορίζεται ἀποκλειστικῶς μόνον εἰς προϊόντα ξένα καὶ μηδαμῶς ἀπαγορευόμενα ὑπὸ τοῦ νόμου, κατὰ τὰς βάσεις τῶν διαφορῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν τῆς Αὐστριακῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν Τουρκικὴν· ἐκείνων δὲ δύναται νὰ ἔκταθῇ κατ' ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἐμπορείας καὶ τῆς βιομηχανίας, τοὺς ἐπιτρεπομένους ἄνευ ἐξαιρέσεως εἰς ἅπαντας τοὺς ὑπηκόους τοῦ Αὐστριακοῦ κράτους. Ἄλλοι μὲν ξένοι, εἴτε οἱ Τουρκικοὶ ὑπήκοοι Ἕλληνες χαίρουσιν αἰτέλειάν τινα εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἐργασίας των καὶ ὑπάρχουσιν ἐλεύθεροι ἀπὸ τῶν κατ' εὐθείαν φόρων τοῦ κράτους κατὰ τὸ ἀμοιβαῖον δικαίωμα τῶν πρὸς ἀλλήλους συνθηκῶν τῆς Αὐστριακῆς καὶ Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως· ἐν ᾧ οἱ ἐντόπιοι, εἴτε οἱ Αὐστριακοὶ ὑπήκοοι Ἕλληνες ἀποτίουσι πάντα φόρον, καὶ βαστάζουσιν ὅλα τὰ βάρη τῶν ὑπηκόων τῆς Αὐτοκρατορίας ἐξ ἴσου καὶ κατ' ἀναλογίαν τοῦ πορισμοῦ των.

Κατὰ τὰς τελευταίας δεκάδας τῆς παρελθούσης ἑκατοταετηρίδος σκητὴ μεγάλην δράματος ἠνοίχθη κατὰ τὴν Εὐρώπην. Ἀνοίγεται συγχρόνως καὶ στάδιον ἔμπορίου, πλούτου καὶ ἠθικῆς ἀναπτύξεως τῶν διαικητικῶν δυνάμεων διὰ τοὺς Ἕλληνας. Ἐκρήγνυται ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις, καὶ ὁ Ναπολέων γίνεται πρῶτος Ὑπάτος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατείας· ἀναβαίνει ὁ αὐτὸς εἰς τὸν θρόνον τῆς Γαλλίας, κηρύττει ἑαυτὸν τέλος καὶ Αὐτοκράτορα τῶν κατακτηθεσῶν του. Περιπλακεῖς εἰς πόλεμον ἀπέραντον πρὸς τοὺς Ἀγγλους, ἐπιβάλλει εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ πολυθρύλλητον ἐκεῖνο, τὸ κληθὲν „σύστημα τῆς ἠπείρου. Τοῦτο γίνεται παραίτιον νέας ζωῆς τοῦ ἔμπορίου καθ' ὅλην τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἠπειρον. Θαυμασίως ζωογονεῖται καὶ τὸ ἔμπόριον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ μεθόρια αὐτῆς. Ὅλοι καθόλου οἱ Ἕλλητες ἔμποροι, καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ ἐν Βιέννῃ ἄποικοι καὶ πάροικοι τῆς Τουρκίας ἀφελοῦνται ἀπὸ τῶν περιστάσεων τούτων τὰ μέγιστα. Οἱ φιλόπονοι καὶ ἀκάματοι οὗτοι ἄνθρωποι δράττονται τῆς εὐκαιρίας, καλῶς νοήσαντες τὸ μοναδικὸν τοῦ πράγματος καὶ τὸ αἴσιον τῶν περιστάσεων διὰ τὸ ἔμπόριόν των. Διαβιβάζουσι διὰ τῆς Αὐστρίας καρπούς, ζῶα καὶ ἔλα τὰ χρήσιμα καὶ ἀναγκαῖα εἰς τὴν Εὐρώπην προϊόντα οὐχὶ μόνον τῆς Τουρκίας, ἀλλὰ δι' αὐτῆς καὶ ἐκεῖτα τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς καὶ Ἀμερικῆς, καὶ μετακομίζουσιν ἀπ' αὐτῶν τὸν χρυσὸν καὶ ἄργυρον τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν πατρίδα των, καὶ σὺν αὐτοῖς ἀκένωτον προσέτι θησαυρὸν Εὐρωπαϊκῶν γνώσεων. Τῷ ὄντι ἡ ἐποχὴ αὕτη ἀνέστησε πολλὰ ἔθνη ἐκ τῆς ἀναληθείας καὶ τοῦ ληθάργου, ἐνεφύσησε πνεῦμα νέας ζωῆς εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἐπετάχυνε σφόδρα καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους τὴν ἐξανάστασιν. Κατὰ τὴν βραχεῖαν ταύτην ἐποχὴν τοῦ προρρηθέντος συστήματος τῆς ἠπείρου μέγας πλοῦτος τῆς Εὐρώπης διεχύθη καθ' ὅλην τὴν Ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν. Του

πλούτου τούτου μέτοχοι ἐγένοντο κατὰ μέγα μέρος οἱ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Τουρκίας διεσπαρμένοι φιλέμποροι Ἕλληνες. Τῆς καλλίστης ὁμως αὐτοῦ μερίδος μετέλαβον οἱ τότε ἀποικοὶ καὶ πάροικοι ἐν Βιέννῃ ὁμογενεῖς, ὥστε ἡ ζύμη τοῦ μεγάλου φουράματος τοῦ ἐνταῦθα σημερινοῦ Ἑλληνικοῦ πλούτου δύναται γὰ παραχθῆ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἐποχῆς κυρίως, οὐχὶ ὁμως ἕλως δι' ὅλου· διότι ἔχομεν ἴχνη σωζόμενα καὶ μνημεῖα ἀνεξάλειπτα εἰσέτι πλούτου ἀξιολόγου τῶν ἐπὶ Ἰωσήφ ἐνταῦθα ἀποίκων Ἑλλήνων. Ἐπιδεικνύουσι τοῦτο καὶ σήμερον οἰκοδομαὶ ἐπίσημοι τῆς μητροπόλεως ταύτης, φέρουσαι ἐπὶ τοῦ μεταόπου τὰ ὀνόματα τῶν τότε κτητόρων αὐτῶν· ὅποιοι λόγου χάριν εἰσὶν οἱ οἴκοι τῶν περιφήμων Δαρβάρων. Καταντικρῶ, μέτωπον πρὸς μέτωπον τοῦ Ἑλληνικοῦ ναοῦ τῆς ἀγίας Τριάδος, ὑπερηφάνως ἐγείρεται λαμπρὸν καὶ κολοσσαῖον οἰκοδόμημα τοῦ Ἑλλήνου Νάκου, Κόμητος Αὐστριακοῦ, ἐπίγραμμα φέρον, δι' οὗ μεγάλοις καὶ χρυσοῖς γράμμασι τρανῶς κηρύττεται ἡ φιλελευθερία καὶ τὸ ἀθάνατον ὄνομα τοῦ Ἰωσήφ. Ἐπιδεικνύεται ὁμως δι' αὐτοῦ καὶ ὁ ἀξιόλογος διὰ τοὺς τότε χρόνους πλοῦτος τῶν ἐν τῇ μητροπόλει ταύτῃ χρηματισάντων Ἑλλήνων.

Τόσον ἀγαθοὶ οἰωνοὶ τῆς εὐφυΐας καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ πνεύματος τῶν Ἑλλήνων δὲν ἐδύναντο γὰ ἔχουσι κατὰ τὸ προσεχές μέλλον ἀποτελέσματα ἄλλα, εἰ μὴ εὐεργετικά καὶ σωτήρια διὰ τὸ ἐν Βιέννῃ ἐμπόριον αὐτῶν, λαμπρὰ διὰ τὴν ἐμπορικὴν ὑπόληψίν των, καὶ ἐνδοξα διὰ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα κατὰ πᾶσαν τὴν Εὐράπην. Εἶδομεν ἀνωτέρω ἐκ πόσον μικρῶν ἀρχῶν ἀρμήθησαν οἱ ὁμογενεῖς οὗτοι ἐμποροί μας, πόσον περιορισμένον καὶ μικρὸν ἦν ἀρχῆθεν τὸ ἐμπόριον αὐτῶν. Αἱ ἐμπορικαὶ γνώσεις αὐτῶν μικραὶ, αἱ σχέσεις των μόλις ἐξέβαινον ὀλίγον ἔξω τῶν ὁρίων τῆς Αὐστρίας. Τὰ ἐμπορεύματά των ἦσαν προϊόντα καὶ πάλιν προϊόντα τῆς Τουρκίας, καὶ ὀλίγα τινα χειροτεχνήματα τῆς Αὐστρίας.

Ἄλλ' ἀφ' οὗ τὰ σχέδια τοῦ μεγάλου Ἰωσήφ ἐξετελέσθησαν μέχρι τέλους, ἀφ' οὗ δηλονότι οἱ Θησαυροὶ τοῦ Ὄθωμανικοῦ βασιλείου ἐξεκινώθησαν εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ μέγα μέρος διὰ τῆς Αὐστρίας· τὸ δ' ἐμπόριον αὐτοῦ ἀπέβη ὅλως δι' ὅλου παθητικὸν πρὸς ἐκεῖνο τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς ἄλλης Εὐρώπης, ἡ δραστηριότης τῶν ἐμπόρων μας τούτων δὲν εἶ δυνατόν τὰ διαμεῖνῃ κατ' οὐδένα τρίπον δεδεσμευμένη εἰς τοιοῦτους στενοὺς ὅρους· ἐν ᾧ μάλιστα αἱ γνώσεις αὐτῶν, οἱ ἐμπορικοὶ πόροι, τὰ κεφάλαια, ἡ πίστις καὶ πᾶν, ὅτι ἀπαιτεῖται εἰς ἀνάπτυξιν μεγάλου ἐμπορίου, ἐποπλασιασθήσαν ἤδη σφύδρα. Εἰς τρόπον τοιοῦτον συγκροτημένοι οἱ ὁμογενεῖς μας ἔμποροι οὗτοι, καὶ καθήμενοι ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Εὐρώπης, ἐστρεψαν κύκλῳ τὰ βλέμματά των, καὶ περισκόπησαν τὰ διάφορα λαμπρὰ βασίλεια τῆς ἡπείρου ταύτης. Ἐκαστος αὐτῶν ἐντὸς ὀλίγου ἀνεκάλυψε πόρους καὶ τρόπους ἐμπορίου παντοδαπούς, καὶ ἄλλος ἐξέτεινε τὰς ἐμπορικὰς σχέσεις του εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἄλλος δὲ συτήψε δεσμὸν φιλίας ἐμπορικῆς πρὸς τοὺς ἐν Ῥωσσίᾳ Ἕλληνας, ἄλλος δὲ ὄλλοθε ἐξεῦρεν ἐμπορίου πηγὰς καὶ πόρους κατὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην μέχρι τῆς μεγάλης Βρετανίας, καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπεξέτεινον τὴν ἐμπορικὴν ἀλληλογραφίαν των ἐπέκεινα τῆς μεσογείου, τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ καὶ τῶν ἄλλων θαλασσῶν μέχρι τοῦ τέου κόσμου.

Πρὸς τὴν εἰρημένην ἐξάπλωσιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τὰς πολυειδεῖς γνώσεις των ἤνωσαν καὶ ἄλλας πολλὰς καὶ μεγάλας ἀρετὰς, ἀναγκαίας εἰς πᾶσαν κοινωνίαν ἀνθρώπων, πολὺ ἀναγκαιοτέρας ὅμως εἰς τὸν ἐμπορικὸν κόσμον· τὴν δραστηριότητα, λέγω, τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν φρόνησιν, τὴν εὐλικρίνειαν καὶ τὴν ἀπαράβατον πίστιν πρὸς τὸν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς κόσμον ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἀναφερομένῳ εἰς ἐργασίαν τινα ἐμπορικὴν· ὥστε τὸ ὄνομα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπόρου (Griechischer Handelsmann) ἀντηγεῖ ἡδέως πως

ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ τῆς Βιέννης, τὰ δὲ γραμματίδια αὐτοῦ γίνονται δεκτὰ ἀπαιταχοῦ τῆς εὐρείας ταύτης ἐμπορευτικῆς ἀγορᾶς ἀνευ ἐξετάσεως μεγάλης, ἐνίοτε δὲ καὶ σὺν κολλύβῳ ἀνωτέρῳ τοῦ τῶν αὐτοχθόνων ἐμπόρων. Παρεκτός τούτων ἄλλη μία ἀρετὴ, ἰδίᾳ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὅλων ἐν γένει, διακρίνει δὲ σφόδρα τοὺς περὶ ὧν ὁ λόγος ἐμπόρους Ἑλληνας, καὶ σπανία παρὰ τοῖς λοιποῖς τῶν Εὐρωπαίων ἐμπόροις, ἢ φρόνιμος δηλονότι οἰκιακὴ οἰκονομία. Τὸ ἀξιόπαινον προτέρημα τοῦτο τῆς οἰκονομίας τῶν Ἑλλήνων ὑπερβαίνει ἐνίοτε τοὺς ὅρους τῆς μετριότητος καὶ τοῦ δικαίου, ὥστε παρεκτρέπεται εἰς φειδωλίαν ῥυπαρὰν καὶ φιλαργυρίαν ἀξιόμειπτον. Ἄλλ' ὅταν παραβάλλω τὰς λυπηρὰς συνεπειὰς τῆς σπατάλης καὶ τῆς ἀσωτείας τινῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐμπόρων πρὸς τὴν ἐξοκέλλουσαν τοῦ ὀρθοῦ δρόμου οἰκονομίαν τῶν ἡμετέρων, φέρομαι εἰς ἀμηχανίαν καὶ ἀδυνατῶ νὰ διακρίνω, ποῖον ἐκ τῶν δύο ἄκρων ἐναντίων τὸ μὴ χεῖρον, καὶ ποῖον ἐκ τῶν δύο τούτων ἀπευκταίων κακῶν τὸ ἥττον. Τοῦτο ὅμως γίνεται παρὶ δῆλον καὶ ἀναντιρρήτον, ὅτι ἐσκευασμένα καὶ καλῶς διατεταγμένα οἰκονομία καθίστησι θεμέλιον στερεὸν εὐτυχοῦς ἐμπορείας. Θέλεις νὰ γνωρίσῃς τὸ ἀγαθὸν ἢ κακὸν τέλος ἐμπορικοῦ τινος καταστήματος; βάλε βλέμμα εἰς τὰ οἰκιακά του καὶ τὴν λοιπὴν οἰκονομίαν του· περισκόπησον εἶτα τὰς ἐμπορικὰς ἐργασίας του, — τὰ κέρδη καὶ τὰς ζημίας του — καὶ θέλεις ἔχειν φανεράν καὶ τετραγωνικῶς ἀπεδεδειγμένην τὴν μέλλουσαν τύχην του.

Τοσαῦτα πλεονεκτήματα καὶ προτερήματα ἐμπορικὰ, τοιαῦται ἰδιότητες τῶν ὁμογενῶν μας| τούτων, δὲν ἔπρεπον ἄρα γε νὰ ἔχῃσι συνεπειὰς λαμπρὰς καὶ νὰ γεννήσωσι καρποὺς γλυκεῖς; Ἐπέφερον πάντως καὶ ἀποτελέσματα λαμπρὰ, καὶ τοὺς γλυκυτάτους τῶν καρπῶν προήγαγον. Μετ' ὀλίγον εἶδομεν ἐγειρομένους ἐκ τοῦ μηδεὶός, καὶ ἄλλους ἐκ μικρῶν ἀύξανομένους εἰς μεγάλους ἐμπορικοὺς οἴκους, καὶ ἀμιλλω-

μένους πρὸς τὰ πρῶτα καὶ τὰ πρῶτιστα ὁμῶνυμα καταστήματα τῆς μεγάλης ταύτης μητροπόλεως τῶν Γερμανῶν. Τινὲς νύξήθησαν ἐν βραχεῖ εἰς τοσοῦτον, ὥστε πρὸς ἐνέργειαν μεζζονος ἐμπορίου συνέστησαν καὶ ἄλλους δευτερεύοντας ἐμπορικοὺς οἴκους ἐκτὸς τοῦ Αὐστριακοῦ κράτους, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ, ἐν τισι τῶν ἐπισημοτέρων ἐμπορικῶν πόλεων του. Ὁ Ἑλληνικὸς νοῦς τῶν ἐμπόρων τούτων δὲν ἐπέστρεπεν ἤδη πλέον αὐτοῖς γὰ μὲνωσι περικεικλειτμένοι εἰς ὄρους ἐμπορίου πωλήσεως καὶ ἀγοράσεως μόνον, ἀλλὰ τοὺς ἀΐθησε πρῶτῃ εἰς παντοίους ἄλλους, καὶ σχεδὸν εἰς ὅλους τοὺς ἐμπορικοὺς κλάδους τῆς εὐρέτας Αὐτοκρατορίας ταύτης. Τὸ χρηματιστήριον καὶ ἡ ἐθνικὴ τράπεζα ἔχει πολλὰς καὶ διαφόρους εἰσόδους ἀνοικτὰς δι' αὐτοὺς, ὥστε ἅπαντες οἱ ἐνταῦθα Ἕλληνες ἀνευ ἐξαιρέσεως ὁ μὲν πλέον, ὁ δὲ ἥττον, μέτοχοι γίνονται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦ συναλλαγματικοῦ καὶ τραπεζιτευτικοῦ ἐμπορίου. Τινὲς δὲ καὶ ὡς κορυφαῖοι παρίστανται εἰς τοὺς χρηματιστικὸς ἀγῶνας, καὶ νικηταὶ ἀποβαίνουσιν ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἀντιζήλους των πάλῃ. Τὸ βιομηχανικὸν ἐμπόριον δὲν ἐδυνήθη μηδαμῶς γὰ ἐκλάθη τὴν προσοχήν, καὶ γὰ ἐκφύγη δι' ὅλου ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν Ἑλλήνων τούτων. Ζακχαροποιεῖα, κλωστήρια, ἱστουργεῖα καὶ τινὰ ἄλλα ἐργαστήρια τῆς ὑψηλῆς μηχανικῆς τέχνης τοῦ αἰῶνός μας, καὶ τῆς ἐξειδιατμένης βιομηχανίας τῶν Εὐρωπαϊῶν μετέβηκαν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἡμετέρων, καὶ κινούνται ὑπ' αὐτῶν οὐχ ἥττον δεξιῶς, φέροντα τοὺς οἰκείους καὶ προσδοκούμενους καρπούς. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ γιγαντιαῖα ἐπιχειρήματα ἐταιρειῶν μεγάλων καὶ πλουσιῶν, καὶ εἰς τὰς ἀπὸ μέρους τῆς Κυβερνήσεως μεγάλας ἐργολαβείας οὐχὶ μόνον δὲν ἔμειναν ὑπτεροι, ἀλλὰ τινες ἐξ αὐτῶν καὶ ὡς πρωταγωνισταὶ παρίστανται εἰς τὴν δραματικὴν σκηνὴν τῶν νέων ἐφευρέσεων καὶ ἀνακλύψεων τοῦ παρόντος αἰῶνος. Μέτοχοι μεγάλου μέρους τῶν συμβολῶν τῆς

κατὰ θάλασσαν καὶ ἐπὶ τῶν ποταμῶν Αὐστριακῆς ἀτμο-
πλοΐας, μετεΐχον ἐπομένως καὶ τῶν τῆς ἐργολαβείας τῶν
σιδηρῶν δρόμων, καὶ ἀδιαλείπτως ἐμβαίνουνσιν εἰς τὰς καθ'
ἡμέραν ἀναδυομένας νέας ἐταιρείας νέων ἐπιχειρημάτων.
Ὁ μέγας ἐργολάβος τοῦ πρὸς τὰς μεσημβρινὰς χώρας τῆς
Αὐστριακῆς ἐπικρατείας λαμπροῦ σιδηροῦ δρόμου ἦν Ἑλ-
λην, καὶ Ἑλληνικὰ ἑκατομύρια πρῶτον ἐχύθησαν εἰς οἰκο-
δομὴν τοῦ ἀρίστου τούτου πάντων τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην
ὁμοίων ἔργου, ὅθεν εἰς τρόπον τοιοῦτον ἔγενεε δυνατὸν γὰ
ἐπιδῶμεν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας καὶ προέδρους Ἑλλήνας,
καὶ διευθυντὰς, καὶ ὑποδιευθυντὰς καὶ συμβούλους τῶν
διαφόρων ἐμπορικῶν καταστημάτων, τῶν μεγάλων ἐται-
ρειῶν ἐκείνων τῶν γιγαντιαίων ἐπιχειρημάτων, τοῦ ἐμπο-
ρικῆς δικαστηρίου, καὶ αὐτῆς τῆς ἐθνικῆς τραπέζης τῶν
Αὐστριακῶν.

Ἄλλὰ τί νομίζεις, συνήργησεν ἴσως καὶ ἐπέβρευσεν
εἰς ὅλα ταῦτα ὅλων τῶν ἐνταῦθα Ἑλλήνων ἱκανότης ἠθι-
κὴ καὶ ὕλική; Μηδαμῶς καὶ μηδὲ ὅλως· πολλοὶ οἱ κλητοί,
ὀλίγοι δ' ἐλεγκτοί. Πρὸς ταῖς ὀλίγοις ἐλεγκτοῖς ὅμως ἐπέ-
λαμψε καὶ φαινόμενον σπάνιον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐνταῦθα
Ἑλλήνων ἐμπόρων, ὅπερ ἐπενήργησε πολὺ εἰς τὴν εὐθαλῆ
καὶ ἀνθοῦσαν κατάστασιν τοῦ ἐμπορίου τινῶν ὁμογενῶν,
ᾧτε ἀκουσίως εἴτε ἀκουσίως, κατ' εὐθεΐαν εἴτε πλαγίως,
ἐπέφερεν ἀποτελέσματα εὐεργετικώτατα διὰ τὸ ἐμπόριον
τῶν ἡμετέρων, ἐτίμησε τρόποις παντοίοις τὸ ἐμπορικὸν ὄ-
νομα τῶν Ἑλλήνων καὶ προὐκάλεσε μέγα μέρος τῶν εἰρη-
μένων ἤδη καλῶν.

Φαινόμενον, εἶπα, σπάνιον, διότι ἔκτακτόν τι τῶ
ὄντι καὶ ἐκνόμιον ἐπεφάνη εἰς τὸν ἐμπορικὸν ὀρίζοντα τῶν
Ἑλλήνων, ὅπερ γῆ, μήτηρ ἀνδρῶν μεγάλων ἐγέννησε,
Γερμανία ἐθρεψε καὶ ἀνεθρέψεν. Ἐκτακτον, λέγω, φαινό-
μενον τὸν γνωστὸν τοῖς πᾶσι καὶ πολυθρύλλητον Ἑλλη-

νικὸν ἐμπορικὸν ἐν Βιέννῃ οἶκον, ὅστις ἐν βραχεῖ διαστήματι μιᾶς μόνον γενεᾶς ἀνθρώπων ηὔξηθη εἰς οἰκοδόμημα γιγαντιαῖον, καὶ ἤγειρε τὸν θαυμασμὸν τοῦ ἐμπορικοῦ κόσμου. Ἀληθές, ὅτι καὶ ὁ ἐν Γερμανίᾳ οἶκος τοῦ Φουκγέρου (Fugger) ἐκ μικρῶν ἀρχῶν εἰς κολοσσὸν ἐξωγκώθη κατὰ τὸν μεσαιῶνα· ἀλλ' ἡ ἐξόγκωσις αὕτη ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς (1370), μέχρι τῆς ἀκμῆς αὐτῆς ἐπὶ Καρόλου τοῦ Ε', Αυτοκράτορος τῶν Γερμανῶν (1536), χρεῖαν εἶχε σειραῶς μακρᾶς ἐνιαυτῶν καὶ ἀριθμοῦ τινος γενεῶν. Ὁ δὲ σήμερον ἀκμάζων καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην δισεπαρμένος οἶκος τοῦ Ρόθ-σχίλδ ἀριθμεῖ βαθμίδας τινὰς τῆς κλίμακος τῆς εἰς τὸν κολοφῶνα τοῦ μεγαλείου τοῦ ἀνυψώσεως, χρεωστεῖ τὰ θεμέλια τῆς εὐτυχίας του εἰς τὴν ἡγεμονικὴν εὐνοίαν τοῦ Ἐλέκτορος τῆς Ἀσσίας (Hessen), καὶ μόνον διὰ τῆς ἐξ ἀδιαρρήκτων κρίκων συγχιμένης ἀλύσεως, διὰ τοῦ σφικτοῦ δεσμοῦ τῆς πολυαριθμοῦ Ροθσχίλδείας οἰκογενείας συνδέονται καὶ συνενοῦνται εἰς κολοσσὸν τὰ εἰς ὅλον τὸν κόσμον παρεβρίμμενα τζμάχια τοῦ ὑπερόγκου αὐτῶν πλούτου. Ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ ἡμετέρου μεγάλου ἐμπορικοῦ οἴκου ἄλλως πως ἔχει. Πρῶτον ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ γενεᾷ οἴκοθεν καὶ ἀνευ ξένης συνδρομῆς ἐκνομίως ηὔξηθη, καὶ δὲν μοι φαίνεται πολὺ ὑποδεέστερος τῶν προειρημένων οἴκων· δευτέρον μίαν ἀρχὴν καὶ ἐν τέλος, μίαν κεφαλὴν ἔχει, ἣτις διοικεῖ καὶ ἐφορεῖε λαβύρινθον ἐμπορικὸν, καὶ εἰς ἣν ὡς εἰς κέντρον ἔλκεται καὶ περιάγεται τὸ μέγα ὅλον τῶν ἐνεργειῶν τῆς. Ἄρα δικαίως ὑποτίθεται περὶνοια καὶ φρόνησις μεγάλη ἐκ μέρους τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἣτις μόνη ὀλκάδα ἔλκει καὶ κυβερνᾷ σκάφος ἀκροσφαλὲς ἐν τῷ πελάγει ἐμπορίου ἀπεράντου. Δικαίως λοιπὸν θαυμάζεται παρὰ πάντων ἡ ἐντὸς ὀλίγου γιγαντιαία τοῦ οἴκου τούτου πρόοδος, τῆς ὁποίας τὰ βήματα ὑφ' ἐνός καὶ μόνου ἀρχηγοῦ μετρῶνται καὶ διευθύνονται. Ἀληθές, ὅτι καὶ ἡ τύχη συνεργὸς ἀνεδεῖχθη τὸ

πλεῖστον εἰς τὰς μεγάλας προόδους τοῦ οἴκου τούτου· ἀλλὰ τύχη ἄνευ φρονήσεως παρίσταται τῇ φαντασίᾳ μου ὡς σκεῦος ἐξ ὑάλου γλαφυρὸν καὶ λεπτὸν ἐν χειρὶ ἰηκίου, ὅπερ πάντοτε ἐξολισθαίνει καὶ θραίεται. Τὰ δὲ τέκνα τῆς τύχης εἰάν δὲν ἔχωσιν ἀντιλήπτριαν, ὀδηγὸν καὶ τροφὸν τὴν πολυόμματον φρόνησιν, παραφέρονται κατώπιν τῆς τυφλῆς μητρὸς τῶν, εἰς βόθυνον κακοδαιμονίας ἐμπίπτουσι, καὶ βραχύβια λίαν ἀποβαίνουσιν. Ἄλλ' ἐγὼ ἐρωτῶ, τίς ἔχει χρεῖαν μείζονα τῆς φρονήσεως, ὁ κακῆ τύχῃ χρωμένος, ἢ ὁ εὐνοούμενος ὑπὸ τῆς τύχης; Ὁ πρῶτος, ἀποκρίνεται, πᾶς ἀπερίσκεπτος καὶ πτωχὸς τῷ πνεύματι ἄνθρωπος· ὁ δ' ἄφρων τυχοδιώκτης λέγει· δός μοι τύχην κόκκου συνάψεως, καὶ σοὶ χαρίζω ἀντ' αὐτοῦ μέδιμνον πλήρη φρονήσεως. Ἐγὼ δὲ λέγω· ἡ ἀγαθὴ τύχη ἐμποιεῖ μέθην τινα εἰς τὸν ἀνθρώπινον νοῦν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, ὥστε ὁ εὐτυχῶν καὶ διαμένων μέχρι τέλους ἀνεπηρέαστος ὑπὸ τῆς εἰρημένης μέθης, φανεράν ποιεῖ τὴν ἀνδρικήν καὶ μεγάλην φρόνησίν του. Ὅθεν καὶ ἐν ταῖς εὐτυχίαις πολὺ πλεόν ἀναγκαῖα καθίσταται ἡ φρόνησις, ἢ ἐν ταῖς δυστυχίαις, αἵτινες κατ' ἀνάγκην φυσικὴν, εἰάν δὲν ὑπερβαίνουσι δι' ὅλου τὰ ὄρια τοῦ μετρίου, ἐκνηφιν τοῦ νοῦς προξενοῦσι, καὶ μᾶς βιάζουσι νὰ ἐξεύρωμεν ὁδοὺς καὶ τρόπους, φέροντας εἰς τὸν σκοπὸν τῆς εὐτυχίας. Ἄρα νοῦς καὶ φρόνησις κατὰ πρῶτον καὶ πρώτιστον λόγον, ἢ δὲ τύχη κατὰ λόγον δεύτερον καὶ ἐπουσιώδη ἀναγκαῖα εἰς πᾶν ἔργον εὐτυχές, καὶ μάλιστα εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἐμπορίου.

Ἀορίστως καὶ ἀνωλύτως μόνον ἐξετάθη ὁ λόγος οὗτος μέχρι τούτου περὶ τοῦ ἐν Βιέννῃ ἀκμάζοντος μεγάλου, ἢ, κάλλιον εἰπεῖν, κολοσσαίου Ἑλληνικοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου. Ἄλλ' ἄξιον τοῦ κόπου, καὶ ἐτι ἀξιώτερον τοῦ πρᾶγματος νομίζω τὸ ν' αὐτοσχεδιάσω ὀλίγα τινα ἐν τοῖς παροῦσιν, ὅσα ἐξ ἐπιπολῆς τούλάχιστον ἐγὼ αὐτὸς περὶ τοῦ εἰ-

ρημένου ἐμπορικοῦ οἴκου ἐγνώρισα μέχρι τοῦδε εἰδικώ-
τερον

Τριάκοντα χωρία μεγάλα, κείμενα ἐν ταῖς διαφόροις ἐπαρχίαις τοῦ Αὐστριακοῦ κράτους, καὶ τιμώμενα ἐν πρὸς τὸ ἄλλο ἐξήκοντα ἑκατομυρίων δραχμῶν περίπου, εἰσὶ κτῆμα ἀκίνητον καὶ ἀναλλοίωτον τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐμπορικοῦ οἴκου. Πρόσθετες τούτοις πολλάς μεγάλας καὶ λαμπράς οἰκοδομὰς τῆς μητροπόλεως Βιέννης καί τινων ἄλλων πόλεων τοῦ κράτους, αἵτινες εἰς τὸν ἀκίνητον πλοῦτον τοῦ οἴκου τούτου ὑπάγονται, καὶ ἐξάγεις ἄλλο κεφάλαιον χρηματικὸν ὀλίγον καταδεέστερον τοῦ πρώτου. Τὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν ἑκατομυρίων, τῶν ὁσημέραι καταβάλλομένων εἰς τὰς μεγάλας καὶ τὰς μεγίστας ἐργολαβείας τούτου τοῦ μεγάλου κράτους· φερριπεῖν εἰς τὴν οἰκοδομὴν μεγάλων σιδηρῶν ὁδῶν, εἰς τὴν ἀνέγερσιν γιγαντιαίων γεφυρῶν καὶ τῶν παραπλησίων, τίς γνωρίζει; Τῶν δημοσίων μεγάλων δανείων τῆς Αὐτοκρατορίας ταύτης πρῶτος καὶ μέγιστος μέτοχος ὁ οἶκος οὗτος γίνεται. Μηδεμία μεγάλη καὶ σημαντικὴ βιομηχανικὴ ἐπιχείρησις μηδαμοῦ τοῦ ἐκτεταμένου Αὐστριακοῦ κράτους ὑπάρχει, μὴ ἔχουσα συμπράκτορα καὶ συνεργὸν κύριον τὸν ἡμέτερον ἐμπορικὸν οἶκον. Πόσα δ' ἑκατομύρια αὐτοῦ κυκλοφοροῦσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον, ἐν τοῖς χρηματιστηρίοις τῆς Εὐρώπης, καὶ εἰς τὸ συναλλαγματικὸν ἐμπόριον ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου, ἀδύνατον μοὶ φαίνεται νὰ ἐννοήτῃ τις ἐξωθεν, καὶ λίαν δύσκολος καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐν τοῖς πράγμασιν ὁ ἀκριβὴς καταλογισμὸς αὐτῶν. Ἀκούωντις ταῦτα, καὶ μὴ δυναμένου τοῦ νοῦς αὐτοῦ νὰ χωρέσῃ τὸν ἀπειρον σχεδὸν πλοῦτον τοῦτον, θέλει νομίσῃεν ἴσως, ὅτι ἡ φαντασία μὲ παρέφερσεν εἰς τ' ἀπειροστὰ τῶν Μαθηματικῶν. Οὐχί, μηδαμῶς καὶ μηδὲν ἄλλως· ὁ πλοῦτος οὗτος πραγματικὸς καὶ ὑπάρχων ἐστὶ, πλεονέκτημα τῆς ἐπιμελείας καὶ εὐφυΐας, κτῆμα ἐνὸς καὶ

μόνου ἐν Βιέννῃ, Ἑλληνικοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου, ὅστις ὀνομάζεται Σίμων Γεωργίου Σίνας.

Ἀρχηγὸς καὶ ἄμεσος πατὴρ τοῦ ὁμοτύμου τῶν μεγάλου ἐν Βιέννῃ ἐμπορικοῦ οἴκου ἦν ὁ ἐν Μακεδονίᾳ γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς ἐμπόρος Σίμων Γεωργίου Σίνας, ὅστις κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος δι' αἰτίας καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὁμογενεῖς ἐγκατέλειψαν τὸ πατριον ἔδαφος, μετέβη ἐκ τῆς πατρίδος του εἰς τὰς χώρας τοῦ Αὐστριακοῦ κράτους, ὅπου μετ' ὀλίγον, παιδίον ἐτι ὄντα ἔφερε καὶ ἐνταῦθα κλιῶς ἀνέθρεψε τὸν πρωτότοκον υἱόν του Γεώργιον. Ὁ φρόνιμος οὗτος καὶ κερδοσκόπος ἀνὴρ οὐσίαν χρηματικὴν τόσην, ὅσην καὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς σύγχρονοι αὐτοῦ, νομιζόμενοι τότε πλούσιοι καὶ εὐκατάστατοι ἔφερον ἐκ τῆς πατρίδος εἰς Αὐστρίαν, ἥτις πολλὰ μικρὸν πολλοστημόριον καὶ μικρὰ ζύμη ἦν τῆς ἐν βραχεὶ μετὰ ταῦτα εἰς περιουσίαν ὀγκώδη καὶ φύραμα μέγα ἀύξηθείσης οὐσίας. Ἡ αὐξήσις αὕτη χώραν εἶχε ζῶντος ἐτι τοῦ πατρὸς Σίμονος, καὶ ἐργαζομένου ἤδη ἐν τῷ αὐτῷ συνάμα καὶ τοῦ υἱοῦ Γεωργίου. Ἄλλ' ὁ σημερινὸς κολοσσὸς τοῦ πλούτου ἐπαροδομήθη ὑπὸ μόνου τοῦ δευτέρου ἐπὶ τῶν στερεῶν θεμελιῶν τοῦ πατρικοῦ οἴκου. Ἡ σκιά τοῦ μακαρίτου Σίμονος περιέπταμένη ἐπὶ τοῦ κολοσσοῦ τούτου ἐπιγελαῖ καὶ χαίρει βέβαια ἐπὶ τῇ μεγαλοφυίᾳ τοῦ υἱοῦ, ὅστις μνήματα καὶ σήματα ἀθάνατα ἀνήγειρε τοῦ πατρὸς καὶ ὅλης τῆς οἰκογενείας του, αὐξήσας τὴν πατρικὴν κληροδοσίαν εἰς τρόπον ἐκνόμιον καὶ διανύσας ἔργα ἀθάνατα, μνημόσυνον αἰώνιον ἐμποιοῦντα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Σίνα. Ὅθεν φέρε θεωρήσωμεν ἐν ὀλίγοις, εἰάν τὰ ἤδη εἰρημένα περὶ τοῦ θαυμαστοῦ ἀγέρους τούτου οὕτως ἔχη.

Πατρὸς αἰξίου καὶ ἐμπόρου φρονίμου υἱὸς γνήσιος καὶ καθ' ὅλα ἀξιώτερος ἀνεδείχθη ὁ Γεώργιος Σίμωνος Σίνας, ὅστις βραδείᾳ τοῦ νεωτέρου ἀδελφοῦ του Ἰωάν-

νου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Σίμονος, δίδει σήμερον εὐ-
τυχῶς ὅλας τὰς ἐργασίας τοῦ μεγίστου τῆς Αὐτοκρατορίας
ταύτης ἐμπορικοῦ οἴκου, καὶ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς στιβαρᾶς
χειρὸς του μόνον κυβερνᾶται ναῦς πελωρία κατὰ τὸν πολυ-
τάραχον καὶ πολυκίνδυνον πόντον ἐμπορίου εἰς τὸ ἀχανές
ἐκτεταμένου. Ὁ σπάνιος ἀνὴρ οὗτος ἦνωσε πρὸς τὴν ἐμ-
πορικὴν φρόνησιν πολλὰς καὶ μεγάλας ἀρτὰς, αἵτινες κα-
θιστᾶσι τὸ πρόσωπόν του σεβαστὸν καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἐχ-
θροῖς του. Τακτικὸς, οικονομικὸς καὶ λιτὸς εἰς ἅκρον κατὰ
τὸν ἰδιωτικὸν βίον του, πατριαρχικῶς διοικεῖ τὴν πολυάριθ-
μον οἰκογένειάν του, ὥστε καὶ οἱ ἐξ ἀγχιστείας καὶ οἱ κατὰ
κηδεστίαν οἰκεῖοι αὐτοῦ ἀσμένως πειθαρχοῦσι καὶ οἰκειοθε-
λῶς καθυποβάλλουσι τὸν αὐχένα εἰς τὸν δίκαιον ζυγὸν τοῦ
πατριάρχου αὐτῶν. Πᾶν ξενικὸν στοιχεῖον ἀπεσόβησε, καὶ
πᾶσαν ἀλλόφυλον κηδεστίαν ἀπέκλεισε θυσίαις μεγάλαις
ἀπὸ τοῦ περιβόλου τῆς οἰκίας του ὁ προμηθῆς οὗτος ἀδελ-
φὸς καὶ πατὴρ, μὴ ἀνεχόμενος νὰ ἐμφιλοχωρήσωσιν εἰς τὸ
Ἑλληνικὸν πνεῦμα τῆς οἰκογενείας του ξένα καὶ ἀλλόδοξα
δαιμόνια. Τοῦτο ἐπιδεικνύει τρανώτατα τὴν φιλογένειαν καὶ
τὸ ἐθνικὸν αἶσθημα τοῦ Ἑλληνοσ τούτου, ὅστις ὅλας τὰς
προσφερομένας αὐτῷ λαμπρὰς κηδεστίαις ἐκ μέρους τῶν αἰλ-
λογενῶν καὶ ἑτεροδόξων ἀποποιήσας, προήρητο τὰς ἐξ αἰ-
κῶν Ἑλληνικῶν πτωχὰς καὶ ταπεινάς. Ἴδου φρόνημα ἀν-
δρικόν, ἰδου νοῦς καθαρὸς καὶ ἀκέραιος, μηδὲν ἑκθαμ-
βούμενος ὑπὸ τῆς ἐξωτερικῆς καὶ ξένης λαμπρότητος, ἀλλὰ
τὴν οἰκοφεν δόξαν περὶ πολλοῦ ποιούμενος, καὶ τὴν οἰκια-
κὴν εὐδαιμονίαν πρὸ πάντων αἰρούμενος καὶ ἀναζητῶν αὐτὴν
ἐν ταῖς οἰκείῳ τόπῳ, ἐν τοῖς κόλποις δηλονότι τῶν ὁμογε-
νῶν καὶ ὁμοθρήσκων του. Πόσοι ἄλλοι τῶν ἐνταῦθα ὁμο-
γενῶν ἀμοιροῦσι τοιοῦτου φρονήματος γενναίου καὶ ὄντως
Ἑλληνικοῦ, μάρτυρες ἀψευδεῖς εἰς τὰ πολυάριθμα μικτὰ
συνοικέτια αὐτῶν, καὶ τὰ ἐντεῦθεν κατ' ἡμέραν πηγά-

ζοντα οίκιακά δυστυχήματα, και σειρά τις μακρά ήθικῶν κακῶν.

Κατά δὲ τὸν κοινωνικὸν καὶ δημόσιον βίον τοῦ ἀπλοῦς, ἐπιεικῆς καὶ μετριόφρων δι' ὅλου παρουσιάζεται ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος αἰήρ· ἀποφεύγει τὸν στόμφον καὶ πᾶσαν γελοίαν ἐπίδειξιν πλοῦτου, μισεῖ τὰς πολυτελεῖς τραπέζας, καταφρονεῖ τὴν ἀβρὰν δίαιταν καὶ τὸν ἄλλον Συβαριτικὸν βίον τοῦ Γαῦμυλλέρου. Κατ' οὐδένα τρόπον καὶ μηδαμῶς συγκατατίθεται νὰ συγκαταβῇ εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ εἰς τὸ ἀβροδίαιτον τῶν ἐνταῦθα πλουσίων καὶ εὐγενῶν, ἀποκρούων τὰς εἰς τοῦτο προτροπὰς τῶν παρασίτων φίλωντου, ἐν ᾧ εἰς τὰς δολερὰς εἰσηγήσεις αὐτῶν ἀποκρίνεται, λέγων· ἐγὼ μὲν εἰμὶ ἀπλοῦς ἔμπορος, ὁ δὲ οἶκός μου, οἶκος ἔμπορικὸς καὶ οὐχὶ πριγγιπικός. Ὅθεν ἡ λαμπρότης καὶ ὁ λοιπὸς βίος τῶν εὐγενῶν ἀνοίκεια εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅστις ὀφείλω νὰ τηρήσω ἀκριβῶς τοὺς ὅρους τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς τάξεώς μου. Ἄλλ' οἱ ἀντίζηλοι καὶ ἀντίπαλοι αὐτοῦ θέλουσιν εἰπεῖν ἴσως, ὅτι ὅλη ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ μετριοφροσύνη αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς φειδωλίας καὶ τῆς ἀκρας φιλοχρηματίας τοῦ ἀνδρός. Τοῦτο δὲν μοι φαίνεται πιθανόν, ὥστε τοιαύτην μομφὴν ἀδικον κρίνω· διότι ὁ ἡμέτερος συμπατριώτης δὲν φεῖδεται παντελῶς νὰ δαπανᾷ χρυσὸν καὶ ἄργυρον ὅταν δεῖ, καὶ ὅπου δεῖ, εἰς ἀνακούφισιν δυστυχούτων καὶ ἀνόρθωσιν τῶν καταθλιβομένων ὑπὸ παντοίων ἀπροόπτων καὶ ἀπροσδοκῆτων δεινῶν. Συμβαίνει λόγου χάριν ὑδάτων πλημμύρα καὶ κατακλύζονται πόλεις μεγάλαι τῆς Αὐτοκρατορίας ταύτης, τίς πρῶτος συντρέχει αὐτόκλητος καὶ διαβιβάζει κεφάλαια μεγάλα χρημάτων εἰς τὸν τόπον τῆς δυστυχίας πρὸς περίθαλψιν ταχέϊαν τῆς δεινοπαθοῦσης ἀνθρωπότητος; Ὁ Σίνας. Γίνεται λεψυδρία κατὰ τὰ ἐκτεταμένα προάστεια τῆς μητροπόλεως ταύτης, καὶ ἀπαιτοῦνται κεφάλαια ὑπέρογκα εἰς οἰκοδομὴν ἀναγ-

καιούτων υδραγωγείων, πρώτος και μέγιστος συνδρομητής εις ανέγερσιν αὐτῶν παρουσιάζεται τὸ καύχημα τῶν ὁμογενῶν μας, ὁ Σίνας. Ἐκρήγνυνται πυρκαυαί, καὶ καταναλίσκονται πόλεις καὶ χωριά ὑπὸ τοῦ τρομεροῦ στοιχείου τῆς φύσεως, τὸ ὄνομα τοῦ Σίνα πρώτον καὶ εὐεργετικώτερον τῶν ἄλλων ἐκπρέπει ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν συνδρομητῶν εἰς τὰ ἀναπόφευκτα δεινὰ τῆς κατατροχομένης ἀνθρωπότητος. Δὲν ἀναφέρω ἐνταῦθα τὰς πολλὰς γνωστὰς καὶ ἀγνώστους ἄλλας εὐεργετικὰς πράξεις, μηδὲ ἱμνησοῦμαι τὰς πασιδῆλους εὐπραγίας του πρὸς τὰς μικρὰς καὶ μεγάλας χρείας, καὶ πρὸς τὰς διαφοροὺς τῶν ὁμογενῶν του ἀνάγκας. Ἐν παρόδῳ ἀνωτέρω ἔψαυσα μόνον τοῖς ἄκροις τῶν δακτύλων τὴν εὐεργετικὴν ἐπιρροίαν τοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου του ἐπὶ τὸ ἐμπόριον ὅλων τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν. Ἐν τσοσούτῳ δὲ ἀποφαίνομαι ὀριστικῶς καὶ βεβαίως, ὅτι πολλοὶ ἐμπορικοὶ οἴκοι τῶν ἐν Βιέννῃ ὁμογενῶν τὴν θάλλουσαν καὶ ὑγιᾶ κατάστασίν των, πολλὰ πτωχὰ οἰκογένεια τὴν εὐημερίαν των χρεωστοῦσι τῷ Σιναϊκῷ οἴκῳ μόνῳ.

Αἱ εἰρημέναι μέχρι τοῦδε ἀγαθοεργίαι τοῦ συμπατριώτου μας τούτου ἀνώτεραι παντὸς ἐπαίτου, θαμάσαι καὶ ἐνδοξοί, ἀλλ' ἐνδοξοί μόνον πρὸς τὸ παρὸν, μόνον κατὰ τὴν παρούσαν γενεάν, εἴτε εἰς ὀλίγας γενεὰς τῶν ἀνθρώπων περιορίζεται ἡ δόξα, καὶ δι' ὀλίγου χρόνου διαμένει ἔναυλος ἡ μνήμη καὶ ἡ φήμη αὐτῶν παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις. Ὁ μεγαλοφυῆς ὅμως ἀνὴρ, ὁ μεγαλεπίβουλος οὗτος Μακεδῶν ὀρέγεται καὶ δόξαν αἰεθαλῆ, στέφανον ἀμάραντον, ὄνομα αἰμίμηστον, φερόμενον διὰ στόματος τῶν ἐπερχομένων γενεῶν μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ὅθεν τί κατεργάζεται; Πηδᾶ διὰ τοῦ νοῦς ἀπὸ Βιέννης εἰς τὰς κλειὰς Ἀθήνας, περισκοπεῖ καὶ εὐρίσκει αὐτόθι τὸν λόφον τῶν Νυμφῶν κενὸν ἀρχαίου καὶ μεγάλου τιος μνημείου, στοχάζεται αὐτὸν ἐπιτήδειον καὶ ἄξιον τοῦ ν' ἀθανάτισῃ τὸ ὄνο-

μά του. Οικόδομει ἐπ' αὐτοῦ σκοπιὰν ἀστέρων, καὶ εἰς τοὺς ἀστέρας ἀνυφοῦται δι' αὐτῆς τὸ ὄνομα τοῦ Γεωργίου Σ. Σίνα. Ἔσθησε μνημεῖον παράλληλον, ἀντιπρόσωπον καὶ καθ' ὅλα ἐφάμιλλον πρὸς τὰ ἀθάνατα μνημεῖα τοῦ Περικλέους, ὅπερ κορυφοῦται εἰς τὸν αἰθέρα, κατοπτρίζει καὶ ἀντανακλῶ ἀκτῖνας φωτὸς τῶν ἀστέρων αἰδίου μακρὰν εἰς τὸ πέλαγος, καὶ ἀνακαλεῖ ἠδέως πως τὸ Σίνα εἰκὸν ὄνομα εἰς τὴν μνήμην τῶν ποντοπορούντων. Πολὺ μακρὰν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς, καὶ ἴσως εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα θέλει ἐπηχέσειν διὰ τοῦ μνημείου τούτου λιγυρῶς καὶ ἠδέως εἰς τὰς καρδίας τῶν μεταγενεστέρων τὸ εὐεργετικὸν ὄνομα τοῦτο.

καὶ πάγ-

καρπον ἐπὶ χθόνα καὶ διὰ πόν-
τον βέβακεν ἐργμάτων ἀ-
κτικῆς καλῶν ἀσβεστος αἰεὶ.

Βλέπετε πῶς γνωρίζει ὁ ἐμπορικὸς ἥρωσ οὗτος, ὁ γνήσιος Ἕλληνας, ὁ ἀξίος υἱὸς τῆς πάλαι ἐνδόξου Μακεδονίας, τὴν καλὴν χρῆσιν τοῦ πλούτου καὶ τὴν ἀληθῆ δόξαν τοῦ ἀνθρώπου!

Ὁ ἐν Γερμανίᾳ μέγας ἐμπορικὸς οἶκος τοῦ Φουκγέρου κατεπράξατο πολλὰ καλὰ, λαμπρὰ καὶ θαυμάσια ἔργα κατὰ τὸν μεσαιῶνα. Ἀντώνιος ὁ Φούκγερος ὑποδεχθεὶς εἰς τὸν οἶκόν του τὸν ἐκ τῆς εἰς Νουμηδίαν καὶ Μαυριτανίαν ἐκστρατείας του ἐπανερχόμενον (1535) Αὐτοκράτορα, Κάρολον τὸν Ε', ἐφιλοφρονήθη αὐτὸν ἀνάψας πῦρ ἐν τῇ καμίνῳ τοῦ κοιτῶνός του διὰ κιναμάμου καὶ τῶν χειρογράφων τοῦ πρὸς τὸν Φουκγερικὸν οἶκον χρέους τοῦ Αὐτοκράτορος. Γενναῖος τρόπος χρεολυσίας, καὶ ἀξίος τῆς φιλοφροσύνης τοῦ Α. Φουκγέρου πρὸς τὸν γενναῖον Αὐτοκράτορα, Κάρολον τὸν Ε'. Ἄλλ' αὐταὶ καὶ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα πράξεις τῶν Φουκγέρων ἀγιοοῦνται σήμερον, εἴτε θεωροῦνται παρὰ πολλῶν ὡς μυθώδεις. Ἐμεινεν ὅμως ἀκέραιον καὶ διετήρησεν ἔναυλον τὴν μνήμην τῶν Φουκγέρων παρὰ τοῖς μεταγε-

νεστέροις πᾶν καλὸν ἔργον, ὅ,τι πρὸς τὴν πατρίδα ἀμέσως ἐνήργησαν, καὶ ὅ,τι διὰ τὰς μελλούσας γενεὰς τῶν ὁμογενῶν των καθίδρυσαν. Τὸ προάστειον Αὐγούστης Φουκγερία (Fuggeri) καλούμενον, συνιστάμενον ἐξ 106 οἰκῶν, διωρισμένων εἰς κατοικίας πτωχῶν πολιτῶν, κτισθὲν ὑπὸ τῆς φιλανθρωποῦ ἀδελφότητος Οὐλρίχου, Γεωργίου καὶ Ἰακώβου τῶν Φουκγέρων, διασῶζει καὶ σήμερον τὸ ὄνομα αὐτῶν, καὶ θέλει διαιωνίσειν τὴν τριάδα τῶν καλῶν ἀγαθῶν υἱῶν τοῦ Ἰακώβου Φουκγέρου.

Ὁ δ' ἐν Αὐστρίᾳ σήμερον ἀκμάζων μέγας ἐμπορικὸς οἶκος τοῦ Σ. Γ. Σίνα ἐργολαβεῖ γιγάντεια τῆς βιομηχανίας τοῦ αἰῶνός μας ἔργα· κτίζει μεγάλους σιδηροὺς δρόμους, οἰκοδομεῖ γεφύρας ἐπὶ τῶν ῥευμάτων τῶν μεγίστων ποταμῶν τῆς Εὐρώπης, καὶ πρῶτος μετὰ Τραϊανόν, τὸν Αὐτοκράτορα τῶν Ῥωμαίων δοκιμάζει τὰ συζεύξη τὰς δύο μακρὰν διεστῶσας ἀπ' ἀλλήλων ὄχθας τοῦ καταπληκτικοῦ Ἰστρου. Ἐπιχειρεῖ ἔργα ὄντως γιγάντεια καὶ σχεδὸν ἀθάνατα. Ἀλλ' ὁ θάυμασμός, ἡ λαμπρότης καὶ ἡ ἀθανασία τῶν ἔργων τούτων δὲν διαμένουσι προσκεκολλημένα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου ἐργολάβου καὶ τοῦ τολμηροῦ ἐπιχειρηματίου κατὰ τὰς ἐπερχομένας γενεάς. Διότι τὰ τοιαῦτα εἴτε γίνονται κτήματα τοῦ κράτους, εἴτε μετ' ὀλίγον μεταβαίνουν εἰς ἄλλας χεῖρας, καὶ, θεωρουμένων τῶν τοιούτων ὡς ἐθνικῶν ἔργων, τὸ ὄνομα τοῦ ἐργολάβου παραδίδεται τῇ λήθῃ· ὥστε τὸ κλέος καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν προερχομένη δόξα βραχεὰ καὶ ἐφήμερα ἀποβαίνουν. Ἐν ἕμῳ σχολεῖον εἰς φωτισμὸν τῆς ὁμογενοῦς νεολαίας ἐγερθὲν, εἷς εὐκτῆριος οἶκος εἰς χρῆσιν τῶν ὁμοδόξων Χριστιανῶν κτισθεὶς, ἐν ἀστεροσκοπεῖον ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου οἰκοδομηθὲν, ὅπου αἱ προσδοκίαι καὶ τὰ βλέμματα ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν φυλῶν ἀτενίζονται, ἐμποιοῦσιν εἰς τὸ συναϊκὸν ὄνομα ἀθανασίαν καὶ κλέος ἀμάραντον. Διὰ τοῦτο ὁ

γνήσιος οὗτος Ἕλλην ἐπὶ οὐδεμιᾷ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν καὶ μεγάλων πράξεῶν του χαίρει τόσον, ὅσον ἡ ψυχὴ του ἀγάλλεται ὅταν εὐεργετῆ ὁμογενῆ τινα, καὶ ὅταν συνεισφέρει εἰς τὰς κοινὰς χρείας τοῦ ἔθνους του, εἴτε ὅταν συνεργῆ ὅ,τι δῆποτε καλὸν εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς γεννησάσης αὐτὸν πατρίδος. Κοσμεῖ τὸ στηθός του σειρά σταυρῶν καὶ παρασήμων, προσενεχθέντων αὐτῷ ὑπὸ διαφόρων τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας δυνάμεων διὰ τὰς χρηστάς καὶ ἐπαφελεῖς εἴτε ἐμπορικὰς, εἴτε ἄλλας πράξεις του· ἀλλὰ τότε μόνον πάλλαι καὶ σκιρτᾷ ὑπ' αὐτῶν ἡ Ἑλληνικὴ καρδία του σφοδρότερον, ὅταν αἰσθάνεται ἐπικείμετον ἐφ' ἑαυτῆς καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σωτῆρος. Γνωρίζει ὁ Ἕλλην οὗτος καὶ διαγωνώσκει ἐναργέστατα διὰ τῆς Μακεδονικῆς ἀγχιτοίας του, ὅτι δόξα καὶ τιμὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν δύναται νὰ βλαστήσῃ εὐθαλῶς εἰς ξένην γῆν, καὶ ὅτι, ἂν τυχὸν βλαστήσῃ, μαραίνεται εἰς ὀλίγον· ἐν ᾧ εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος ἐκβλαστάνει σφριγῶσα καὶ αὐξάνεται εἰς δένδρον ἀειθαλές καὶ χαριέστατον εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς. Ὅθεν ὁ ἐνάρετος ἀνὴρ οὗτος ἔπραξε καὶ πράττει καθ' ἡμέραν πολλὰ καλὰ καὶ μεγάλα εὐεργετήματα εἰς πολλοὺς ὁμογενεῖς ἰδίως, εἰς οἰκογενεῖας καὶ κοινότητας ὀλοκλήρους ὁμογενῶν, εἰς ὅλον τὸ ἔθνος καὶ εἰς τὴν κοινὴν πατρίδα τῶν Ἑλλήνων. Ἐδύνατο ὅμως νὰ ἐνεργήσῃ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ πολὺ πλεיותרὰ καὶ μείζονα τῶν μέχρι τοῦδε πεπραγμένων ἀγαθῶν ἔργων του, εἰὰν εἶχε καὶ τὴν θέλησιν πρὸς τοῦτο ἀνάλογον, ὡς τινες νομίζουσι τῶν σφόδρα εὐεργετικῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶν φρονίμων εἰς ξένα μόνον πράγματα. Σύμφημι, ὅτι ἐδύνατο νὰ πράξῃ πολὺ πλεיותרὰ ἀγαθὰ ἔργα· νομίζω ὅμως, ὅτι εἶχε καὶ τὴν καλὴν εἰς τοῦτο θέλησιν, ἀλλὰ δὲν εἶχε πάντοτε τοὺς ἀναγκαίους εἰς τοῦτο καλοὺς καὶ εἰλατριεῖς συμβούλους. Εἶχεν ἴσως κατὰ τοῦτο πῆν κοινὴν τύχην ὅλων τῶν διακεκριμένων ἀνδρῶν, οἵτινες πολλὰ ὀλίγα πρόσωπα ἀξία

τῆς φιλίας καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης των ἀριθμοῦσιν ἐν τῇ ἀγέ-
λῃ τῶν πελατῶν, καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς παρασιτικῶν ἀτό-
μων. Ἄνῆρ οὐτινος ὁ νοῦς διηνεκῶς κινεῖται καὶ περιάγεται
πάντοτε εἰς ἀτμοσφῆραν ὑψηλοτέραν τῆς συνήθους τῶν
πολλῶν, ὅσον εὐφυῆς καὶ ἄν ἦ, δὲν δύναται αὐτὸς νὰ
γνωρίσῃ ὅλας τὰς κοινωνικὰς σχέσεις, καὶ ὅλας τὰς μικρὰς
καὶ μεγάλας ἀνάγκας τῆς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων. Διὰ
τοῦτο οἱ περὶ αὐτὸν εἰλικρινεῖς φίλοι καὶ οἱ φιλαλήθεις σύμ-
βουλοι ἰσχύουσι τὰ μέγιστα, καὶ δύνανται νὰ διαθέσωσι
καὶ νὰ παρορμήσωσι τοὺς τοιούτους ἄνδρας εἰς ἔργα λαμπρὰ
καὶ συντελοῦντα εἰς δόξαν τοῦ ἰδίου ὀνόματος, καὶ εἰς σω-
τηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Εὐτυχεῖς καὶ τρισευδαίμονες ὅλοι
οἱ μεγάλοι ἄνδρες, οἱ τοιούτων φίλων ἐπιτυχάνοντες, καὶ
τὴν ἱερὰν ἀλήθειαν παρ' αὐτῶν ἀκούοντες!

Ἡ παρέμβασις αὕτη ἐκ τῆς καθόλου θεωρίας ὅλου τοῦ
ἐν Βιέννῃ Ἑλληνικοῦ συνοικισμοῦ εἰς τὴν μερικὴν ἐξέτασιν
τοῦ μεγάλου Ἑλληνικοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου ἦν ἀναγκαῖα εἰς τὸ
νὰ γνωρίσῃ τις εὐκολώτερον πολλὰς αἰτίας καὶ πολλὰ ἀπο-
τελέσματα τῆς ὑγιοῦς καταστάσεως τοῦ εὐρώστου σώματος
τῆς ἐνταῦθα Ἑλληνικῆς κοινωνίας μας. Διὰ τῆς πληθωρι-
κῆς καταστάσεως καὶ τῆς σφριγώσης ὑγιείας ἐνὸς μέλους ἰά-
θησάν τινα καχεκτικά, καὶ πολλὰ ἀδύνατα μέλη τοῦ αὐτοῦ
σώματος ἐτράφησαν καὶ ἐνεδυναμώθησαν· ὥστε δὲν ἀδι-
κοῦμεν παντελοῦς τὴν κοινωνίαν μας ταύτην, εἰάν, ὅτι ἐν
παρόδῳ ἀνωτέρω εἶπομεν, ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα ὀριστι-
κώτερον, καὶ ἀναπτύξωμεν τὴν ἀλήθειαν ταύτην χάριν τῆς
ἀληθείας. Δηλαδή, ὅτι οἱ ἡμέτεροι ὁμογενεῖς ἔμποροι πολ-
λὰ μεγάλα καὶ καλὰ προτερήματα, ἀναγκαῖα μάλιστα εἰς
τὸ ἐμπόριον, ἔχουσι, καὶ μηδαμῶς ἀμοιροῦσιν εὐφυῆς εἰς
τοῦτο· ἀλλ' ὅμως εἰς τὴν σήμερον εὐθαλῆ κατάστασιν τοῦ
ἐμπορίου αὐτῶν συνέτρῃξαν πολλὰι περιστάσεις εὐτυχεῖς καὶ
ἀπροσδόκητοι, ὧν τὰς πλείστας διεγράψαμεν ἐν τοῖς ἀνε-

τέρω. Ὅτι μήτε ἠθικῇ, μήτε ὑλικῇ ἱκανότης αὐτῶν ὑπάρχει τόση, ὅση τὴν σήμερον ἀναγκαιοῖ εἰς τὸν μεγαλέμπορον τῆς Εὐρώπης, ἐξαιρουμένων κατὰ τοῦτο ὀλίγων τινῶν, οἵτινες ὑπερεπήδησαν τὸν φραγμὸν, τὸν κατείργοντα καὶ περικλείοντα εἰσέτι τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς των. Πολλοὶ τῶν ἐμπόρων μας τούτων ἐν τῇ ἡλικίᾳ καὶ μακαρίᾳ καταστάσει τῆς ἀμαθείας τῶν πατέρων των εἶτι ὄντες, μόλις γράφουσιν εἰς τὴν μητρικὴν των γλώσσαν, κακῶς χαράττοντες τὰς ὑπογραφὰς τῶν ὀνομάτων των, καὶ ὅμως ἐπιχειρηματικῶς ἐνεργοῦσιν ἐμπόριον ἀρκούντως ἐκτεταμένον ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ τῆς Εὐρώπης πόλει. Ἄλλοι δ' ἔρχονται ἐκ τῆς πατριδοστων μὴδε ὀλίγων δραχμῶν ἀρχαίον ἔχοντες, τῆς ἐπιτοπίου γλώσσης, τῶν ἐθίμων τοῦ τόπου καὶ τοῦ ἐμπορίου ἄπειροι· ἐπιχειροῦσιν ὅμως ὑποστηριζόμενοι παρὰ τῶν δυνατωτέρων ὁμογενῶν ἐμπόρων ἔργα κερδοσκοπικὰ καὶ ἐμπορικὰ εἰς τρόπον εὐφυῆ καὶ εὐτυχῆ τοσοῦτον, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου ἀνοίγουσιν οἴκους ἐμπορικῶς μεγάλους, ἀμιλλωμένους πρὸς τὰ μεγαλεμπορικὰ καταστήματα τῶν Εὐρωπαϊῶν ἐμπόρων. Ὅθεν ἀγαμφίβολον γίνεται, ὅτι ἡ ἐπιμέλεια καὶ ἡ ἐμπορικὴ εὐφυΐα των, συνεργούσης τῆς εὐνοϊκῆς ἐνταῦθα θέσεώς των καὶ τῶν ἄλλων εὐτυχῶν περιστάσεων, τοὺς προάγει καὶ τοὺς ἀναβιβάζει εἰς βαθμὸν ἐμπορίου ἀρκούντως ὑψηλόν. Δῆλον ὅμως προσέτι ἐκ τούτων γίνεται, ὅτι, εἰάν ἐτύχαιον ἠθικῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐμφύτου ἀγχινοίας των, καὶ εἰάν ἐδιδάσκωντο ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τὰς γλώσσας καὶ τὰς ἐπιστήμας τοῦ ἐμπορίου, ἐδύνατο γὰρ προχωρήσωσι πολὺ περαιτέρω εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦ κόσμου, καὶ γὰρ συναγωνισθῶσιν ἴσως πρὸς τὰ πρῶτα ἐμπορικὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης. Οἱ νεώτεροι τῶν ἐμπόρων τούτων καταγίνονται σήμερον ὅσον εἴεστιν εἰς τὴν ἀναγκαίαν αὐτοῖς μάθησιν, καὶ ἀγωνίζονται γὰρ περιποιηθῶσιν ὅλας τὰς εἰς τὴν ἐμπορικὴν ἀναγκαίας γνώσεις, ὥστε τινὲς ἐξ αὐτῶν πλησιάζουσι καὶ

δύναται νὰ συγκριθῶσιν ὅπως οὖν πρὸς τοὺς πεπαιδευμένους ἐμπόρους τῆς Εὐρώπης. Οἱ δὲ νουνεχέστεροι τῶν πατέρων φροντίζουσιν ὅσον τὸ δυνατόν διὰ τὴν καλὴν ἀνατροφὴν, καὶ διὰ τὴν παιδεῖαν τῶν υἱῶν τῶν· καί περ ἢ εἰς τὴν προκοπὴν καὶ μάθησιν πρόδος τῆς γεωλαίας ταύτης δὲν ἐφάνη μέχρι τοῦδε ἀνάλογος πρὸς τὰς χρηστὰς ἐλπίδας τῶν γονέων, μὴδ' ἐξεπλήρωσε τὰς προσδοκίας ἡμῶν τῶν ὁμογενῶν, οἵτινες ὀρεγόμεθα νὰ βλέπωμεν τοὺς διαδόχους μας προηγμένους εἰς τὴν ἠθικὴν βελτίωσίν των μακρότερον, ἢ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐδυνήθημεν νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὸν ἐνδοξον σκοπὸν τοῦτον τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου.

Λυπηρὰ τῷ ὄντι ἡ παρατήρησις αὕτη, ἀλλὰ καὶ ἀληθής. Τὰ πλεῖστα τῶν ἐνταῦθα γεγεννημένων Ἑλληνικῶν τέκνων ἄμοιρα τῶν προτερημάτων, τῆς εὐφυΐας καὶ τῶν ἄλλων πατρικῶν ἀρετῶν, ἀδυνατοῦσι νὰ στηρίξωσι τὰ θεμέλια τῶν πατρικῶν οἴκων, καὶ παρέχουσιν οἰωνοὺς ἀπαισίους διὰ τὴν μέλλουσαν ὑπαρξίν τοῦ λαμπροῦ μέχρι τοῦδε συνοικισμοῦ τῶν ἐν Βιέννῃ Ἑλλήνων. Ἡ φύσις, ὡς φαίνεται, ὑπίταξε καὶ κατεδίκασε τὸν ἄνθρωπον εἰς νόμους παρομοίους τοῖς τῶν φυτῶν, καὶ τῶν ἀλόγων ζώων, ἅτινα μετακομισθέντα καὶ μεταφυτευθέντα εἰς κλίμα ξένον καὶ ὑπὸ ἄλλην ζώνην, παρέχουσι τέκνα καὶ καρποὺς ὑποδεστέρους πολὺ τῶν εἰς τὸ τῆς πατρίδος ἔδαφος γεννωμένων καὶ φυομένων. Παρεκτός ὅμως τῆς φυσικῆς αἰτίας ταύτης, τὸ ἀκατάλληλον μέχρι τοῦ νῦν καὶ ἐσφαλμένον τῆς ἀγωγῆς καὶ ἀνατροφῆς τῶν παιδῶν τούτων συνήργησε πολὺ εἰς τὴν ἐκπτώσιν καὶ τὸν ἐκφραυλισμὸν τῆς γενεᾶς. Διότι πολλὰ ὀλίγοι τῶν πατέρων γυαρίζουσι τὸν καλὸν τῆς ἀνατροφῆς τρόπον, ἐν ᾧ ἄκαντες αἰεὶ ἐξαιρέσεως ἐπιθυμοῦσι ν' ἀνατρέφονται καλῶς τὰ τέκνα των. Ἄλλοι βεβουθισμένοι εἰς τὰς μερίμνας τοῦ ἐμπορίου καὶ ἐμπλεκόμενοι ταῖς ἄλλαις τοῦ βίου πραγματεῖαις, ἀνατιθέασι τὴν ἀγωγήν καὶ τὴν ἀνα-

τροφὴν τῶν ἰδίων τέκνων εἰς χεῖρας ξένας, καὶ ταῦτα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σκαιὰς, εἴτε ἀμελοῦσιν αὐτὴν δι' ὄλου, ὥστε ἐπάναγκες καὶ φυσικὸν ἐπόμενον γίνεται ἡ ἠθικὴ ἐκπτώσις καὶ ἡ διαστροφή τῆς νεολαίας μας. Τοῦ λυπηροῦ πράγματος τούτου αἰτίαι εἰσὶν, ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ ἀβελτηρία τῶν γονέων, οἵτινες ἄκρον ἄωτον τῆς ἐπιγείου εὐδαιμονίας τῶν νομίζουσι τὸν πλοῦτον· τὴν δὲ καλὴν ἀνατροφήν καὶ παιδείαν τῶν τέκνων δεύτερα ἠγοῦνται. Νήπιοι! Τί κατεπράξασθε ἀγωνισθέντες καὶ ταλαιπωρηθέντες καθ' ὄλον τὸν χρόνον τῆς πολυμερέμνου ζωῆς σας; Κατελείφατε πλοῦτον μέγαν εἰς τέκνα μωρὰ καὶ ἀνάγωγα, εἰς υἱοὺς κακοθήεις καὶ ἀνθρώπους εἰς τῶν ἀνθρώπων τὴν κοινωνίαν δι' ὄλου ἀχρήστους, οἵτινες αἰσχὸς καὶ ἀτιμίαν εἰς τὸ τίμιον ὕμῶν ὄνομα ἐμποιοῦσιν, οἵτινες διὰ τὴν ἀμάθειαν καὶ τὰς κακὰς ἔξεις τῶν μυριάς συμφοραῖς περιπίπτουσι, καὶ τέλος γεόμενοι θύματα ἐλεεινὰ τῆς φαυλοβιότητος, διαταράττουσι τὴν κόνιν τῶν ὀστέων ὕμῶν ἐν τοῖς τάφοις, καταρῶμενοι τοὺς γονεῖς διὰ τὰς δυστυχίας των, εἰς αἷς ἡ κακὴ ἀνατροφή τοὺς ὠθῆσεν. Ἴδου οἱ καρποὶ τῶν πολυχρονίων ἀγώνων καὶ πόνων σας! Ταῦτά εἰσι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ τυφλοῦ πλοῦτου, ὅστις ἐὰν δὲν χειραγωγῆται ὑπὸ τῆς μαθήσεως καὶ τῆς καλῆς ἀνατροφῆς, ὀδηγούμενος ὡς ὑπὸ μίτου Ἀριαδνεῖου ἐν τῷ βιωτικῷ λαβυρίνθῳ, κίπτει εἰς βόθρους δυστυχίας μυρίους καὶ ἐτραχηλίζεται κατὰ κράτος. Παραδείγματα τοιαῦτα ἐπέξήσαμεν καὶ ἐπίδομεν ἐν τῇ μικρᾷ Ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ ταύτῃ ἱκανὰ, ὥστε ἕκαστος ἡμῶν ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων ζῶσαν καὶ φανεράν.

Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἐκ πείρας ἐμάθομεν καὶ ὁσημέραι γνωρίζομεν τὰ λυπηρὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀκαταλλήλου καὶ ἐσφαλμένης ἀνατροφῆς τῶν τέκνων μας, δὲν εἶναι ἄρα γε λογικώτερον καὶ χιλιάκις προτιμώτερον νὰ φροντίσωμεν κατὰ πρῶτον λόγον περὶ τῆς καλῆς ἀνατροφῆς τῶν διαδό-

χων μας, καὶ νὰ νομίζωμεν δεύτερον καὶ ἐκουσιῶδες τὸν καταλειφόμενον αὐτοῖς πλοῦτον; Ὁ καὶ ὀλίγης τινὸς ἱκανότητος ἐκ φύσεως τετυχηκῶς ἀνθρώπος, καὶ παρεσκευασμένος μαθήσει τινη χρηστῇ καὶ ἀνατροφῇ χρηστοθήσει, δύναται νὰ προάξῃ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀνευ κληροδοσίας καὶ ἀνευ οὐσίας τῶν γονέων του εἰς παντοίους πορισμοὺς καὶ εἰς πηγὰς πλοῦτου· ἐν ᾧ οἱ ἀμαθεῖς καὶ κακοῦθεις υἱοὶ τῶν πολυταλάντων πατέρων καὶ περιουσίαν πατρικὴν μεγάλην διασπαθῶσι, καὶ ἀχρηστοὶ εἶτ' ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων γίνονται, καὶ αὐτοὶ εἰς πολλὰς καὶ δεινὰς συμφορὰς ἐμπέπτουσιν. Ἄλλ' ἐξαχθεῖς ὑπὸ ζήλου ἐθνικοῦ καὶ φιλογενεῖας ἐνθέρμου εἰς τοιοῦτους λόγους πρὸς τοὺς ἐν Βιέννῃ συγχρόνους καὶ συμβίους ὁμογενεῖς μου, μὴ νομίσῃ τις ὅτι μέμφομαι καὶ αἰτιῶμαι αὐτοὺς ἀμελείας ἐκουσίου τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων των, ἐν ᾧ ἀνωτέρω σαφῶς ἐξεφράσθην, ἐπαινέσας τὴν καλὴν εἰς τοῦτο θέλησίν των. Οἰκτείρω μόνον τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεώς των, καὶ ψέγω τὰ μὴ κατάλληλα εἰς τὸν σκοπὸν μέτρα των, περὶ ὧν ὡς ἐν παρόδῳ ἀνωτέρω εἶπον, καὶ παρακατιῶν μέλλω νὰ θεωρήσω αὐτὰ ἀτενέστερον. Μηδαμῶς μέμφομαι αὐτοὺς, ὡς εἶπον. Διότι αἰτία τούτου καὶ τινων ἄλλων παρομοίων οἰκιακῶν κακῶν γίνεται ὁ πολυτάραχος καὶ φύσει πολυμέμητος ἐμπορικὸς βίος των, καὶ διότι γνωρίζω τὴν μαγικὴν δύναμιν τοῦ Ἐμπολαίου Ἑρμοῦ, ὅστις, οὔτινος ἂν ἐπέφαισε τῷ κηρυκείῳ αὐτοῦ ἄπαξ, τοῦτον ἐπάγει καὶ εἰς ἔργα ὅλως δι' ὅλου κερδοσκοπικὰ βυθίσας, ἀποκαθίστησιν αὐτὸν ἀνίκανον καὶ σκαιὸν πρὸς πολλὰς ἄλλας βιωτικὰς σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου.

Ἄλλὰ πῶς δύναται νὰ γένη ἀκατάλληλος, ἐσφαλμένη ἢ καὶ δι' ὅλου ἡμελημένη ἐνίοτε ἡ ἀνατροφή τῆς ἐν Βιέννῃ νεολαίας μας, ἐν ᾧ ἡ πόλις αὕτη εὐπορεῖ καταστημάτων καὶ ὅλων τῶν τρόπων τῆς καλῆς ἀνατροφῆς τῶν νέων,

καὶ ἐν ᾧ οἱ μακαρίζονται πατέρες μας ἐφρόντισαν ἐκ πρώτης ἀφετηρίας νὰ καθιδρύσωσι καὶ νὰ προικίσωσι τοῖς ἀναγκαίοις χρήμασι σχολεῖον Ἑλληνικόν, διωρισμένον εἰς τὴν παροῦσαν καὶ μέλλουσαν παιδευσιν τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας, θέλει ἐρωτήσῃν τις ἴσως. Ἄλλ' ὅμως ἢ εἰς τὴν ἐνστασιν ταύτην ἀπόκρισις ἔτυμος κεῖται ἐν αὐτῇ τῇ ἐρωτήσει. Οἱ καλοὶ οὗτοι ἄνθρωποι ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τόσῃν περιουσίαν καὶ τόσῃν θησαυρὸν παιδείας, καὶ ἐπιθυμοῦντες τὴν ἀφέλειαν τῶν τέκνων των ἐκ τῶν περιστάσεων τούτων, εἰ δυνατόν, τὰ μέγιστα, δρᾶττονται ἄλλος ἄλλης εὐκαιρίας, καίτινες σφόδρα δοξόσοφοι ἄπτονται πολλῶν ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν εὐκαιριῶν, ὥστε ἀποπλανῶνται τῆς εὐθεΐας ὁδοῦ εἰς τὴν σκόπιμον καὶ καλὴν ἀνατροφὴν, καὶ φέρονται εἰς λαβύρινθον ἰδεῶν ἐσφαλμένων καὶ δι' ὅλου ψευδῶν περὶ τῆς καλῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων των. Εἰς τρόπον τοιοῦτον λοιπὸν ὁ μὲν κρίνει πρῶτον καὶ ἀναγκαῖον νὰ ἔχη οἰκοδιδάσκαλον Γερμανὸν πρὸς ἀνατροφὴν τῶν τέκνων του, ὁ δ' Ἑλληνα, ὁ δὲ Ἰταλόν· ἄλλος δὲ πάλιν πιθηκίζων καὶ ὀρεγόμενος νὰ συγκαταλέγηται εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐγχωρίων εὐγενῶν, παραλαμβάνει διδάσκαλον Γάλλον ἢ Ἄγγλον εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ ἄπαντες οὗτοι οἱ διδάσκαλοι μὴ ᾄσιν ἀποδεδειγμένης καὶ ἐγνωσμένης πάντοτε καλῆς διαγωγῆς ἄνθρωποι. Τί μανθάνει ἐκ τούτων ἡ νεολαία μας; Τὰς γλώσσας, ἀποκρίνονται, οὗτοι οἱ καλοὶ γονεῖς. Περὶ δὲ μαθήσεως καὶ ἐπιστήμης τινὸς πραγματικῆς, εἴτε μορφώσεως ἠθικῆς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μηδεὶς λόγος γίνεται· εἴτε καὶ ἂν γείνη λόγος αὐτῶν, πῶς γίνεται; Ἄσχοπος, ἀκατάλληλος, ἀνοικεῖος εἰς τὴν ἀνατροφὴν νέου ὁμογενοῦς καὶ ὁμοθρήσκου μας. Διὰ τοιαύτης λοιπὸν τερατώδους ἀνατροφῆς μορφοῦμεν ἐκ τῶν ἀδῶων νεαρῶν τέκνων μας τέρατα ἀλλόκοτα καὶ ἀλλοπρόσאלλα· δηλαδὴ ἀνθρώπους κατὰ τὰ ἥθη, κατὰ τὰς γνώσεις, κατὰ τὴν διαίταν καὶ καθ' ὅλους

τούς τρόπους τῶν βιωτικῶν σχέσεων πρὸς τὰ ἄλλα ἔθνη, ὄντως ἔρμαφροδίτους. Οἱ τοιοῦτοι ὄντες ἀνόμοιοι πρὸς τὰ ἤθη καὶ τοὺς τρόπους τῶν ὁμογενῶν των, καὶ μαυροὶ οἰματῖαι ὅμως, δὲν καταδέχονται πλέον νὰ ὀνομαζῶνται Ἕλληνας· ἀλλὰ προσκοιῶνται ὄνομα Ἰταλοῦ, Γάλλου, καὶ οὔτινος ἄλλου ἔθνους τὴν γλωσσαν λαλοῦσι, φανταζόμενοι μάλιστα ὅτι λαλοῦσιν αὐτὴν ἄριστα. Ἀσταῖος ὅμως καὶ γελοῖος πολὺ μοὶ φαίνεται ὁ διασυριγμός, τὸν ὁποῖον οἱ ψευδοφιλότιμοι ἀνθρώποι οὔτοι ὑπομένουσιν, ὅταν τὴν ἔρμαφροδίτον φύσιν αὐτῶν ἀνακαλύψωσιν οἱ ἀπαξ ἀπατηθέντες ξένοι καὶ ἀλλογενεῖς, οἵτινες δυσανασχετοῦσι καὶ βαρυθυμοῦσι δικαίως, μὴ ἀνεχόμενοι νὰ προσκοιῶνται τὸ ἔθνικὸν ὄνομά των τοιαῦτα εὐτελεῖ ἀνθρωπάρια.

Πᾶς τις θαυμάζει βέβαια ἀκούων τὰς λυπηρὰς συνεπειὰς μιᾶς ἀλόγου καὶ διεστραμμένης ἀνατροφῆς τῆς νεολαίας μας, ἐν ᾗ μάλιστα ἐν τοῖς ὀπισθεν ἤκουσε τὴν ἀνωτέραν παντὸς ἐπαίνου πρόνοιαν τῶν πατέρων μας, οἵτινες ἐφρόντισαν νὰ καταθέσωσι προμηθεῶς ὅλας τὰς ἀναγκαίας βάσεις εἰς τὴν παρούσαν καὶ μέλλουσαν διατήρησιν τῆς ἔθνικῆς ὑπάρξεώς μας καὶ τοῦ ἔθνικοῦ χαρακτῆρός μας ἐν τῇ ἀποικίᾳ ταύτῃ, καθιδρύσαντες πρὸς ταῖς δυσὶν ἀνωτέρω εἰρημέναις ἐκκλησίαις καὶ σχολαῖον Ἑλληνικόν, ἵνα δι' αὐτοῦ ἐνεργῆται ὁμοιότροπος, ὁμοιόρρυθμος, ἔθνικὴ καὶ ὄντως Ἑλληνικὴ ἀνατροφή τῆς νεολαίας μας. Ἄλλ' ἢ μεταγενέστεροι παρεγνώρισαν τοῦτον τὸν σοφὸν σκοπὸν καὶ τὴν εὐσεβῆ θέλησιν τῶν πατέρων μας, καὶ ἀφέντες τὴν μόνην εὐθεΐαν καὶ λαοσωτήριον ὁδὸν τῆς ἀνατροφῆς, ἐξεστράφησαν εἰς στυγεράς πλανοδίας, δι' ὧν ὀσημέραι φερόμεθα εἰς ὄλεθρον καὶ εἰς ἀπώλειαν ἔθνικὴν. Μόνη ἡ ὁμοιότροπος, δημοσία καὶ εἰς τρόπον ἰδιόρρυθμον τοῦ ἔθνους κοινῇ ἐνεργουμένη ἀνατροφή συντηρεῖ τὸ ἔθνικὸν φρόνημα καὶ αἰσθημα ἀκέραιον καὶ ἀνόθευτον, ἐν ᾗ μόνῳ ἡ ἔθνικὴ σωτηρία

στηρίζεται, και δι' οὗ τὰ ἔθνη σώζονται. Διὰ τοῦτο αἱ σοφαὶ Κυβερνήσεις τῶν εὐνομουμένων ἔθνῶν ἐγκαίρως ἐφρότισαν νὰ ὀργανίσωσιν ὅλα τὰ παιδεύσεως και ἀνατροφῆς καταστήματα, και αὐτὰ τὰ στοιχειώδη και δημοτικὰ σχολεῖα τοῦ κράτους των εἰς τρόπον ἰδιόρρυθμον, ἀρμόδιον εἰς τὸ πνεῦμα και εἰς τὰς πολιτικὰς σχέσεις τοῦ ἔθνους. Ἐντεῦθεν ἡ σύμπνοια και ἡ ὁμόνοια, ἡ ἔθνικὴ φιλοτιμία, τὸ αὐτὸ φρόνημα και πνεῦμα σύμπαντος τοῦ ἔθνους, και ἐνὸς ἐκάστου τῶν πολιτῶν παρὰ τοῖς εὐνομουμένοις τῶν ἔθναν. Καὶ πόθεν προῆλθεν ἡ αἰματηρὰ ἐκείνη πάλη τῶν ἰδεῶν και ἀρχῶν ἐν Ἑλλάδι κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἀπελευθερώσεώς μας, τῆς ὁποίας λείψανα πολλὰ και τὴν σήμερον εἰτι σώζονται, εἰ μὴ ἐκ τῆς πολυειδοῦς και πολυτρόπου ἀνατροφῆς τῶν πολιτῶν; Ὑπόθεσις σμήνη ἀνθρώπων ἀνατραφέντων ἐν Ἰταλίᾳ, Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ, και ἄλλων ἀλλοχόθι, ἐπήλυθον εἰς τὴν Ἑλλάδα, και παραλαβόντων τὰς ἡνίας τῆς Κυβερνήσεως, και θέλεις ἐννοήσῃν εὐκόλως τὸ πολύμορφον, τὸ τερατώδες και τὸ τραγελαφικὸν αὐτῶν κυβερνητικὸν σύστημα, ὅπερ διὰ τῆς καλλίστης ἰσως προαιρέσεως, ἐκ τῆς διαφόρου ὅμως ἀνατροφῆς και παιδείας αὐτῶν, ἐγεννήθη μισαρὸν, λαοφθόρον και διαμαχόμενον αὐτὸ πρὸς αὐτό. Ἀνατροφή και παιδεία λοιπὸν ὁμοιότροπος τῶν πολιτῶν, και ἰδιόρρυθμος τοῦ ἔθνους ὑπάρχει ἀγχυρασωτηρίας ἀσφαλεστάτη τοῦ ἔθνικοῦ φρονήματος και τῆς ἔθνικῆς εὐδαιμονίας.

· Ἄλλη οὐσιώδης αἰτία τῆς ἀκαταλλήλου ἀνατροφῆς τῶν ἐνταῦθα γεγεννημένων νέων ὁμογενῶν ὑπάρχει τὸ ἀκατάλληλον και κακῶς ὀργανισμένον Ἑλληνικὸν σχολεῖόν μας. Μέχρις οὗ Δημήτριος ὁ Δάρβαρις ἦν ἐπ' αὐτοῦ, και κατὰ τὸν βραχὺ χρόνον, καθ' ὃν οἱ Καπετανάκαι ἐσχολάρχησαν, ἐφάνη ὀλίγος τις καρπὸς μαθήσεως ἐξ αὐτοῦ· τὸν δ' ἐκίλοιπον καιρὸν και ἡ δαπάνη, και τὰ γενναῖα ἀφιερῶ-

ματα τῶν πατέρων μας εἰς τὸν εὐγενῆ σκοπὸν τῆς καλῆς ἀνατροφῆς τῶν μεταγενεστέρων, καὶ ὁ πολύτιμος καιρὸς τῆς νεολαίας μας κακῶν κακῶς ἀπολέσθησαν. Διότι οἱ μὲν διδάσκαλοι ἦσαν σκαιοί, σχολαστικοί, ἀμαθεῖς· οἱ δ' ἐπιτετραμμένοι τὴν φροντίδα τῆς σχολῆς ὁμογενεῖς ἔμποροι μῆτε καιρὸν εἶχον νὰ σκεφθῶσι κάλλιον περὶ τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτοῖς ὑπουργήματος, μῆτε τὴν ἀναγκαίαν ἰκανότητα εἰς τὸ νὰ ἐνεργήσωσι τι ὑγιέστερον καὶ σωτηριῶδες ἐκ τῆς παρούσης θύσεώς των. Ἐκ τῶν διδασκάλων ὅσους ἐγὼ μόνον ἐγνώρισα ἦσαν· ὁ μὲν ἠμμαθῆς, μελαγχολικὸς καὶ ἐπὶ τέλους αὐτόχειρ γενόμενος· ὁ δὲ σχολαστικὸς, παλαιότροπος καὶ παλίμπαις γέρον· ὁ δὲ ἀμαθῆς, οἰηματίας, τερατολόγος, τυχοδιώκτης. Καὶ ὁ μὲν εἰδίδασκε τὰ φιλοσοφικὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος καὶ τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου νέους, μὴ δυναμένους εἶτι νὰ ἐννοήσωσι καὶ νὰ ἐξηγήσωσι μῆδε τοὺς Αἰσώπειους μύθους· ὁ δὲ δὲν ἐγνώριζε δι' ὅλου πόθεν πρέπει ν' ἀρχίσῃ καὶ ποῦ νὰ τελειώσῃ. Τοιούτων ὄντων τῶν διδασκάλων, καὶ οὕτω κακῶς διατεθειμένου τοῦ σχολείου μας τούτου, ἔπαυσαν πρὸ πολλοῦ καὶ οἱ αὐτοπροαίρετοι μαθηταὶ νὰ φοιτῶσιν εἰς αὐτὸ, καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν γονέων δὲν πέμπουσι τὰ τέκνα των ἐκεῖ, ἀλλ' ἀναγκάζονται ἰδίαις δαπάναις νὰ προσκαλῶσι διδασκάλους εἰς οἶκον, καὶ ὅμως νὰ μὴν ἐπιτυχεάνουσι ποτε τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς ωφέλειας, τὴν ὁποίαν ἡ κοινὴ διδασκαλία καὶ ἡ δημοσία ἀνατροφή παρέχει τῇ νεολαίᾳ, ὅταν δηλονότι ἐνεργεῖ αὐτὴν νοῦς ὀρθὸς καὶ χεὶρ δεξιὰ. Τὰ μεγάλα πλανευτήματα τῆς κοινῆς διδασκαλίας καὶ τῆς δημοσίας ἀνατροφῆς δὲν δύναται νὰ συγκριθῶσι κατ' οὐδένα λόγον καὶ τρόπον πρὸς τὴν μικρὰν ὠφέλειαν τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδῶν οἴκοι. Δι' ἐκείνης γίνεται πᾶσα διδασκαλία ζῶσα, καὶ ἐντυπῶται εἰς τὸν νοῦν εὐκολώτερον, ἐν ᾧ δι' αὐτῆς καὶ αὐτὰ τὰ παραδείγματα τῆς διδασκαλίας νεκρὰ παρίστανται

ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Δι' ἐκείνης ἐμβαίνει ὁ νέος προῖ εἰς τὸν πρακτικὸν βίον, καὶ μανθάνει ἀπὸ πρώτης ἡλικίας νὰ γνωρίζῃ ὀρθώτερον, καὶ νὰ κρίνῃ ἐπιεικέστερον ὁ ἄνθρωπος τὸν ἄνθρωπον, ἐν ᾧ δὲ αὐτῆς γίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡμμοαθῆς καὶ οἰηματίας, φίλυτος καὶ πρὸς τὸν πλησίοντου ἄδικος, σκαιὸς καὶ ἀνίκανος πρὸς πολλὰς σχέσεις τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ παλαιαὶ θεσμοθεσίαι τῶν ἀθανάτων προγόνων μας ἔτεινον ὅλα εἰς πνεῦμα καὶ ἐννοίαν νόμων τὴν δημοσίαν διδασκαλίαν καὶ τὴν κοινὴν ἀνατροφὴν τῶν νέων ἀφορώντων. Τίς δὲν γνωρίζει τοὺς σοφοὺς θεσμοὺς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀθηναίων περὶ τῆς δημοσίας ἀνατροφῆς καὶ παιδείας τῆς νεολαίας;

Εἰς τοιαύτην ἐλεεινὴν κατάστασιν καὶ εἰς τοσαύτην ἐρήμωσιν κατήντησε τὴν σήμερον τὸ ἐνταῦθα Ἑλληνικὸν σχολεῖόν μας, καίτοι τὰ ἐξ συνεισφορῶν καὶ ἀφιερωμάτων τῶν εὐσεβῶν πατέρων μας εἰσοδήματα τοῦ καταστήματος τούτου τοιαῦτα καὶ τοσαῦτά εἰσιν, ὥστε καὶ διδάσκαλοι ἄξιοι ἐξ αὐτῶν ἐδύναντο νὰ μισθωθῶσι κατ' ἀξίαν ἱκανότητος μείζονος τῆς τῶν μέχρι τοῦδε, καὶ μεταρρύθμισις ἐπὶ τὸ κρεῖττον νὰ γείνῃ σημαντικὴ καθ' ὅλα, ἐὰν δὲν ἐνάρκου τὰ πνεύματά μας διὰ τινος χρόνου ἀδιαφορία τις πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον, καὶ ἀπάθεια πρὸς τὴν δόξαν τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ συνοικισμοῦ μας. Αἱ πρόσοδοι τοῦ σχολείου τούτου αὐξάνονται καθ' ἡμέραν· διότι φίλοι τῆς παιδείας ὁμογενεῖς ἀποθνήσκοντες κληροδοτοῦσιν αὐτῷ κεφάλαια χρηματικά μεγάλα. Οὕτω φερεπεῖν ἡ πρὸ ὀλίγου ἀποθανοῦσα Ἑλληνίς Ἀλεξάνδρα Ῥάλλη δικασμένη, κατέλειψεν αὐτῷ κεφάλαιον 200,000 περίπου δραχμῶν, οὔτινος οἱ τόκοι μένον δύνανται νὰ ἐφαρμόζωνται εἰς τὰς χρεῖας τοῦ σχολείου, τὸ δὲ ἀρχαῖον ὀφείλει τὰ μένη αἰώνιως ἄδικτον καὶ ἀχέραιον.

Αὐξηθέντων εἰς τρόπον σημαντικὸν τῶν πόρων καὶ

τῶν προσόδων τοῦ καταστήματος τούτου, ἔγινεν ἤδη λόγος ἐκ μέρους τῶν ἐφόρων τῆς Κοινότητος καὶ περὶ αὐξήσεως τῆς ἐνεργείας του εἰς τρόπον τοιοῦτον, ὥστε ἡ ὀφέλεια αὐτοῦ νὰ ἐπεκταθῇ εἰς μίαν μεγάλην μερίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, τοῦ χρήζοντος βοήθειας φιλανθρωπικῆς καὶ ἀντιλήψεως ἀδελφικῆς ἐκ μέρους πάντων ἡμῶν. Ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ πεπαιδευμένοι καὶ τοιοῦτοι, οἷοι εἰς τὸ ἡμέτερον σχολεῖον ἀναγκαιοῦσι, διδάσκαλοι εὐρίσκοντο δυσκόλως μέχρι τοῦδε, καὶ χρεΐας αὐτοῦ γενομένης ἠναγκάζοντο οἱ ἐπίτροποι νὰ παραδεχθῶσι τὸν τυχόντα εἰς ὑπηρεσιάν των· ἐκρίθη εὐλογον καὶ ἀναγκαῖον γνώμη κοινῇ τῶν ἐφόρων καὶ ἐπιτρόπων τῆς σχολῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἁγίας Τριάδος, ἵνα προσλαμβάνωνται εἰς τὸ ἐξῆς νέοι ὁμογενεῖς ὡς ὑπότροφοι τῆς Κοινότητος, καὶ δαπάνη ἐκ τῶν προσόδων τῆς σχολῆς νὰ σπουδάζωσιν ἐν τῷ ἐνταῦθα πανεπιστημείῳ τὰς ἀναγκαΐας εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα ἐπιστήμας. Ἐκπεραιώσαντες οἱ εἰρημένοι ὑπότροφοι τὰς σπουδᾶς των ἐντελῶς, καὶ χρεΐας τυχούσης ὀφείλουσι ν' ἀναδέχωνται τὴν ὑπηρεσίαν διδασκάλου διὰ τινος χρόνου ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ, ἕως ὅτου οἱ διάδοχοι αὐτῶν, κάλιν ὑπότροφοι δυνηθῶσι νὰ τοὺς διαδεχθῶσι καὶ εἰς τὴν διδασκαλικὴν ταύτην θέσιν των. Οὕτω πως ἐκπαιδευθέντες ἐν τῷ πανεπιστημείῳ τῆς μητροπόλεως ταύτης νέοι ὁμογενεῖς, καὶ συγκροτηθέντες τριβῇ καὶ πείρᾳ διδασκαλικῇ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἑλληνικῇ σχολῇ, ὑποχρεοῦνται νὰ μεταβαίνωσι μετὰ ταῦτα εἰς τὰς ἐξ ὧν πρὸς ἡμᾶς ἐπέμφθησαν πατρίδας των, καὶ νὰ χρησιμεύωσιν ὡς διδάσκαλοι πεπαιδευμένοι καὶ ἔμπειροι κατὰ τὰς πτωχὰς κοινότητας τῆς κοινῆς ἡμῶν πατρίδος. Ἐπάρχει ἔργον φιλανθρωπότερον καὶ ἐνδοξότερον τῆς εἰρημένης εὐπραγίας τῶν εἰς τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν τοῦ ἔθνους μας προφρόνων ὁμογενῶν μας τούτων; Ἀκούσας τοῦτον τον μυρίων ἐπαιῶν ἄξιον σκοπὸν τῆς Ἑλληνικῆς ταύτης Κοι-

νόητος τῶν ἐν Βιέννῃ Αὐστριακῶν ὑπηκόων, ἐσπίρησεν ἡ καρδιά μου ὑπὸ χαρᾶς, καὶ ἔσπευσα νὰ συγχαρῶ καὶ αὐτοῖς διὰ τοῦτο τὸ ἐνδοξον εἰς τὴν παροῦσαν γενεὰν τῆς ἡμετέρας Κοινότητος ἔργον, σωτήριοιον προσέτι εἰς ὅλας τὰς ἐπερχομένας γενεὰς τοῦ ἔθνους μας, καὶ νὰ γνωμοδοτήσω συνάμα τινα, ἀφορῶντα τὸν κατάλληλον καὶ σκόπιμον τρόπον τῆς πραγματοποιήσεως αὐτοῦ διὰ τῆς ἐφεξῆς πρὸς τοὺς ἐφόρους τῆς Κοινότητος ἀπευθυνθείσης ἐπιστολῆς μου.

Κύριοι. Ἡ ἀπὸ μέρους τῆς ἡμετέρας Κοινότητος συντήρησις ὑποτρόφων σπουδαστῶν εἶναι ἔργον ἐνδοξον δι' ἡμᾶς, ἔργον εὐεργετικὸν διὰ τοὺς ὁμογενεῖς, καὶ διεγείρει τῶ ὄντι ζωηράν εὐγνωμοσύνην σύμπαντος τοῦ ἔθνους πρὸς τοὺς συλλαβόντας καὶ πραγματοποιήσαντας μίαν τοιαύτην ἰδέαν. Ἡ φιλανθρωπικὴ αὕτη πρᾶξις δύναται νὰ γείνη ἀληθῆς πηγὴ ἀγαθῶν, ὥστε νὰ ἐκχύσῃ ἀκτίνας φωτὸς ζωηφόρου, καὶ τάματα παιδείας καὶ φιλοσοφίας ζωογονητικὰ εἰς τὰς φύσει μὲν ὠραίας, τύχῃ δὲ ἀπαισιᾷ δυστυχημένας καὶ πτωχὰς χώρας τῆς πατρίδος μας. Ἡ πρᾶξις, λέγω, αὕτη δύναται νὰ ἔχῃ νῦν καὶ εἰς τὸ μέλλον συνεπειὰς εὐεργετικὰς καθόλου δι' ὅλον τὸ ἡμέτερον ἔθνος, καὶ νὰ προξενήσῃ συνάμα δόξαν καὶ τιμὴν εἰς τοὺς ἐν τῇ μητροπόλει ταύτῃ τῆς Αὐστρίας παροίκους ὁμογενεῖς, οἵτινες ὄλην τὴν ἐνδεχασμένην προσοχὴν των ἀντιτίξουσιν ἐκ τινος χρόνου εἰς πράγματα κοινωφελῆ καὶ συντείνοντα εἰς τὴν εὐδοξίαν τῆς πατρίδος καὶ τοῦ ἔθνους μας. Ἀλλὰ διὰ τὴν ἀναδειχθῆναι τὸ ἔργον τοῦτο ὄντως ὠφέλιμον εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μας καὶ προαγωγὸν τῶν εἰρημένων ἀγαθῶν, ἀνάγκη πᾶσα δύο πράγματα νὰ καθυποβάλωμεν πρὸ πάντων ὑπ' ὄψιν καὶ σκέψιν ἀκριβῆ· ἂν δηλονότι καλῶς πράττωμεν δεχόμενοι ὑποτρόφους ἀνυποστόλους εἴτε τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου, εἴτε τῆς Τουρκίας ὑπηκόους, ἢ ἐπράττωμεν ἂν κάλλιον, εἰάν ἐπιφυλάξωμεν καὶ περιορίσωμεν τὴν εὐεργεσίαν ταύτην μόνον εἰς

τύς πτωχοὺς καὶ ἀπόρους συναδελφοῦς μας τῆς Τουρκίας. Τὸ δεύτερον βέβαια θέλει φανῆν ἄνευ δισταγμοῦ εἰς πάντα ὁμογενῆ καὶ ὠφελιμώτερον καὶ ἀναγκαιότερον.

Ἡ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ἔχει ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐπιστημῶν ἐν ἑαυτῇ, ἔχει ἤδη ρίζας βαθεΐας τοῦ εὐθαλοῦς δένδρου τῆς προπατορικῆς φιλοσοφίας. Εἰς τὸ ἐλεύθερον αὐτῆς ἔδαφος συνέρρευσαν ἀπανταχόθεν οἱ πεπαιδευμένοι τοῦ ἔθνους. Ἐκεῖ συνήχθησαν καὶ συνηκομήσθησαν ὡς εἰς ταμεῖον ἔθνικὸν ὅλοι οἱ θησαυροὶ τῆς παιδείας ὑπὸ τῶν ἔξω Ἑλλήνων· ἐκεῖ ἔρρευσαν τὰ πλούσια δῶρα τῶν ὁμογενῶν εἰς καθίδρυσιν σχολείων καὶ παντοίων ἄλλων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων. Κατὰ συνέπειαν τούτων ἀπάντων προώδευσεν ἀρκούντως μέχρι τοῦδε, καὶ προχωρεῖ καθ' ἡμέραν εἰς τὴν πολλαπλασiasin τῶν γνώσεων καὶ τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν τοῦ λαοῦ τῆς· ὅθεν δὲν ἔχει τόσον μεγάλην χρεῖαν τῆς ἡμετέρας βοήθειας.

Ἄλλ' αἱ χῶραι τῆς Τουρκίας, ἡ δυστυχῆς αὕτη γῆ, ἡ πατρίς μας, εἰς ποίαν ἀπορίαν, εἰς ποίαν ἐλσεινὴν κατάστασιν εὐρίσκεται, πόσον διψᾷ ἢ τάλαινα μάθησιν καὶ παιδείαν, οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἀγνοεῖ. Ἡ Τουρκικὴ Ἑλλάς λοιπὸν ἀξία ἐλέου, ἀξία τῆς εὐσπλαχνίας μας, ἀξία τοῦ νὰ γείνη καὶ λόγος δι' αὐτὴν σπουδαῖος, ὥστε νὰ μεθέξῃ ἡ δυστυχῆς χρησίμως πῶς τῆς παρουσίας εὐεργεσίας. Καθῆκον κοινωρικὸν καὶ συμπατριωτικὸν, αἴσθημα δικαιοσύνης, φιλανθρωπία καὶ αὐτὸς ὁ ὀρθὸς λόγος καθόλου λαλεῖ εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς καρδίας μας, καὶ μᾶς παραινεῖ, ἵνα συνεισφέρωμεν ὅσον ἔνστικτιν εἰς ἀνακούφισιν τῶν καθῶν καὶ παρηγορίαν τῶν ἐν τῇ Τουρκικῇ ἐπικρατείᾳ πτωχῶν καὶ ἀπόρων ὁμογενῶν μας. Ἔργον δίκαιον ἄρα καὶ ὄντως πατριωτικὸν τελούμεν, ἐὰν συγκαλέσωμεν καὶ προσλάβωμεν ἐν τῇ σχολῇ μας ὑποτρόφους χρηστοθήεις, εὐφυεῖς καὶ φιλοπόνους, ἐκλεγομένους ὑπὸ τῶν διαφορῶν κοινοτήτων τῆς Μακεδο-

νίας καὶ τῶν παραπλησίων χωρῶν, καὶ πεμπομένους πρὸς ἡμᾶς ἐπὶ συμφωνίᾳ καὶ συνθήκῃ ἀπαρτρέπτω, ἵνα ἐπανέρχωνται πάλιν μετὰ τὴν λήξιν τῶν σπουδῶν τῶν εἰς τὰς ἐξῶν πρὸς ἡμᾶς ἐπέμφθησαν κοινότητας, καὶ διδάσκωσιν αὐτόθι τὴν νεολαίαν ἐπὶ μισθῷ μετρίῳ τοῦλάχιστον τόσα ἔτη, ὅσα ὡς ὑπότροφοι παρ' ἡμῖν διέτριψαν, ἐξακολουθοῦντες ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς μητροπόλεως ταύτης τὴν σπουδὴν τῆς σειρᾶς τῶν φιλοσοφικῶν μαθημάτων, τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς φιλολογίας, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, ὅσαι ἀπολύτως ἀναγκαῖαί εἰσιν εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐπάγγελμα καλοῦ διδακτάλου, ἀληθοῦς ἐκπαιδευτοῦ τῆς νεολαίας, καὶ ὄντως δημιουργοῦ ἀνθρώπων, ἀξίων τοῦ προορισμοῦ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Κοιότητες ἐνδεεῖς καὶ ἐπιθυμοῦσαι ν' ἀναδειχθῶσι μέτοχοι τῆς εἰρημένης εὐεργεσίας ὑπάρχουσι μόνον ἐν Μακεδονίᾳ τόσαι τὸν ἀριθμὸν, ὅσους ὑποτρόφους ἡμεῖς μῆτε δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν. Ὅθεν ἀριθμὸν αὐτῶν ἐπιθυμούντων νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὸν κατάλογον τῶν εἰρημένων ὑποτρόφων θέλομεν ἔχειν πάντοτε ἱκανὸν, καὶ πολὺ μεγαλύτερον τῶν προσόντων εἰς τὸ ἔργον τοῦτο πόρων μας. Ἀλλὰ διὰ ν' ἀποφύγωμεν ἐκ πρώτης ἀφετηρίας τὰς ἀνωμαλίας καὶ τὴν σύγχυσιν, ἧτις δύναται νὰ προκύψῃ εἰς τὴν παραδοχὴν τῶν ὑποτρόφων, εἰς τὴν οἰκιακὴν αὐτῶν οἰκονομίαν, καὶ εἰς τὴν σειρὰν, εἴτε τάξιν τῶν μαθημάτων τῶν, ἀναγκαῖον πρὸ πάντων καὶ ἀπαραίτητον ἔργον ἡμῶν γίνεσθαι ἢ σύνταξις κανονισμῶν καλῶς ἐσκεμμένων, καὶ ἐπὶ στερεᾷ βάσει ὠκοδομημένων, οὔτινες ὡς πρόγραμμα τοῦ ὑποτροφικοῦ ἡμῶν καταστήματος ἐκδοθέντες, νὰ ἔχωσιν ἰσχὺν καὶ κῦρος νόμων· ὥστε ἐκ μέρους μὲν τῶν ἐπιτρόπων νὰ θεωρῶνται ὡς θεσμοθεσία κοινὴ καὶ ἀπαράβατος, δεικνύουσα αὐτοῖς σαφῶς τὸν δρόμον τῆς ἐνεργείας τῶν, ἐκ μέρους δὲ τῶν ὑποτρόφων νὰ ἐκτελῆται ἀκριβῶς καὶ κατὰ

γράμμα ἢ ἔννοια αὐτῶν, καὶ ν' ἀπαιτῆται παρ' αὐτῶν ἡ προσήκουσα πειθαρχία μετ' αὐστηρότητος.

Εἰς τρόπον τοιοῦτον μόνον, κύριοι, καὶ εἰς οὐδένα ἄλλον δυνάμεθα νὰ ἀφελήσωμεν τὰ μέγιστα τοὺς δυστυχεῖς καὶ ἀπόρους ὁμογενεῖς μας, νὰ βάλωμεν τοὺς ἀχρογωνιαίους λίθους εἰς τὰ θεμέλια οἰκοδομῆς λογικῆς τῶ ὄντι καὶ ἀφθάρτου, νὰ διεγείρωμεν μνημεῖον λαμπρὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τοὺς ἀπογόνους μας, νὰ ἐκτελέσωμεν ἔργον σεβαστὸν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς, καὶ ὄντως ἀθάνατον καὶ ἀτελεύτητον. Διότι ἡ πηγὴ, ἐξ ἧς ἀρύομεν ὑπάρχει αἰάταος καὶ ἀνεξάντλητος· τὰ κεφάλαια δηλονότε τῶν εἰς τοῦτο τὸ φιλάθρωπον ἔργον διαθεσίμων χρημάτων πρέπει νὰ μένωσιν αἰωνίως ἀθικτα καὶ ἀκέραια κατὰ τὴν εὐσεβῆ θέλησιν τῶν ἀειμνήστων εὐεργετῶν, οἱ δὲ τόκοι αὐτῶν νὰ ἐφαρμόζονται μόνον εἰς τὸ σωτήριο ἔργον τῆς παιδείας τῶν ὁμογενῶν. Ἄρα ἔχομεν πηγὴν αἰάταος καὶ ἀνεξάντλητον τῆς ἀναγκαίας εἰς τὸ ἐνδοξον ἔργον ἡμῶν ὕλης, καὶ καθιδρῦομεν ἀκολούθως τροφεῖον Μουσῶν ἀθάνατον καὶ ἀτελεύτητον. Ὅποια δόξα, ὅποια τιμὴ προσγίνεται ἐντεῦθεν εἰς τὴν παροῦσαν γεγεῖαν τῆς ἡμετέρας Κοινότητος, πᾶς τις καθορᾷ. Οὕτινος ἡ καρδιά δὲν κατακλᾷται καὶ δὲν σκιρτᾷ ἐπὶ τῇ εὐπραγίᾳ ταύτῃ, τοῦτον μὴδένα νομίζω. Ἐν Βιέννῃ τῇ 17. Νοεμβρίου 1844.

Ἐν ᾧ οἱ ἐν Βιέννῃ ἀποικοὶ καὶ οἱ παρεπίδημοι Ἕλληνες πρὸ τῆς μεγάλης ἱστορικῆς ἐποχῆς τοῦ 1821 ἔτους διήνυσαν τόσα ἔργα λαμπρὰ καὶ καλὰ ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς ἠθικῆς βελτιώσεως τῶν ὁμογενῶν τῶν· μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐφαίνοντο ὡς ἀπαυδήσαντες ὑπὸ τῶν προηγηθέντων ἀγῶνων ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, καὶ ἡ φιλογένεια αὐτῶν ἐπαρουσιάζετο ὡς ἐξηντλημένη δῆθεν καὶ ἀσθενῆς διὰ τινος καιροῦ. Ἡ μεγάλη κίνησις τῆς βιομηχανίας τῆς Εὐρώπης, ἡ φιλαυτία καὶ ὁ ἐγωϊστικὸς χαρακτήρ τοῦ αἰῶνός

μας μετεδόθησαν, ὡς φαίνεται, εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων τούτων, καὶ δὲν ἐστοχάζοντο πλέον ἄλλοτι, εἰ μὴ τὴν ἐμπορικὴν βιομηχανιάντων, τὰς ἐμπορικὰς σχέσεις των, τὰ ἐμπορικὰ συμφέροντά των, τὸ ἐμπόριον καὶ πάλιν τὸ ἐμπόριον. Φιλογένεια, ἐθνικὰ συμφέροντα, ἐθνικὴ εὐδαιμονία, ἐθνικὴ τιμὴ καὶ δόξα, ἔθνος ἦταν πράγματα δευτέρα καὶ ἐπουσιώδη ἐνώπιον τοῦ φιλτάτου εἰδώλου τῆς ἐμπορίας των. Ἐμπορικὰ κέρδη καὶ πλοῦτος ἦν ἐντρυφήμα ἠδιστον τῆς ψυχῆς καὶ τὸ προσφιλέστατον ἰδέαμα τῆς φαντασίας των, ὥστε ἐνόμιζες, ὅτι πᾶν ἄλλο αἴσθημα εὐγενέστερον ἐσβέσθη ἀπὸ τῶν καρδιῶν τῶν ἀνθρώπων τούτων. Ἄλλ' οὐχ οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα. Πρὸς καιρὸν μόνον ὁ ἀκατάσχετος ῥοῦς τῶν πραγμάτων ἀπίσυρε τὸν δραστήριον τῶντων εἰς τὸν σάλον τοῦ ἐμπορίου, καὶ κατεκράτει αὐτὸν ἐν ταῖς πραγματείαις τῶν κερδῶν καὶ ζημιῶν, χωρὶς νὰ δυνηθῆ διὰ τοῦτο νὰ πνίξῃ τὸ ἐμφυτον αἴσθημα τῆς καρδιάς των, τὸ Ἑλληνικὸν φρόνημα, τὴν φιλογενειάντων· χωρὶς νὰ παραλλάξῃ μηδὲν τὴν φιλοκαλίαν καὶ τὸν ζῆλόν των πρὸς τὰ καλὰ τοῦ ἔθνους. Τοῦτο σαφῶς ἀπέδειξαν τὰ τελευταῖα περιστατικὰ τῶν πραγμάτων, καὶ τὰ γεωστὶ ἀξία σημειώσεως, ἀξία καὶ τῆς ἱστορίας παρ' ἡμῖν, ἐν τῇ Ἑλληνικῇ συνισκίᾳ ταύτῃ κατὰ τὴν μητρόπολιν τοῦ Αὐστριακοῦ κράτους συμβάντα. Δηλαδή, ὅπερ ἀνωτέρω ἐν ὀλίγοις διέγραψα, τὸ σοφὸν ἐκεῖνο καὶ φιλογενέστατον ἔργον τῶν συντηρουμένων ὑποτρόφων σπουδαστῶν ἀπὸ μέρους τῆς Κοινότητος τῶν ἐντοπίων Ἑλλήνων, καὶ, ὅπερ ἤδη μέλλω διεξοδικώτερον νὰ ἱστορήσω, ἔργον καὶ πρᾶξιν ὄντως ἐθνικὴν, ἀναφερομένην εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἐνταῦθα Ἑλληνικὰς Κοινότητας, εἰςὶ πράγματα διὰ τὰς μελλούσας λαμπρὰς συνεπειὰς των ἀξία τοῦ νὰ κηρυχθῶσι πρὸς γυνῶσιν παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, ἀξία ὁμοίως τοῦ νὰ καταχωρισθῶσι καὶ εἰς τὰς σελίδας τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας.

Ἄγαπίος τις Ἕλλην ἱερεὺς, ἔχων γνώσεις τιτὰς τῆς φωνητικῆς καὶ ὀργανικῆς μουσικῆς, καὶ κατὰ τύχην ἄστατον περιπλανώμετος κατὰ τὴν Εὐρώπην, ἀφίχθη καὶ εἰς Βιέννην κατὰ τὸ 1808 ἔτος. Ὁ τότε διδάσκαλος τῆς ἔνταῦθα Ἑλληνικῆς σχολῆς Ἐμμανουὴλ Καπετανάκης ἐξενοδόχησε καὶ ἐφιλοφροτήθη αὐτόν, συστήσας καὶ ὡς μουσικὸν ἀξίον παρὰ τοῖς ἔνταῦθα Ἕλλησιν, οὗτινος συνεργεῖα ἐδυνήθη ὁ ῥηθεὶς Ἄγαπίος ν' ἀνοίξῃ σχολεῖον μουσικόν, καὶ τὰ διδάξῃ ψαλμωδίαν τετράφωνον ἀσμάτων τιτῶν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν ἐκκλησίας. Ἄλλὰ τὸ σχολεῖον τοῦτο βραχύβιον καὶ σχεδὸν ἐφήμερον ἦν. Διότι ἡ ὑποκρισία, ἡ διαβολή, ἡ δεισιδαιμονία, ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ κακία ἔστησαν τὰς δολερὰς παγίδας των, ἐσυκοφάντησαν τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Καπετανάκη καὶ Ἄγαπίου ὡς ἀντίθεον, καὶ κατέστρεψαν αὐτὸ ἀνιλεῶς, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου μῆδε ἶχνος ἐφαίνη τῆς κατ' ἀρχὰς τόσον πληθούσης, καὶ τόσας χρηστὰς ἐλπίδας παρεχούσης μουσικῆς σχολῆς. Ἄλλ' ἡ κακία ἔχει ἐν καλὸν μίτον, καὶ τοῦτο μέγα· δηλαδὴ ὅσω πλέον ἀντίκειται εἰς τὴν πρόοδον τῶν καλῶν, τόσω ταχύτερον αὐτὰ προχωροῦσι, καὶ τόσω ἰσχυρότερα ἀποβαίνουσιν. Ἡ εἰρημένη καταδίωξις τῆς τετραφώνου μουσικῆς τόσω μᾶλλον διήγειρεν εἰς τὰς καρδίας τῶν μετὰ ταῦτα φιλοκάλων καὶ φιλομούσων τὴν ἐπιθυμίαν τῆς πραγματοποιήσεώς της, ὅσω πλέον ἄδικος καὶ παράλογος ἦν ὁ διωγμὸς της. Ὁθεν πολλάκις ἐγενεῖαν μετὰ ταῦτα προτάσεις περὶ εἰσάξεως αὐτῆς εἰς τὴν ἐκκλησιάν μας ἀπὸ μέρους τῶν φιλοκάλων καὶ φίλων τῆς προόδου ὁμογενῶν· ἀλλ' ἐν ὅσῳ ἔξων τιτες τῆς παλαιᾶς ζύμης καὶ τῶν σφόδρα θρησκίων ὁμογενῶν, τοῦτο δὲν ἐδύτατο ἰὰ πραγματοποιηθῆ κατ' οὐδένα τρόπον. Ἀφ' οὗ οὗτοι ἀπέθανον, χάρις εἰς τὰ φῶτα τῶν νεωτέρων, χάρις καὶ εἰς τὴν φιλοκαλίαν τῶν προύχόντων ἀμφοτέρων τῶν Κοινοτήτων μας, ἡ παλαιὰ αὕτη ἐπιθυμία τῶν πολλῶν ἔνταῦθα

φιλομούσων ὁμογενῶν ἐξεπληρώθη ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ. Ὁ πρὸ πολλοῦ παρὰ πολλῶν λόγος περὶ παραδοχῆς καὶ εισάξεως εἰς τὴν ἱερὰν ἐκκλησίαν μας τετραφώνου μουσικῆς δια στόματος φερόμενος, ἐν βραχεῖ ἔργον, καὶ ἔργον λαμπρὸν ἐγένετο, οὔτινος φήμη μεγάλη καὶ λόγος· πολὺς ἦν ἐν ταῖς ἐφημερίσι τῆς Γερμανίας κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς εἰς τὸ κρεῖττον μεταβολῆς τῆς φωνητικῆς μουσικῆς μας ἐν ταῖς ἐνταῦθα Ἑλληνικαῖς ἐκκλησίαις.

Ἡ ἐποχὴ αὕτη, καθ' ἣν ἡ Ἑλληνικὴ ἐκκλησία ἐλαμπρύνθη διὰ τῆς μεταρρύθμισεως τῆς παλαιᾶς μονοφώνου καὶ μονοτόνου μουσικῆς τῆς εἰς τὸ τετράφωνον καὶ μελωδικώτερον πρῶτον ἐν Βιέννῃ, τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ Αὐστριακοῦ κράτους, ἦν τὸ παρελθὸν ἔτος (1844). Πρώτη ἡ Κοινότης τῶν ἐντοπίων Ἑλλήνων ἐξωμάλισεν ὅλα τὰ μέχρι τοῦδε κωλύοντα τὴν πραγματοποίησιν τοῦ καλοῦ τούτου ἐμποδία, καὶ ἤνοιξε τὴν ὁδὸν τῆς προόδου καὶ τῆς μεταρρύθμισεως εἰς τὸ κρεῖττον. Μετὰ ταῦτα εἶπετο εἰς τοῦτο τὸ ἀξιέπαινον ἔργον ἢ ὅλας τὰς καλὰς πράξεις μιμουμένα, καὶ πρὸς ὅλα τὰ φιλογενῆ ἔργα τῆς πρώτης ἀμιλλωμένη δευτέρα Ἑλληνικὴ Κοινότης τῶν ξένων, ἣτις πολλοὺς ὑποσκελισμοὺς καὶ πολλὰ ἐμπόδια ὤφειλε γὰ ἐξαντλήσῃ, καὶ γὰ προσφέρει θυσίας σημαντικὰς καὶ αἰσθαντικὰς διὰ τὸ πτωχὸν Κοινὸν καὶ τὸ μικρὸν ταμιεῖόν τῆς εἰς τὴν ἐκπαιδίωσιν τοῦ ἔθνικοῦ χρήματος τούτου. Ὁ ζῆλος καὶ ἡ ἀμιλλα τούτων τῶν δύο Κοινοτήτων εἰς τὴν μέχρι αἰσίου τέλους διάνυσιν ἐπὶ τοιοῦτου ἔθνικοῦ ἔργου ἦσαν ὑπέρτερα παντὸς ἐπαίνου. Ἀμφότεραι ἠγωνίσθησαν καὶ ἐφιλοτιμήθησαν γὰ ἐνεργήσωσι καὶ γὰ προάξωσι διὰ τῆς μεταρρύθμισεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς μας ἔργον ἐνδοξόν, ἔργον τῶ ὄντι ἔθνικόν. Διότι δὲν ἐζήτησαν γὰ εἰσάξωσι μεταρρύθμισιν μουσικῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν μας τὴν τυχοῦσαν, μηδὲ τὴν ἀρίστην μουσικὴν τῆς Εὐρώπης συγκατένευσαν γὰ δεχθῶσιν

εἰς τὴν θεῖαν λατρείαν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν ἀνατολικῆς ἐκκλησίας· ἀλλ' ὡς Ἕλληνες εἰλικρινεῖς, ὡς τέκνα γνήσια τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἀπέλειπταν πᾶν ξενικὸν δαιμόνιον ἀπὸ τῶν ἱερῶν καὶ ὁσίων τῆς Ἑλληνικῆς κοινωτίας, καὶ δὲν ἀνείχοντο νὰ παρειαφρήτη μηδὲ ὅλως ξένον καὶ ἀνίερρον πνεῦμα εἰς τοὺς κόλπους τῆς οὐρανίας μητρόστων, τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Ἐν τῇ μεταρρύθμισι τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς μας ἀμφότεραι αἱ ἐκκλησίαι τῶν εἰρημένων δύο Κοινογιῆτων ἐφιλοτιμοῦντο, ὅσον δηλονότι οἱ τοῦτο τὸ βαρὺ καὶ δύσκολον ἔργον ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν ἀναλαβόντες ἀνθρώποι ἐδύναντο νὰ διατηρήσωσι καὶ τὰ μᾶς διασώσωσι τὸν ἀρχαῖον, τὸν ἱεροπρεπῆ καὶ ὄντως ἐκκλησιαστικὸν χαρακτῆρα τῆς ἀπ' αἰῶνων πολλῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ εἰσαχθείσης, καὶ ἤδη εἰς τὰς ἀκοῆς καὶ εἰς τὰ στόματα πάντων ἡμῶν συνειθισμένης μελωδίας καὶ φαλμοῦδίας. Τοῦτο ὑπεσχέθη νὰ πραγματοποιήσῃ ἕκαστος τῶν μελοποιῶν, τῶν τὴν εἰρημένην μουσικὴν μεταρρύθμισιν ἐπιτετραμμένων, εἰάν πρὸς τὴν ἀμετάβλητον φωνὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μελωδίας προσθέσῃ ἄλλας τρεῖς ἑναρμονίους πρὸς τὴν ἡμετέραν φωνὰς εἰς τρόπον τοιοῦτον, ὥστε ἡ ἀρχαία φωνὴ τῆς ἡμετέρας φαλμοῦδίας νὰ προέχη πάντων τῶν ἄλλων, καὶ νὰ χαρακτηρίσῃ ἑναργῶς τὴν φῆσιν καὶ τοὺς τρόπους τῆς φωνητικῆς μουσικῆς τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Ἐπετέλεσαν, ἃ ὑπεσχέθησαν, οἱ μελοποιοὶ οὗτοι; ἐδυνήθησαν ἄρα γε ἀμφότεροι τῇ αὐτῇ τύχῃ καὶ τῇ αὐτῇ ἐπιστήμῃ νὰ λύσωσι τοῦτο τὸ δύσκολον πρόβλημα τῆς τέχνης τῶν; Τοῦτο θέλει μᾶς ἀποδείξειν ὁ μέλλων χρόνος, ὅταν ἀμφότεραι αἱ μελοποιΐαι αὗται συγκριθῶσι πρὸς ἀλλήλας, καὶ ἰκοβληθῶσιν ὑπὸ τὴν κριτικὴν τέχτην ἀρμόδιων κριτῶν καὶ τῶν ὁμοτέχων ἀνδρῶν. Ὁ μέλλων χρόνος διευκρινεῖ τὰ πάντα, ὁ χρόνος ἀμερόληκτος, ἀρμόδιος, ἀριστος κριτῆς τῶν πραγμάτων. Ἐν το-

σούτω ἐν μόνον τοῦτο οἶδα, ὅτι οἱ ἐν Βιέννῃ Ἕλληνες ἐνήρησαν διὰ τοῦ ἔργου τούτου πρᾶγμα ἔθνικόν, πρᾶγμα μυρίων ἐπαίνων ἄξιον, καὶ ὅπερ πρότερον ἢ ὕστερον μέλλει νὰ μεταδοθῇ εἰς ὅλον τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, καὶ καθ' ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου, ὅπου ἡ Ἑλληνικὴ θρησκεία καὶ τὸ δόγμα τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας πρεσβεύεται. Ὁ δὲ τυμβογέρον Ε. Καπετανάκης ἐπέζησεν ὡς ἄλλος πρεσβύτες Σιμεῶν, ὅπως ἰδῆ τὸ ἐν τῇ γεννήσει ὑπὸ τῆς μοχθηρίας τῶν ἀνθρώπων κατακνιχθὲν τέκνον του ἐξανισταμένον ἦδη καὶ ἀνδρίζομενον.

Πρόνοια θεία, ἥτις τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀπὸ προὔπτων κινδύνων τῆς ἀπωλείας μυριάκις ἀπήλλαξε, καὶ δι' αἰώνων πολλῶν θρησκείαν, γλώσσαν, τρόπους αὐτοῦ, φρόνημα ἔθνικόν Ἑλληνικὸν θαυμασίως διέσωσεν, ὠδήγησε μὴ κρᾶν τινα μερίδα τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ν' ἀφίχθῶσιν εἰς Βιέννην, εἰς ταύτην τὴν κεντρικὴν πόλιν τῆς Εὐρώπης, καὶ νὰ ἐνεργῶσι διηνεκῶς ἐντεῦθεν ὅ,τι καλὸν καὶ σωτήριον δύνανται εἰς τὴν ἡθικὴν βελτίωσιν καὶ τὴν πολιτικὴν ἀναγέννησιν τῆς φιλάτης πατρίδος των. Ὁ αὐτὸς θεῖος δάκτυλος καὶ σήμερον ὀδηγεῖ καὶ εὐθύνει τὰ ἔργα τῶν ὁμογενῶν μας τούτων, ὥστε ὅλαι αἱ πράξεις αὐτῶν καὶ οἰκιακαὶ καὶ δημόσιαι τάσιν τινα ἔθνικην ἔχουσιν, ἀφορῶσαι πρὸς τὸ ὄφελος καὶ τὴν τιμὴν τῶν Ἑλλήνων μᾶλλον, ἢ πρὸς πᾶν ἄλλο τι. Οὗτοι οἱ νουνεχεῖς καὶ πρόφρονες Ἕλληνες, φαίνεται, ὅτι καλῶς ἐνόησαν τὴν θέσιν καὶ τὴν παρὰ Θεοῦ κλησίντων ὅθεν ἐκ πρώτης ἀφίξεώς των εἰς τὴν γῆν ταύτην, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, ἐνήρησαν κατὰ τὸ ἐνὸν, τινὲς δὲ καὶ τὰ ὑπὲρ τὴν δυνάμιν των ἐπειράθησαν νὰ ἐνεργήσωσι, καὶ δὲν παύουσιν εἰσέτι καὶ σήμερον κατὰ τὸ φιλογενὲς πνεῦμα τῶν πατέρων μας καὶ τῶν πρώτων εἰς τὰς χώρας ταύτας ἀφιχθέντων Ἑλλήνων νὰ συνεργῶσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν παντὸς καλοῦ, τείνοντος εἰς εὐτυχίαν καὶ δόξαν τοῦ Ἑλλην-

κοῦ γένους, ὡς καὶ τὰ νεωστὶ ἐν Βιέννῃ συμβάντα φατε-
 ρὸν ἐποίησαν. Ἄλλὰ καὶ μέλλοντος τοιούτου καὶ ἔτι λαμ-
 προτέρου μεγάλαι καὶ χρησταὶ ἐλπίδες ὑποσαίνουσι τὴν καρ-
 δίαν ἡμῶν; καὶ ὡς οἱ ἐνταῦθα Ἕλληνες ἔχοντες πρὸ ὀφ-
 θαλμῶν πάντοτε τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πατρίδος καὶ τὴν δό-
 ξαν τοῦ ἔθνικοῦ ὀνόματός των, οὐχὶ μόνον δὲν θέλουσιν
 ἀπαυθῆσιν εἰς τὰς ἔθνικὰς πράξεις των, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον
 θέλουσι πολλαπλασιάσειν αὐτάς, καὶ ὅσον καὶ αὐτοὶ προο-
 δεύουσιν εἰς τὸν ἴδιον φωτισμὸν καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν ἀνάπτυ-
 ξίν των, καὶ καὶ ὅσον διὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ εὐφυΐας των
 ἀπ' ἡμέρας εἰς ἡμέραν ὁ πλοῦτος αὐτῶν αὐξάνεται, δι' οὗ
 γίνονται κύριοι πολυειδῶν πόρων καὶ τρόπων τῆς εὐπραγίας.
 Παρ' ἀνθρώπων, οἵτινες διὰ μόνης τῆς ἱκανότητός των ἐκ
 μικρῶν μεγάλοι ἐγένοντο, ἐκ πενήτων πλούσιοι καὶ μεγα-
 λέμποροι ἀπεδείχθησαν, ἐξ ἀφανῶν εἰς περιωπὴν καὶ θαυ-
 μασμὸν τῆς Εὐρώπης αὐτοὶ ἑαυτοὺς προήγαγον, δὲν δυνά-
 μεθα εἰς τὸ μέλλον νὰ ἐλπίζωμεν ἄλλο τι, εἰ μὴ ἔργα φρο-
 νήσεως καὶ φιλοτιμίας καὶ σωφροσύνης. Ἄλλὰ ποῖον ἦν μέ-
 χρι τοῦδε τὸ ὑποκείμενον τῆς φιλοτιμίας των, τὸ ἄξιον χρῆ-
 μα τῆς ἀγάπης των, καὶ σχεδὸν τὸ εἶδωλον τῆς λατρείας
 των; τὸ Ἐθνος, ἡ Πατρίς! Τὰ ὀνόματα ταῦθα ἀντη-
 χεῦσιν ἠδέως εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν, καὶ, ὅταν λόγος ταύ-
 των πρόκειται, τὰ διανοήματα τῆς ψυχῆς των, καὶ ὅλαι αἱ
 πράξεις των ἐπευθύνονται ἐπ' αὐτά. Σκοπῶν τις ταῦτα πάν-
 τα καὶ στοχαζόμενος ἀκριβῶς, πῶς δύναται νὰ μὴ τρέψῃ
 εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς καρδίας του τὰς χρησιτοτάτας ἐλπίδας
 περὶ μελλουσῶν ἀγαθοεργιῶν ἀπὸ μέρους τοῦ λαμπροῦ συ-
 νοικισμοῦ τούτου τῶν Ἑλλήνων πρὸς ἅπαν τὸ Ἑλληνικὸν
 ἔθνος; Ἀπερρέυσαν μέχρι τοῦδε ἱκανὰ, ἀλλ' ὁ νοῦς καὶ ἡ
 καρδία ἡμῶν φοιβάσει, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς μέλλουσιν ἀποβ-
 ρεύσειν ἐντεῦθεν πολὺ πλεῖότερα εὐεργετήματα εἰς τὸ ἔθ-

τος, καὶ μάλιστα εἰς τὴν μερίδα αὐτοῦ τὴν χρίζουσαν ἀναγκαιότερον τῆς ἀδελφικῆς ἀντιλήψεως καὶ βοηθείας μας.

Ἀναγινώσκων τις ἴσως, ὅσα ἐν τῷ παρόντι ποιημάτων κατὰ τὸ δίκαιον ἀληθείας ἀναντιρρήτου καὶ καθ' ὑπαγόρευσιν πεποιθήσεως ἐνδομύχου πρὸς ἔπαινον τῶν ἐν Βιέννῃ σήμερον ἐτι ζώντων καὶ πρόην ἀποθανόντων Ἑλλήνων διεγράφησαν, δυνατὸν τὰ ὑποκτεύσει, ὅτι ἐδεκάσθη παρὰ τινος εἰς τό νὰ γράψω τὰ τοιαῦτα, ἢ ὅτι θηρεύων τὴν εὐνοϊαν τῶν ἐνταῦθα ὁμογενῶν μου, ἐβουλήθην τὰ καλλιπέσω λόγους πρὸς αὐτοὺς γλαφυροὺς μὲν, ἀλλ' ὀλίγον ἢ καὶ μηδόλως ἐχομένους τῆς ἀληθείας. Πρὸς ἀναίρεσιν λοιπὸν ἐνδεχομένης τοιαύτης τινὸς ὑποψίας, ἀναγκάζομαι καὶ μὴ θέλων τὰ ὁμολογήσω ἐνταῦθά τινα, ἀφορῶντα τὴν μέχρι τοῦδε πρὸς τούτους τοὺς ὁμογενεῖς σχέσιν μου, ἧτις δὲν ὑπῆρξέ ποτε τοιαύτης φύσεως καὶ τόσον θελκτικῆ πρὸς ἐμέ, ὥστε νὰ μὲ δεκάσῃ τρόπον τινα, καὶ ἐπαχθεῖς τοιουτοτρόπως ὑπὸ συμφέροντος ἰδίου καὶ ὕλικου, νὰ ἐξαχθῶ εἰς ἐγκάμια ἀνάξια τῶν ἐγκωμαζομένων, καὶ ἐτι ἀναξιώτερα τοῦ ἐγκωμιαστοῦ. Δὲν ὑπῆρξε τόσον εὐνοϊκὴ καὶ εὐάρεστος ἢ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς τούτους θέσεις καὶ σχέσιν μου, εἶπα, διότι πᾶς τις ξένος νομίζει καὶ δὲν ἀμφιβάλλει παντελῶς, ὅτι ἰατρὸς Ἑλλῆν ζῶν ἐν Βιέννῃ διὰ τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμηστος, ζῆ βέβαια ὅλως δι' ὅλου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς ὑπηρεσίας του, καὶ ὅτι οὗτοι κατ' αἴσθημα φιλότιμον καὶ ἐθνικὸν παντὸς ἐξευγενισμένου ἀνθρώπου προκρίνουσι πάντοτε τὸν ὁμογενῆ τοῦ ἀλλογενοῦς, τοῦ μηδεμίαν φυσικὴν, μῆτε ἠθικὴν συμπάθειαν ἔχοντος πρὸς αὐτοὺς, ἐν ᾧ τὸ πρᾶγμα ἄλλως πως ἔχει, καὶ τοῦτο πρὸς βλάβην καὶ ζημίαν ἀνεπανόρθωτον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν ἐξ ἀπάτης τὰ ἐναντία πραττόντων.

Προλήψεις ἀφ' ἐνὸς μέρους, ἀφ' ἐτέρου ραδιοργαία, ἀγυρτεία, παρασιτικαὶ εἰσηγήσεις ἀνθρώπων μοχθηρῶν καὶ

δούλων τῆς ἰδίας αὐτῶν κοιλίας παρωδήγησαν αὐτοὺς πολ-
λάκις, ὥστε ἐξ ἀγνοίας τὰ ῥιφθῶσιν αὐτοπροαίρετοι εἰς τὰς
ἀγκάλας ψευδωνύμων, ἢ μόνον ὄνομα μέγα καὶ πομπῶδες
ἐχόντων ἰατρῶν, καὶ νὰ διακινδυνεύσωσι τὴν υἰγιάν καὶ
τὴν ζωὴν των, τὰ ὑπέρτατα ἀγαθὰ τῆς γῆνιου ὑπάρξεως
τοῦ ἀνθρώπου. Αὐταὶ εἰσιν αἱ ἀληθεῖς αἰτίαι, αἵτινες μέ-
χρι τῆς σήμερον μὲ παρηγῶνισαν ἀπὸ τῆς πρὸς τοὺς πλεί-
στους ὁμογενεῖς ἰατρικῆς ὑπηρεσίας μου, ἐν ᾧ ἔξοι καὶ ἀλ-
λοεθνεῖς δὲν ἀνεύευσαν νὰ μὲ οἰκειωθῶσιν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ
πρακτικοῦ σταδίου τῆς τέχνης μου, καὶ περὶ πολλοῦ ποιού-
μενοι τὰς ὁποιασδήποτε πρὸς αὐτοὺς ὑπηρεσίας μου, νὰ συν-
τηρήσωσι μέχρι τῆς ὄρας τὴν πρὸς ἐμὲ καλὴν ὑπόληψιν καὶ
φιλίαν των· καὶ ἐν ᾧ ἀμέσως μετὰ τὴν λήξιν τοῦ χρόνου
τῆς μαθητείας μου ἐν τοῖς ἐνταῦθα νοσοκομείοις, ἢ Αὐτο-
κρατορικῇ κυβερνήσει τῆς μητραπόλεως ταύτης μὲ ἤξιωσε τῆς
ἐμπιστοσύνης της, ἀναθέσας εἰς χεῖράς μου τὴν τύχην πολ-
λῶν οἰκογενειῶν, τὴν υἰγιάν καὶ ζωὴν πολλῶν χιλιάδων
τῶν ὑπηκόων της· ὅτε δηλαδὴ ἐν κειρῶ ἐπιδημιῶν τρομε-
ρῶν μὲ κατέστησε δημόσιον ἱατρὸν ἐνὸς τεταρτημορίου τῆς
μεγάλης πόλεως ταύτης Ἀλλὰ μόνον τινὲς τῶν ὁμογενῶν
μου παρεγνώρισαν κατὰ τοῦτο τὴν ἀλήθειαν, παρεγνώρι-
σαν ὅμως καὶ τὸ ἴδιον συμφέρον πρὸς ἰδίαν ἑαυτῶν βλάβη-
ν. Τοῦτο τὸ τελευταῖον ἐν πολλαῖς καὶ διαφόροις περι-
στάσει μοὶ ἀπεδείχθη σαφέστατα, καὶ ὅτω πλέον ἀληθῆς
ἢ περὶ τούτου πεποιθήσις μου ὑπάρχει, τίσω βαρυτέραν αἰ-
σθάνομαι τὴν ἐνδόχυμον λύπην τῆς καρδίας μου διὰ τινὰς
ἀνηκέστους συμφορὰς καὶ ἀνεπανορθώτους ζημίας τῶν ἐν-
ταῦθα ὁμογενῶν μου. Ὅσον δὲ τὸ κατ' ἐμὲ μήτε βαρυθυ-
μῶ, μήτ' ἐβαρυθύμησά ποτε διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ ἀδιαφορίαν
τινῶν ἐξηπατημένων, ἐν ᾧ ἐξ ἑτέρου μέρους ἢ στενὴ φι-
λία καὶ ἡ εἰλικρινῆς ἀγάπη τῆς υἰγιστέρας μερίδος τῶν ὁμο-
γῶν μου μὲ παρηγορεῖ καὶ μ' εὐφραίνει πολὺ πλέον καὶ αὐτῆς

τῆς φανεραῆς καὶ δημοσίας πρὸς ἐμὲ καλῆς ὑπολήψεως πολλῶν ξένων καὶ ἀλλοφύλων ἀνθρώπων.

Ἐπήνεσα ἀνωτέρω τὸν μέγαν Ἑλληνικὸν ἐμπορικὸν ἐν Βιέννῃ οἶκον, καὶ ἀπρηίθημα τὰ κυριώτερα τῶν μεγάλων καὶ σπανίων προτερημάτων τοῦ γενάρχου αὐτοῦ. Τοῦτο θέλει σκανδαλίσειν βέβαια τὰς αἰσὰς τῶν πολυαρίθμων ἐχθρῶν του, τῶν Ζωῦλων καὶ ὄλων τῶν βατκάνων ἀνθρώπων. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ὑπὸ φθόνου καὶ κακίας τετυφλωμένοι καὶ μηδεμίαν ἀλήθειαν ἐν τοῖς πράγμασι βλέποντες, θέλουσιν ἀνακαλύψειν ἴσως θωπεΐας μόνον, εἴτε σπουδὴν καὶ θήρυσιν εὐνοίας τινος ἐν τοῖς λόγοις μου. Πρὸς ἀπὸκρουσιν τοιαύτης τινος κακοβούλου παρεξηγήσεως τῶν ἀληθῶν λόγων μου, κρίνω ἀναγκαῖον νὰ ἐκθέσω ἐνταῦθα τὴν ἐφεξῆς δημοσίαν ἐξομολόγησίν μου.

Δεκαπέντε ἤδη ὅλους ἐνιαυτούς διατελῶ δημοσιεύων ἱατρὸς ἐν τῇ μητροπόλει ταύτῃ τοῦ Αὐστριακοῦ κράτους, τὸν δὲ εἰρημένον οἶκον καὶ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του μόνον ἐκ φήμης καὶ μακρόθεν γνωρίζω. Μηδεμίαν σχέσιν, μηδὲν συμφέρον ὑλικὸν μὲ συνέδεσε μέχρι τοῦδε πρὸς αὐτὸν, ὥστε συμπαθεῖά τινα νὰ συνεπισπασθῶ εἰς ἔπαινον παρ' ἀξίαν τοῦ ὑποκειμένου, εἴτε εὐεργεσίας εὐγνωμοσύνη κινηθεῖς νὰ παρεκτραπῶ εἰς ἐπαίνους δημοσίους, ἀντὶ τοῦ νὰ ὁμολογήσω μόνον χάριτας δι' εὐπραγίας ἰδιωτικῆς καὶ δι' ὅλου ἀτομικῆς, καθὼς οἱ πλεῖστοι ἰτῶν κακοζήλων ἐγκωμιαστῶν πράττουσι. Μὴδ' ἀξίαν ἐμαυτοῦ ἐκρινά ποτε τὴν διὰ τῆς κολακειᾶς εὐνοίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ φυσικὸς χαρακτήρ μου ἀποστρέφεται ἐκείνην πάντοτε ὡς πτώμα δυσωδέστατον, συντεῖνον εἰς τροφὴν καὶ βορὰν ἐρπετῶν, σκυλήκων καὶ τῶν ἄλλων σιχαντῶν ἐντόμων· ὥστε πᾶσαν τοιαύτην κακόβουλον ὑπόνοιαν καὶ παρεξήγησιν τῶν λόγων μου, εἰμὶ ἕτοιμος νὰ διασκεδάσω αὐτοῖς τοῖς πράγμασι καὶ τῇ ὀξύτητι τῶν ὄπλων τῆς ἀληθείας. Ὁμολογῶ ὅμως καὶ δὲν ἀρνοῦ-

μαι, ὅτι ἡ δικαία καὶ ἡ δι' εὐθεΐας ὁδοῦ εὐνοια ἐνός τοιούτου, τόσον λαμπροῦ καὶ τόσον ἐνδόξου Ἑλληνικοῦ οἴκου μὲ διαφέρει πολὺ· ἀλλὰ καὶ ἡ στέρησις παρομοίας εὐνοίας μοὶ γίνεται ἀνεκτὴ, διότι δὲν τὴν θεωρῶ ἄλλως, εἰ μὴ ὡς ἀπλὴν καὶ ἐπαληθεύουσαν ἐκπλήρωσιν τοῦ Θεσφάτου ῥητοῦ“ οὐδεὶς προφήτης ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.

Θέλων ν' ἀποδείξω τὰ ἐν τῷ πονηματίῳ τούτῳ λεχθέντα ἀνώτερα καὶ ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ἀληθῆ, κατήντησα ἐπὶ τέλους ὀλίγον εἰς τὴν ἀληθῆ περιαιτολογίαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐδυνάμην ἄλλως ν' ἀποφύγω, εἰ μὴ ἀφῆς τὸν ἀναγνώστην ἀπαιωρημένον ἐν μέσῳ βεβαιότητος καὶ ἀβεβαιότητος, ἐν μέσῳ πίστεως καὶ δυσπιστίας πρὸς τὰ λεγόμενα. Ἐκ τοιαύτης ὁμως δημοσίας καὶ εἰλικρινοῦς ἐξομολογήσεως ἐννοεῖ πᾶς τις, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις μὴδὲ τῆς εὐνοίας τῶν πολλῶν φροντίζει, μὴδὲ τὴν δυσμένειαν αὐτῶν φοβεῖται, λέγει καὶ γράφει τ' ἀληθῆ.

Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinae.

Τυπογραφικῶν παροραμάτων διόρθωσις.

Σελ. κ'. Στίχ. 21	therefor	γράφε	therefore.
— κ5'. — 24	ὑψικετούς	—	ὑψικέτου.
— λβ'. — 4	μεταφράττωσι	—	μεταφραζῶσι.
— λ5'. — 2	σιμμα	—	σιμα.
— λζ'. — 32	Πραγματικά	—	Πρακτικά.
— λθ'. — 17	κλόου	—	κλάου.
— μ5'. — 8	τῆς πατρικῆς κηδεμονίας	—	τὴν πατρικὴν κηδεμονίαν.
— νδ'. — 31	Τίβουλος Tibulus	—	Τίβουλλος Tibullus.
— 13 — 3	Πρόσθεσ : ἀριθμός (numerus.)		
— 17 — 24	Gajus	γρ.	Cajus.
— 26 — 21	decādis	—	decādis.
— — 30	βαχὺ	—	4) ἴδης βραχύ.
— 40 — 22	macerrimae	—	macerrima.
— 41 — 6	celerriori	—	celeriori.
— 43 — 7	eventem	—	eventum.
— — 25	μετὰ τὸ maximus πρόσθεσ :		
	paryus μικρός, minor, minimus.		
— 48 — 19	πολυκατάληκτος	γρ.	πολυκατάληκτος.
— 51 — 3	φυλλή	—	φυλή.
— 53 — 11	ἀφαιρεθείσης	—	ἀφαιρέθεισης.
— 58 — 2	millia	—	millia.
— — 35	CCICQ	—	CCICQ.
— — 41	περιττόν τὸ M.		
— 59 — 2	ἡ ἐκείνη	—	ἡ ἐκείνην.
— 60 — 2	ἐρώτησεν	—	ἐρώτησιν.
— 73 — 9	Ζυσυγία	—	Συζυγία.
— — 10	ἐνικόσ	—	ἐνικός.
— 75 — 39	μεγαλωττισθείσαν	—	μεταγλωττισθείσαν.
— 106 — 10	σπείρω	—	σπείρω.
— 113 — 3	audieudi	—	audiendi.
— 129 — 32	ossurum	—	osurum.
— 135 — 21	ἀναδιπλασιαμοῦ	—	ἀναδιπλασιασμοῦ.
— 137 — 19	παντελῶς	—	παντελῶς ὄχι.
— 141 — 9	περιττόν τὸ Ἡ		
— 154 — 28	Collossas	γρ.	Colossas.
— 155 — 5	Πρόσθεσ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ στίχου τὸν ἀριθμὸν 2.		
— — 38	efferro	γρ.	effero.
— 156 — 20	gerebantur	—	gerebatur.
— — 32	Μάλλιος	—	Μάλλιος.
— 159 — 10	sollicitus	—	sollicitus.
— 160 — 2	abducuntur	—	obducuntur.
— — 33	κοκοῦργος	—	κακοῦργος.
— 161 — 16	ρήματα	—	ρήματα.
— 162 — 21	autumor	—	autumo.
— 163 — 6	sapae	—	saepe.
— 165 — 20	exiplotur	—	excipiatur.
— 168 — 18	συγκρινομένου ὀνόματος	—	συγκριτικοῦ ἐκιδέτου.
— 171 — 27	nostree	—	nostrae.
— 173 — 7	Aristeus	—	Aristaeus.
— 183 — 22	αὐτῆς	—	αὐτῆς.

Σελ. 184	Στίχ. 33	(συμφέροι)	γράφε	(συμφέροι ή διαφέροι.)
—	—	39 ordio	—	ordior.
—	185	42 τοῦ νά ὑπουργῆται	—	τό νά ὑπουργῆται.
—	191	30 ets	—	est.
—	192	33 saepe	—	saepe.
—	199	9 milibus	—	millibus.
—	—	18 Pythagoraeorum	—	Pythagoreorum.
—	200	8 praedicantur	—	praedicuntur.
—	—	10 que	—	quae.
—	202	35 παλλά	—	πολλά.
—	205	15 Nolli	—	Noli.
—	209	5 συνάσσεται	—	συντάσσεται.
—	211	29 συνάσσονται	—	συντάσσονται.
—	212	10 dignior	—	dignor.
—	216	86 dacem	—	decem.
—	221	31 concinnationes	—	conciones.
—	224	5 διά	—	ῶστε.
—	226	21 sonsulturus	—	consulturus.
—	229	26 praeces	—	preces.
—	232	40 ὄ, που	—	ὄπου.
—	240	10 absit moderatio	—	; absit moderatio ?
—	—	13 ὄ, που	—	ὄπου.
—	—	16 ἐπιτακτικήν	—	ἐπιτακτικήν.
—	242	32 Agisilao.	—	Agesilao.
—	249	7 Πρόσθε εἰς τὸ τέλος τό ?	—	γρ. Μέλλων.
—	254	10 Μίλων	—	γραφῆν.
—	256	14 φραφήν	—	γραφῆν.
—	259	10 Πρόσθε εἰς τὸ τέλος τῆς προτάσεως τό ?	—	γρ. Tibullus.
—	266	16 Tibulus	—	Tela.
—	271	25 Tella	—	ἀμέσως.
—	276	33 ἀμέσως	—	ὁποία.
—	279	25 ὁποία	—	ἐνδυναμούμενον.
—	284	1 εὐδυναμούμενον	—	Isocratis domus.
—	286	26 Isocratis, domus	—	Ἡ πρός ἀλλήλους.
—	299	4 Προσάλληλος	—	utar.
—	307	35 utur	—	ὄπου.
—	329	7 ὄ, που	—	καί τινες.
—	332	16 καί τινες	—	tēnēbrāe.
—	341	11 tēnēbrāe	—	ἡ τομή ἧτοι ἡ διακοπή.
—	344	21 ἡ διακοπή ἧτοι τὸ κόμμα	—	—
—	352	15 —'νυ —'νυ' —'νυ —'νυ'	—	—'νυ —'νυ' —'νυ —'νυ'.
—	370	9 summuS	—	sumuS.
—	371	8 bora	—	hora.
—	—	10 hmida	—	humida.

Τῆς παρούσης γραμματικῆς πέμπουσι εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ τὰ διανέμονται δωρεάν εἰς πτωχοῦς μαθητάς·

Ὁ μὲν Α. Παλλατίδης	ἀντίτυπα	100
Ὁ δὲ Ζ. Χαραμῆς	—	50
Ὁ δὲ Α. Δ. Δουδοῦμης	—	20

Österreichische Nationalbibliothek

Österreichische Nationalbibliothek

Österreichische Nationalbibliothek

Τυπογραφικῶν παροραμάτων διόρθωσις.

Σελ. κ'. Στίχ. 21	thereforl	γράψε	therefore.
— κβ'. —	24 ὑψικετούς	—	ὑψικέτου.
— λβ'. —	4 μεταφράττωσι	—	μεταφράζωσι.
— λγ'. —	2 σιμμά	—	σιμιά.
— λδ'. —	32 Πραγματικά	—	Πρακτικά.
— λε'. —	17 κλόου	—	κλάου.
— μδ'. —	8 τῆς πατρικῆς κηδεμονίας	—	τὴν πατρικὴν κηδεμονίαν.
— νδ'. —	31 Τίβουλος Tibulus	—	Τίβουλλος Tibullus.
— 13 —	3 Πρόσθεσ: ἀριθμός (numerus.)		
— 17 —	24 Gajus	γρ.	Cajus.
— 26 —	21 decādis	—	decādis.
— — —	30 βαχύ	—	4) ἴδης βραχύ.
— 40 —	22 macerrimae	—	macerrima.
— 41 —	6 celerriori	—	celeriori.
— 43 —	7 eventem	—	eventum.
— — —	25 μετὰ τὸ maximus πρόσθεσ:		
	parvus μικρός, minor, minimus.		
— 48 —	19 πολυκατάλητος	γρ.	πολυκατάλητος.
— 51 —	3 φυλλή	—	φυλή.
— 53 —	11 ἀφαιρεθείσης	—	αφαιρεθείσης.
— 58 —	2 millia	—	millia.
— 6 —	35 CCICQ	—	CCQ.
— — —	41 περιττόν τὸ M.		
— 59 —	2 ἡ ἐκείνην	—	ἡ ἐκείνην.
— 60 —	2 εἰρώτησεν	—	εἰρώτησιν.
— 73 —	9 Ζυσυγία	—	Συζυγία.
— — —	10 ἐνικῶς	—	ἐνικῶς.
— 75 —	39 μεγαλωττισθείσαν	—	μεταγλωττισθείσαν.
— 106 —	10 σπείρω	—	σπείρω.
— 113 —	3 audieudi	—	audiendi.
— 129 —	32 ossurum	—	osurum.
— 135 —	21 αναδιπλασιαμοῦ	—	ἀναδιπλασιασμοῦ.
— 137 —	19 παντελῶς	—	παντελῶς ὄχι.
— 141 —	9 περιττόν τὸ 'H		
— 154 —	28 Collossas	γρ.	Colossas.
— 155 —	5 Πρόσθεσ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ στίχου τὸν ἀριθμὸν 2.	γρ.	effero.
— — —	38 efferro	—	erebatur.
— 156 —	20 gerebantur	—	gerebatur.
— — —	32 Μάλλιος	—	Μάλλιος.
— 159 —	10 sollicitus	—	sollicitus.
— 160 —	2 abducuntur	—	obducuntur.
— — —	33 κακούργος	—	κακούργος.
— 161 —	16 ῥήματα	—	ῥήματα.
— 162 —	21 autumor	—	autumo.
— 163 —	6 saepae	—	saepe.
— 165 —	20 exiapiatur	—	excipiatur.
— 168 —	18 συγκρινομένου ὀνόματος	—	συγκριτικοῦ ἐκπέτου.
— 171 —	27 nostree	—	nostrae.
— 173 —	7 Aristeus	—	Aristaeus
— 183 —	22 αὐτῆς	—	αὐτῆς.

Österreichische Nationalbibliothek

Österreichische Nationalbibliothek

Österreichische Nationalbibliothek

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ
ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑΣ ΤΟΥ ΚΑΡΝΟΤ ΜΠΕΡΚΟΤ.
1845.

Τιμᾶται 1½ δραχμῆς.
